

En betald polisutbildning

Ds 2025:25

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

SOU och Ds finns på regeringen.se under Rättsliga dokument.

Svara på remiss

Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på regeringen.se/remisser.

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck och remisshantering: Åtta45, Stockholm 2025

ISBN 978-91-525-1389-7 (tryck)

ISBN 978-91-525-1390-3 (pdf)

ISSN 0284-6012

Förord

Justitieministern Gunnar Strömmer beslutade den 28 mars 2025 att ge rådmannen Jonatan Wahlberg i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att utreda formerna för en betald polisutbildning (Ju 2025:C). Uppdraget skulle redovisas senast den 16 oktober 2025. Uppdraget finns i bilagan till denna promemoria (Ju2025/00764).

Utredaren har biståtts av ett sekretariat. Som utredningssekreterare anställdes den 16 april 2024 hovrättsassessorn Matilda Augustsson, kammarrättsassessorn Alexander Trennemark och biträdande chefsjuristen vid Linköpings universitet Jenny Wäsström.

Denna promemoria är resultatet av ett gemensamt arbete av utredaren och sekreterarna. Därför anges att bedömningar och förslag är utredningens även om utredaren ensam ansvarar för innehållet i promemorian. Genom denna promemoria, *En betald polisutbildning*, är uppdraget slutfört.

Stockholm i oktober 2025

Jonatan Wahlberg

/Matilda Augustsson
Alexander Trennemark
Jenny Wäsström

Innehåll

Förord.....	1
Sammanfattning.....	11
1 Författningsförslag.....	19
1.1 Avbetalning av studielån.....	19
1.1.1 Förslag till förordning om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman	19
1.1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman	24
1.1.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	26
1.1.4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	27
1.1.5 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	28
1.1.6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	30
1.1.7 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)	32
1.1.8 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)	34
1.1.9 Förslag till förordning om ändring i studiestödsdataförordningen (2009:321)	35
1.2 Avskrivning av studielån.....	37
1.2.1 Förslag till förordning om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman	37

1.2.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.....	41
1.2.3	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	43
1.2.4	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	44
1.2.5	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	45
1.2.6	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	48
1.2.7	Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)	50
1.2.8	Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)	52
1.2.9	Förslag till förordning om ändring i studiestödsdataförordningen (2009:321)	53
2	Utredningens uppdrag och arbete	55
2.1	Utredningens uppdrag	55
2.2	Utredningens arbete	56
2.3	Terminologi	57
2.3.1	Begreppet 'avbetalning' i stället för 'återbetalning'	57
2.3.2	Begreppet 'ersättning' som samlingsbegrepp	57
3	Ökad polistäthet genom en betald polisutbildning	59
4	Rättsliga utgångspunkter	63
4.1	Polisutbildningen.....	63
4.1.1	Grundutbildning till polisman och funktionsinriktad polisutbildning	63
4.1.2	Villkor för grundutbildningen till polisman.....	65
4.2	Studiestödssystemet	67
4.2.1	Ord och begrepp	67

4.2.2	Nuvarande regler om beviljning av studiemedel	69
4.2.3	Nuvarande regler om återbetalning av studiemedel	72
4.2.4	Avgifter för studielån	74
4.2.5	Ränta på studielån tagna från och med den 1 januari 1989	75
4.3	Studiestöd för studier på polisutbildningen	77
4.4	Exempel på andra åtgärder som gjorts för att stimulera till arbete eller studier	79
4.4.1	Sverige	79
4.4.2	Norge	81
5	Överväganden och förslag	85
5.1	Två alternativ för en betald polisutbildning	85
5.2	En ny förordning med bestämmelser om betald polisutbildning	86
5.3	Den närmare utformningen av en betald polisutbildning	88
5.3.1	Studielån som har lämnats för studier vid grundutbildningen till polisman för tid från och med höstterminen 2024 ska omfattas	88
5.3.2	Förutsättningar för rätt till avbetalning alternativt avskrivning av studielån	89
5.3.3	Tillgodoräkning av tjänstgöringstid som polisman	94
5.3.4	Betald polisutbildning får motsvara det ersättningsberättigade beloppet	97
5.3.5	Beräkning av belopp som låntagaren har rätt att få avbetalat eller avskrivet	99
5.3.6	Rätt till nedsättning av årsbeloppet under utbildningstiden och ramtiden	106
5.3.7	Nedsättningen kan upphävas på begäran av låntagaren	112
5.3.8	Avräkning av inbetalda belopp	113
5.3.9	Ny återbetalningstid för återstående belopp	116
5.4	Administration av en betald polisutbildning	117

5.4.1	Ansvariga myndigheter.....	117
5.4.2	Handläggning av ärenden	120
5.4.3	Överklaganden ska prövas av allmän förvaltningsdomstol.....	124
5.5	Kompensation till vissa låntagare	128
5.6	Bestämmelser för att möjliggöra informationsutbyte.....	136
5.6.1	Utredningens förslag medför behov av regelmässigt informationsutbyte.....	136
5.6.2	CSN behöver uppgifter från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och lärosäten.....	136
5.6.3	Polismyndigheten och Säkerhetspolisen behöver uppgifter från CSN och från varandra ..	142
5.6.4	Uppgiftsskyldighet till allmän förvaltningsdomstol.....	145
5.7	Ändrade bestämmelser för behandling av personuppgifter	146
5.7.1	Polismyndighetens, Säkerhetspolisens och CSN:s rättsliga stöd för behandling av personuppgifter	146
5.7.2	Behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning	151
5.7.3	Förslag till ändrade bestämmelser om behandling av personuppgifter i betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95)	158
5.8	Sekretesslagstiftningen behöver kompletteras	159
5.9	Skattefri avbetalning, avskrivning och kompensation.....	172
5.10	EU-rättsliga överväganden.....	175
6	En marginell påverkan på räntepåslaget kan inte uteslutas.....	179
6.1	Inledning	179
6.2	Konsekvenser för räntepåslaget.....	181
6.2.1	Kreditförlusterna kan antas bli lägre om staten avbetalar eller avskriver lån	181

6.2.2	Studielån för polisutbildningen kan bidra med lägre avsättningar för kreditförluster	182
6.2.3	Konsekvenser för räntemodellen vid avbetalning	182
6.2.4	Konsekvenser för räntemodellen vid avskrivning	183
6.3	Alternativ till redovisningsmässig hantering	183
7	Avskrivning bör väljas	185
7.1	Inledning.....	185
7.2	Faktorer som inverkar på valet av ersättningslösning	186
7.2.1	Avbetalning harmoniserar med återbetalning av studielån.....	186
7.2.2	Avskrivning är ett befintligt institut	186
7.2.3	Avskrivning innebär färre moment än avbetalning	187
7.2.4	Det är CSN:s uppgift att administrera studiestöd och vissa andra stöd till enskilda	187
7.3	Utredningen bedömer att alternativet med avskrivning bör väljas.....	188
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	189
9	Förslagets konsekvenser	193
9.1	Inledning.....	193
9.2	Medel som har avsatts för reformen	193
9.3	Antaganden och grunder för kostnadsberäkningarna	194
9.3.1	1 000 låntagare per termin.....	194
9.3.2	265 000 kronor som genomsnittligt studielån	197
9.4	Kostnad för avbetalning alternativt avskrivning	199
9.5	Konsekvenser för CSN.....	205
9.6	Konsekvenser för Polismyndigheten.....	207
9.7	Konsekvenser för Säkerhetspolisen	208

9.8	Konsekvenser för Skatteverket.....	208
9.9	Konsekvenser för domstolar.....	209
9.10	Konsekvenser för övriga myndigheter	209
9.10.1	Plikt- och prövningsverket	209
9.10.2	Lärosäten	210
9.10.3	Åklagarmyndigheten.....	210
9.11	Konsekvenser för kommuner	210
9.12	Konsekvenser för enskilda	211
9.13	Konsekvenser för jämställdheten	211
9.14	Konsekvenser för utrikes föddas etablering	212
9.15	Övriga konsekvenser.....	213
9.15.1	Konsekvenser för brottsligheten.....	213
9.15.2	Konsekvenser för klimatet och miljön	213
9.15.3	EU-rättsliga konsekvenser	213
9.15.4	Arbetsrättsliga konsekvenser	213
9.15.5	Skatterättsliga konsekvenser	214
9.15.6	Samhällsekonomiska konsekvenser	214
9.16	Finansiering.....	214
9.16.1	Finansiering av CSN:s kostnader.....	214
9.16.2	Finansiering av Polismyndighetens kostnader....	216
9.16.3	Finansiering av Säkerhetspolisens kostnader	217
10	Författningskommentar	219
10.1	Avbetalning av studielån	219
10.1.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	219
10.1.2	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	220
10.1.3	Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	220
10.1.4	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	224
10.2	Avskrivning av studielån	225

10.2.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	225
10.2.2	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	226
10.2.3	Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	227
10.2.4	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	230
Bilaga 1	Uppdrag att lämna förslag om en betald polisutbildning (Ju 2025:C)	233

Sammanfattning

Organiserad brottslighet och kriminella nätverk utgör, tillsammans med andra staters alltmer offensiva agerande mot Sverige och den höga terrorhotnivån, allvarliga hot mot det fria och öppna samhället. Samhällets förmåga att bekämpa och motverka organiserad brottslighet behöver stärkas. Regeringen har anfört att Polismyndigheten behöver växa mot målet att polistätheten i Sverige minst ska motsvara genomsnittet i Europeiska unionen (EU).

Den genomsnittliga polistätheten inom EU var 333 poliser per 100 000 invånare under åren 2018–2020. De senaste uppgifterna från Eurostat visar på en polistäthet om 341 poliser per 100 000 invånare. I december 2022 var polistätheten i Sverige 209 poliser per 100 000 invånare. I december 2023 uppgick antalet till 218 poliser och i slutet av juni 2025 till 237 poliser. Sedan dagens mått på polistäthet i Sverige började mätas har polistätheten aldrig varit så hög. För att öka polistätheten i Sverige ytterligare och till att motsvara genomsnittet i EU har ett antal systempåverkande faktorer föreslagits av Polismyndigheten, bland annat i form av en betald polisutbildning.

Med anledning av att antalet poliser behöver öka fick en utredare i uppdrag att lämna förslag om en betald polisutbildning. Denna promemoria redovisar på vilket sätt de som studerat vid polisutbildningen under höstterminen 2024 eller senare ska få sin utbildning betald.

I promemorian lämnas förslag avseende två alternativ för hur polisutbildningen kan bli betald, antingen genom att studielån för polisutbildningen betalas av eller att de skrivs av.

Av uppdragsbeskrivningen framgår ramarna för utredningens arbete (Ju2025/00764).

Polisutbildningen ska bli betald genom att studielån som lämnats för tid från och med höstterminen 2024 betalas av eller skrivs av

Utredningen lämnar förslag på två alternativ för hur polisutbildningen kan bli betald. Det kan ske antingen genom att en låntagares studielån för grundutbildningen till polisman avbetalas av Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen, eller att lånet avskrivs av Centrala studiestödsnämnden (CSN). Med avbetalning av studielån avses betalning från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till CSN för en låntagares skuld. Storleken på varje avbetalning bestäms med hänsyn till låntagarens studielån för grundutbildningen till polisman och tjänstgöringstid som polisman. Beloppet vid avskrivning föreslås bestämmas på samma sätt.

De studielån som omfattas av presenterade förslag är så kallat grundlån, merkostnadslån och tillägglån. Enbart studielån som tagits för studier vid grundutbildningen till polisman från och med höstterminen 2024 omfattas av reformen om betald polisutbildning. Det får till följd att föreslagna regler ska tillämpas första gången i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

Målgrupp och kvalificeringsvillkor för betald polisutbildning

Studielån ska kunna avbetalas eller avskrivas för låntagare som efter genomgången grundutbildning till polisman också har tjänstgjort som polisman. För att kvalificera sig för avbetalning eller avskrivning föreslås att låntagaren ska tjänstgöra som polisman inom en ramtid om åtta år. Ramtiden börjar löpa från och med dagen efter att låntagaren genomgått grundutbildningen till polisman. För att få rätt till avbetalning alternativt avskrivning krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i minst tre år inom ramtiden. För att få rätt till avbetalning alternativt avskrivning av hela studielånet krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i ytterligare fem år inom ramtiden.

När avbetalningar eller avskrivningar ska ske

Utredningen föreslår att studielån ska kunna betalas av eller skrivas av successivt för den som tjänstgör som polisman inom den åttaåriga ramtiden. Efter ramtidens utgång kan en låntagare inte längre kvalificera sig för avbetalningar eller avskrivningar. Ramtiden sätter på så vis gränserna för inom vilken tidsperiod som avbetalningar eller avskrivningar kan ske.

En låntagare kan kvalificera sig för sex avbetalnings- eller avskrivningsomgångar. Den första avbetalningen eller avskrivningen föreslås ske efter att låntagaren har tjänstgjort som polisman i tre år. Därefter ska avbetalning eller avskrivning ske efter varje helt tjänstgöringsår. För en låntagare som inte tjänstgör under hela ramtiden ska en slutavräkning ske, som syftar till att slutreglera avbetalnings- eller avskrivningsförfarandet och det belopp som låntagaren ska återbetala.

För en fullt betald polisutbildning gäller således att låntagaren behöver tjänstgöra som polisman under åtta sammanhängande år från och med dagen efter genomgången grundutbildning till polisman. För en låntagare som inte tjänstgör som polisman under hela den tiden kan studielån avbetalas eller avskrivas endast delvis.

Beräkningen av avbetalningar eller avskrivningar

Utredningens förslag innebär att hela det lånade beloppet för studier vid grundutbildningen till polisman ska omfattas av reformen om betald polisutbildning, det vill säga det ordinarie studielånet (så kallat grundlån), eventuella merkostnadslån och tillägglån samt ränta. För att undvika överkompensation ska det från det lånade beloppet dock göras avdrag för eventuella återkrav och avskrivningar som låntagaren har fått enligt studiestödslagen (1999:1395). Det belopp som återstår därefter får omfattas av avbetalningar alternativt avskrivningar och utgör det 'ersättningsberättigade beloppet'.

Förslagen innebär vidare att avbetalningar alternativt avskrivningar, vid varje ersättningsomgång, ska ske med en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet. Därigenom kommer en låntagare som regel få samma belopp avbetalat eller avskrivet vid varje ersättningsomgång. För en låntagare som vid ramtidens utgång inte har tjänstgjort ett helt år sedan den senaste

ersättningsomgången, ska avbetalningen alternativt avskrivningen ske med ett belopp som motsvarar tiden i tjänstgöring sedan den föregående ersättningsomgången.

Låntagare behöver inte återbetala studielån under utbildningstiden och ramtiden

Enligt de regler som nu föreslås behöver en låntagare inte betala tillbaka studielån för polisutbildningen så länge låntagaren kan kvalificera sig för framtida avbetalningar eller avskrivningar. Det innebär att den andel av låntagarens årsbelopp som är hänförligt till studielån för polisutbildning som omfattas av regelverket om betald polisutbildning ska sättas ned under utbildningstiden och ramtiden. En låntagare kan dock begära att få nedsättningen upphävd och, under vissa förutsättningar, ansöka om att få en ny återbetalningstid bestämd.

Kompensation för inbetalningar före ikraftträdandet

Förslaget är att regelverket om betald polisutbildning ska tillämpas första gången i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024. En del låntagare kan vid reglernas ikraftträdande således ha hunnit betala tillbaka studielån som omfattas av de förslag som nu lämnas. För att åstadkomma ett rättvist ersättningssystem föreslår utredningen att låntagare ska kompenseras för inbetalningar som har gjorts före ikraftträdandet (den 1 januari 2027) på studielån som omfattas av regelverket om betald polisutbildning. CSN ska ha som uppgift att pröva frågor om och betala kompensation.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska beräkna tjänstgöringstid och betala av studielån

Låntagare som omfattas av de förslag som lämnas kommer att tjänstgöra som polismän vid antingen Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. En naturlig följd av detta är att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska ha som uppgift att beräkna tjänstgöringstid

för de som är anställda vid respektive myndighet. Detta gäller under förutsättning att den anställda har studielån som kan komma att avbetalas eller avskrivas. Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid ger underlag för CSN att beräkna vilket belopp som ska avbetalas alternativt avskrivas. Vid alternativet med avbetalning ska Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ansvara för att göra avbetalningar till CSN.

CSN ska beräkna ersättningsberättigade belopp och administrera avskrivningar

Det är CSN som administrerar studielån. Vid såväl alternativet med avbetalning som alternativet med avskrivning föreslås därmed gälla att CSN ska ha som uppgift att beräkna det ersättningsberättigade beloppet och vilket belopp som ska ersättas vid varje ersättningsomgång. Vid alternativet med avskrivning föreslås CSN ha som uppgift att pröva samtliga frågor om avskrivning.

Reformen kräver ett ökat informationsutbyte

Vissa slag av uppgifter kommer regelbundet behöva lämnas mellan Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN. Detta är nödvändigt för att respektive myndighet ska kunna handlägga ärenden om betald polisutbildning. Utredningen föreslår att CSN, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska lämna varandra de uppgifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om betald polisutbildning. För att möta behovet av att i vissa fall skydda uppgifter om enskilda och Polismyndighetens och Säkerhetspolisens verksamheter ska de två myndigheterna inte behöva lämna ut en uppgift om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Befintligt regelverk om behandling av personuppgifter är tillämpligt och tillräckligt för respektive myndighet, förutom att det krävs en möjlighet till ökat elektroniskt utlämnande av personuppgifter från CSN till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Sekretesslagstiftningen behöver kompletteras

Sekretesskyddet för polisstudenter har redan utökats för utbildningsverksamhet vid universitet och högskolor. Utredningen föreslår att sekretesskyddet nu utökas på motsvarande sätt vid CSN. Skyddet utsträcks till att omfatta uppgifter om polisanställda som CSN kommer att behöva behandla med anledning av förslagen om betald polisutbildning. Motsvarande skydd föreslås också gälla hos andra myndigheter, exempelvis Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS). Sekretesskyddet utökas även till att gälla för uppgifter i beslut i ärenden om studiestöd för grundutbildning till polisman och i ärenden om betald polisutbildning.

Det sekretesskydd som befintliga regler ger hos Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och lärosäten för uppgifter i ärenden om betald polisutbildning bedöms som tillräckligt. Utredningen föreslår alltså inte några nya regler om sekretess för uppgifter hos de myndigheterna.

Avskrivning bör väljas

Utredningen presenterar två möjliga alternativ för en betald polisutbildning: avbetalning eller avskrivning av studielån. I valet mellan de två alternativen bedömer utredningen för sin del att avskrivning bör väljas som ersättningslösning. Den bedömningen har gjorts framför allt utifrån att alternativet med avskrivning innehåller färre administrativa moment och därmed får anses mer effektivt än alternativet med avbetalning.

Ikraftträdande av reformen

Utredningen föreslår att bestämmelserna om betald polisutbildning och följdändringar i andra författningar ska träda i kraft den 1 januari 2027. Bestämmelserna ska dock tillämpas i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

Bestämmelserna om compensation ska gälla under en tidsbegränsad period. Till följd av detta föreslås ändringar i bestämmelserna om betald polisutbildning och följdändringar i

andra författningar som ska träda i kraft den 1 januari 2028 respektive den 1 januari 2029.

1 Författningsförslag

1.1 Avbetalning av studielån

1.1.1 Förslag till förordning om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns bestämmelser om avbetalning av studielån som har lämnats enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) för studier vid grundutbildningen till polisman.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

2 § Med avbetalning av studielån avses betalning från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till Centrala studiestödsnämnden för en låntagares skuld. Storleken på varje avbetalning bestäms med hänsyn till låntagarens studielån för grundutbildningen till polisman och tjänstgöringstid som polisman.

Förutsättningar för rätt till avbetalning av studielån

3 § Studielån ska helt eller delvis betalas av för en låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman och därefter tjänstgjort som polisman inom en ramtid om åtta år. Ramtiden börjar löpa från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman.

4 § För att få rätt till avbetalning krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i minst tre år inom ramtiden. För att få rätt till avbetalning av hela studielånet krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i ytterligare fem år inom ramtiden.

Belopp som får betalas av

5 § Avbetalning av studielån får motsvara det lånade beloppet för grundutbildningen till polisman samt ränta, med avdrag för

1. avskrivning av studielån enligt 4 kap. 23 och 25 §§ studiestödslagen (1999:1395), och
2. återkrav av studielån enligt 5 kap. samma lag.

6 § En låntagare som har tjänstgjort som polisman i tre år har rätt till avbetalning med en sjättedel av beloppet enligt 5 §. Varje helt tjänstgöringsår därefter ger rätt till ytterligare avbetalning med en sjättedel av det beloppet.

En låntagare som vid ramtidens utgång inte har tjänstgjort i ett helt år sedan den föregående avbetalningen har rätt till avbetalning med en sjättedel av beloppet enligt 5 § multiplicerat med antalet hela tjänstgöringsmånader dividerat med 12.

Om det återstående studielånet är mindre än det belopp som skulle kunna betalas av ska avbetalning ske med ett belopp som motsvarar det återstående studielånet.

Tjänstgöringstid som polisman

7 § För att få tillgodoräkna sig sin tjänstgöringstid som polisman ska låntagaren ha tjänstgjort på heltid. Med tjänstgöringstid som polisman ska likställas tid under vilken låntagaren är frånvarande på grund av sjukdom, vård av närstående, föräldraledighet eller fullgörande av totalförsvarsplikt.

Kompensation till vissa låntagare

8 § Låntagare som har betalat tillbaka studielån som omfattas av denna förordning ska kompenseras för inbetalningar som har gjorts

före den 1 januari 2027. Kompensationen ska motsvara det belopp som har betalats in av låntagaren.

En låntagares fordran på kompensation kan inte överlåtas och får inte tas i anspråk genom utmätning.

Ansvariga myndigheter

9 § Polismyndigheten och Säkerhetspolisen prövar frågor om beräkning av tjänstgöringstid och ansvarar för avbetalning av studielån för sina respektive anställda.

10 § Centrala studiestödsnämnden prövar frågor om beräkning av belopp som ska betalas av. Centrala studiestödsnämnden prövar även frågor om ny återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp som sker enligt studiestödslagen (1999:1395).

Därutöver prövar Centrala studiestödsnämnden frågor om och ansvarar för betalning av kompensation.

Handläggning av ärenden

11 § Avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman får göras utan ansökan av låntagaren. Detsamma gäller betalning av kompensation.

12 § Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska kvartalsvis fatta beslut om uppnådd tjänstgöringstid enligt 4, 6 och 7 §§.

13 § När Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har fattat beslut om uppnådd tjänstgöringstid ska Centrala studiestödsnämnden fatta beslut om vilket belopp som ska betalas av enligt 5 och 6 §§.

Centrala studiestödsnämnden ska även fatta beslut om kompensation enligt 8 §.

14 § Centrala studiestödsnämndens, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut ska gälla omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Uppgiftsskyldighet

15 § Centrala studiestödsnämnden, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska lämna varandra de uppgifter som respektive myndighet behöver för tillämpningen av denna förordning.

Polismyndigheten ska även lämna Centrala studiestödsnämnden de uppgifter som behövs för tillämpningen av 4 kap. 13 § 3 studiestödslagen (1999:1395).

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska inte lämna ut en uppgift om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Överklagande

16 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 12 och 13 §§ får dock inte överklagas.

17 § Beslut som rör en person som är bosatt i Sverige överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun när beslutet fattades. Beslut i övriga fall överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i ärendet fattades.

Med hemortskommun avses den kommun där den fysiska personen var folkbokförd den 1 november året före det år då beslutet fattades. För den som var bosatt eller stadigvarande vistades här i landet under någon del av det år då beslut fattades, men som inte var folkbokförd här den 1 november föregående år, avses med hemortskommun den kommun där den fysiska personen först var bosatt eller stadigvarande vistades.

18 § Vid överklagande av Centrala studiestödsnämndens beslut om ny återbetalningstid eller nedsättning av årsbelopp tillämpas 6 kap. 10 § studiestödslagen (1999:1395).

Övriga bestämmelser

19 § I studiestödslagen (1999:1395) finns bestämmelser om rätt till ny återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp för låntagare som omfattas av denna förordning.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Förordningen tillämpas dock i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

1.1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman

dels att 8 § ska upphöra att gälla,

dels att 10, 11 och 13 §§ ska ha följande lydelse.

Förslag enligt avsnitt 1.1.1

Föreslagen lydelse

10 §

Centrala studiestödsnämnden prövar frågor om beräkning av belopp som ska betalas av. Centrala studiestödsnämnden prövar även frågor om ny återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp som sker enligt studiestödslagen (1999:1395).

Därutöver prövar Centrala studiestödsnämnden frågor om och ansvarar för betalning av kompensation.

11 §

Avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman får göras utan ansökan av låntagaren. *Detsamma gäller betalning av kompensation.*

Avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman får göras utan ansökan av låntagaren.

13 §

När Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har fattat beslut om uppnådd tjänstgöringstid ska Centrala studiestödsnämnden fatta beslut om vilket belopp som ska betalas av enligt 5 och 6 §§.

Centrala studiestödsnämnden ska även fatta beslut om kompensation enligt 8 §.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2028.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

1.1.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 34 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman ska inte heller tas upp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.1.4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) att 11 kap. 34 a § ska ha följande lydelse.

Förslag i avsnitt 1.1.3

Föreslagen lydelse

11 kap. 34 a §

Förmån i form av avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

*Ersättning i form av
kompensation till låntagare som
har tagit studielån för
grundutbildning till polisman ska
inte heller tas upp.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2029.
 2. Upphävda bestämmelser i 11 kap. 34 a § andra stycket gäller dock fortfarande för beskattningsåret 2027.

1.1.5 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)

dels att 4 kap. 6, 12 och 13 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 13 a och 18 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

6 §¹

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

En ny återbetalningstid får bestämmas efter ansökan av låntagaren, om inte regeringen föreskriver något annat.

12 §²

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 får dock ske utan ansökan av låntagaren.

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3 *eller* 4, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 a §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 *eller* 3 får dock ske utan ansökan av låntagaren.

¹ Senaste lydelse 2005:613.

² Senaste lydelse 2002:1108.

13 §³

Årsbeloppet får sättas ned

1. om låntagaren tar emot studiehjälp, studiemedel, eller studiestartsstöd,

2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer, *eller*

3. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer,

3. *under tid låntagaren är antagen till grundutbildningen till polisman och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman, eller*

4. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

13 a §

Nedsättning enligt 13 § 3 får ske med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som omfattas av rätt till avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.

18 a §

Ett beslut om nedsättning enligt 13 § 3 får upphävas om låntagaren begär det.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Lagen tillämpas dock i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

³ Senaste lydelse 2017:530.

1.1.6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 9 § och rubriken närmast före 28 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

Studiestöd, körkortslån och lån till hemutrustning Studiestöd *m.m.*

9 §¹

Sekretess gäller i ärende om studiestöd och i ärende hos Centrala studiestödsnämnden om körkortslån samt lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos Centrala studiestödsnämnden i stödverksamhet och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Vidare gäller sekretess hos Centrala studiestödsnämnden i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning, för en enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer, om det inte står

¹ Senaste lydelse 2018:1116.

I andra ärenden än sådana om studiestöd under sjukdom gäller sekretessen inte beslut i ärendet.

klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men.

Sekretessen gäller inte beslut i ärendet, förutom i ärenden om

- 1. studiestöd under sjukdom,*
- 2. studiestöd för grundutbildning till polisman, och*
- 3. avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.*

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.1.7 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödsförordningen (2000:655) att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 7 a och b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

7 a §

För låntagare som har studielån som omfattas av förordningen (2026:000) om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman, och som även har studielån som inte omfattas av den förordningen, ska belopp som har betalats in under tid som låntagaren har nedsättning av årsbeloppet enligt 4 kap. 13 § 3 och 13 a § studiestödslagen (1999:1395) avräknas på studielån som inte omfattas av den förordningen.

Om en sådan låntagare har betalat in belopp under tid som ett beslut om nedsättning är upphävt enligt 4 kap. 18 a § studiestödslagen (1999:1395), ska beloppet avräknas i förhållande till hur stor andel av studielånet som utgörs av studielån som omfattas respektive inte omfattas av den förordningen.

7 b §

För låntagare som har studielån som omfattas av förordningen (2026:000) om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman, och som även har studielån som inte omfattas av den förordningen, ska belopp som har betalats in före den 1 januari 2027 i första hand avräknas på studielån som inte omfattas av den förordningen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.1.8 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödsförordningen (2000:655) att 4 kap. 7 b § ska upphöra att gälla vid utgången av 2027. Upphävda bestämmelser gäller dock fortfarande för inbetalningar som har skett före den 1 januari 2027.

1.1.9 Förslag till förordning om ändring i studiestödsdataförordningen (2009:321)

Härigenom föreskrivs att 15 § studiestödsdataförordningen (2009:321) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

15 §

Centrala studiestödsnämnden får lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst enligt följande.

Mottagare

Personuppgifter

Polismyndigheten

Uppgifter som krävs dels för att Centrala studiestödsnämnden ska kunna göra anmälningar enligt bidragsbrottslagen (2007:612), dels för Polismyndighetens handläggning av sådana anmälningar.

Föreslagen lydelse

15 §¹

Centrala studiestödsnämnden får lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst enligt följande.

Mottagare

Personuppgifter

Polismyndigheten

Uppgifter som krävs
1. dels för att Centrala studiestödsnämnden ska kunna göra anmälningar enligt bidragsbrottslagen (2007:612), dels för Polismyndighetens handläggning av sådana anmälningar, och

¹ Senaste lydelse 2025:197.

2. för att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 15 § förordningen (2026:000) om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.

Säkerhetspolisen

Uppgifter som krävs för att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 15 § förordningen (2026:000) om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.2 Avskrivning av studielån

1.2.1 Förslag till förordning om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns bestämmelser om avskrivning av studielån som har lämnats enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) för studier vid grundutbildningen till polisman.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Förutsättningar för rätt till avskrivning av studielån

2 § Studielån ska helt eller delvis skrivas av för en låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman och därefter tjänstgjort som polisman inom en ramtid om åtta år. Ramtiden börjar löpa från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman.

3 § För att få rätt till avskrivning krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i minst tre år inom ramtiden. För att få rätt till avskrivning av hela studielånet krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i ytterligare fem år inom ramtiden.

Belopp som får skrivas av

4 § Avskrivning av studielån får motsvara det lånade beloppet för grundutbildningen till polisman samt ränta, med avdrag för

1. avskrivning av studielån enligt 4 kap. 23 och 25 §§ studiestödslagen (1999:1395), och

2. återkrav av studielån enligt 5 kap. samma lag.

5 § En låntagare som har tjänstgjort som polisman i tre år har rätt till avskrivning med en sjättedel av beloppet enligt 4 §. Varje helt tjänstgöringsår därefter ger rätt till ytterligare avskrivning med en sjättedel av det beloppet.

En låntagare som vid ramtidens utgång inte har tjänstgjort i ett helt år sedan den föregående avskrivningen har rätt till avskrivning med en sjättedel av beloppet enligt 4 § multiplicerat med antalet hela tjänstgöringsmånader dividerat med 12.

Om det återstående studielånet är mindre än det belopp som skulle kunna skrivas av ska avskrivning ske med ett belopp som motsvarar det återstående studielånet.

Tjänstgöringstid som polisman

6 § För att få tillgodoräkna sig sin tjänstgöringstid som polisman ska låntagaren ha tjänstgjort på heltid. Med tjänstgöringstid som polisman ska likställas tid under vilken låntagaren är frånvarande på grund av sjukdom, vård av närstående, föräldraledighet eller fullgörande av totalförsvarsplikt.

Kompensation till vissa låntagare

7 § Låntagare som har betalat tillbaka studielån som omfattas av denna förordning ska kompenseras för inbetalningar som har gjorts före den 1 januari 2027. Kompensationen ska motsvara det belopp som har betalats in av låntagaren.

En låntagares fordran på kompensation kan inte överlåtas och får inte tas i anspråk genom utmätning.

Ansvariga myndigheter

8 § Polismyndigheten och Säkerhetspolisen prövar frågor om beräkning av tjänstgöringstid för sina respektive anställda.

9 § Centrala studiestödsnämnden prövar frågor om avskrivning av studielån. Centrala studiestödsnämnden prövar även frågor om ny

återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp som sker enligt studiestödslagen (1999:1395).

Därutöver prövar Centrala studiestödsnämnden frågor om och ansvarar för betalning av kompensation.

Handläggning av ärenden

10 § Avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman får göras utan ansökan av låntagaren. Detsamma gäller betalning av kompensation.

11 § Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska kvartalsvis fatta beslut om uppnådd tjänstgöringstid enligt 3, 5 och 6 §§.

12 § När Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har fattat beslut om uppnådd tjänstgöringstid ska Centrala studiestödsnämnden fatta beslut om avskrivning enligt 4 och 5 §§.

Centrala studiestödsnämnden ska även fatta beslut om kompensation enligt 7 §.

13 § Centrala studiestödsnämndens, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut ska gälla omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Uppgiftsskyldighet

14 § Centrala studiestödsnämnden, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska lämna varandra de uppgifter som respektive myndighet behöver för tillämpningen av denna förordning.

Polismyndigheten ska även lämna Centrala studiestödsnämnden de uppgifter som behövs för tillämpningen av 4 kap. 13 § 3 studiestödslagen (1999:1395).

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska inte lämna ut en uppgift om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Överklagande

15 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 11 och 12 §§ får dock inte överklagas.

16 § Beslut som rör en person som är bosatt i Sverige överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun när beslutet fattades. Beslut i övriga fall överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i ärendet fattades.

Med hemortskommun avses den kommun där den fysiska personen var folkbokförd den 1 november året före det år då beslutet fattades. För den som var bosatt eller stadigvarande vistades här i landet under någon del av det år då beslut fattades, men som inte var folkbokförd här den 1 november föregående år, avses med hemortskommun den kommun där den fysiska personen först var bosatt eller stadigvarande vistades.

17 § Vid överklagande av Centrala studiestödsnämndens beslut om ny återbetalningstid eller nedsättning av årsbelopp tillämpas 6 kap. 10 § studiestödslagen (1999:1395).

Övriga bestämmelser

18 § I studiestödslagen (1999:1395) finns bestämmelser om rätt till ny återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp för låntagare som omfattas av denna förordning.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Förordningen tillämpas dock i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

1.2.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman

dels att 7 § ska upphöra att gälla,

dels att 9, 10 och 12 §§ ska ha följande lydelse.

Förslag enligt avsnitt 1.2.1

Föreslagen lydelse

9 §

Centrala studiestödsnämnden prövar frågor om avskrivning av studielån. Centrala studiestödsnämnden prövar även frågor om ny återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp som sker enligt studiestödslagen (1999:1395).

Därutöver prövar Centrala studiestödsnämnden frågor om och ansvarar för betalning av kompensation.

10 §

Avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman får göras utan ansökan av låntagaren. *Detsamma gäller betalning av kompensation.*

Avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman får göras utan ansökan av låntagaren.

12 §

När Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har fattat beslut om uppnådd tjänstgöringstid ska Centrala studiestödsnämnden fatta beslut om avskrivning enligt 4 och 5 §§.

Centrala studiestödsnämnden ska även fatta beslut om kompensation enligt 7 §.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2028.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

1.2.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 34 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman ska inte heller tas upp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.2.4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229) att 11 kap. 34 a § ska ha följande lydelse.

Förslag i avsnitt 1.2.3

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

*Ersättning i form av
kompensation till låntagare som
har tagit studielån för
grundutbildning till polisman ska
inte heller tas upp.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2029.
 2. Upphävda bestämmelser i 11 kap. 34 a § andra stycket gäller dock fortfarande för beskattningsåret 2027.

1.2.5 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)

dels att 4 kap. 6, 12 och 13 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 4 kap. 13 a, 18 a och 25 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

6 §¹

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

En ny återbetalningstid får bestämmas efter ansökan av låntagaren, om inte regeringen föreskriver något annat.

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3 *eller* 4, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

12 §²

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 får dock ske utan ansökan av låntagaren.

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 a §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 *eller* 3 får dock ske utan ansökan av låntagaren.

¹ Senaste lydelse 2005:613.

² Senaste lydelse 2002:1108.

13 §³

Årsbeloppet får sättas ned

1. om låntagaren tar emot studiehjälp, studiemedel, eller studiestartsstöd,

2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer, *eller*

3. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer,

3. *under tid låntagaren är antagen till grundutbildningen till polisman och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman, eller*

4. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

13 a §

Nedsättning enligt 13 § 3 får ske med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som omfattas av rätt till avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

18 a §

Ett beslut om nedsättning enligt 13 § 3 får upphävas om låntagaren begär det.

25 a §

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att studielån som har lämnats enligt 3 kap. får skrivas av för låntagare

³ Senaste lydelse 2017:530

*som har genomgått grund-
utbildningen till polisman.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Lagen tillämpas dock i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

1.2.6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 9 § och rubriken närmast före 28 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

Studiestöd, körkortslån och lån till hemutrustning Studiestöd *m.m.*

9 §¹

Sekretess gäller i ärende om studiestöd och i ärende hos Centrala studiestödsnämnden om körkortslån samt lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos Centrala studiestödsnämnden i stödverksamhet och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Vidare gäller sekretess hos Centrala studiestödsnämnden i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning, för en enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer, om det inte står

¹ Senaste lydelse 2018:1116.

I andra ärenden än sådana om
studiestöd under sjukdom gäller
sekretessen inte beslut i ärendet.

*klart att uppgiften kan röjas utan
att den enskilde lider men.*

*Sekretessen gäller inte beslut i
ärendet, förutom i ärenden om*

- 1. studiestöd under sjukdom,*
- 2. studiestöd för grundutbildning
till polisman, och*
- 3. avskrivning av studielån som
grundas på tjänstgöring som
polisman.*

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio
år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.2.7 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödsförordningen (2000:655) att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 7 a och b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

7 a §

För låntagare som har studielån som omfattas av förordningen (2026:000) om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman, och som även har studielån som inte omfattas av den förordningen, ska belopp som har betalats in under tid som låntagaren har nedsättning av årsbeloppet enligt 4 kap. 13 § 3 och 13 a § studiestödslagen (1999:1395) avräknas på studielån som inte omfattas av den förordningen.

Om en sådan låntagare har betalat in belopp under tid som ett beslut om nedsättning är upphävt enligt 4 kap. 18 a § studiestödslagen (1999:1395), ska beloppet avräknas i förhållande till hur stor andel av studielånet som utgörs av studielån som omfattas respektive inte omfattas av den förordningen.

7 b §

För låntagare som har studielån som omfattas av förordningen (2026:000) om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman, och som även har studielån som inte omfattas av den förordningen, ska belopp som har betalats in före den 1 januari 2027 i första hand avräknas på studielån som inte omfattas av den förordningen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.2.8 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödsförordningen (2000:655) att 4 kap. 7 b § ska upphöra att gälla vid utgången av 2027. Upphävda bestämmelser gäller dock fortfarande för inbetalningar som har skett före den 1 januari 2027.

1.2.9 Förslag till förordning om ändring i studiestödsdataförordningen (2009:321)

Härigenom föreskrivs att 15 § studiestödsdataförordningen (2009:321) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

15 §

Centrala studiestödsnämnden får lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst enligt följande.

Mottagare

Personuppgifter

Polismyndigheten

Uppgifter som krävs dels för att Centrala studiestödsnämnden ska kunna göra anmälningar enligt bidragsbrottslagen (2007:612), dels för Polismyndighetens handläggning av sådana anmälningar.

Föreslagen lydelse

15 §¹

Centrala studiestödsnämnden får lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst enligt följande.

Mottagare

Personuppgifter

Polismyndigheten

Uppgifter som krävs
1. dels för att Centrala studiestödsnämnden ska kunna göra anmälningar enligt bidragsbrottslagen (2007:612), dels för Polismyndighetens handläggning av sådana anmälningar, och

¹ Senaste lydelse 2025:197.

2. för att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 14 § förordningen (2026:000) om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

Säkerhetspolisen

Uppgifter som krävs för att fullgöra uppgiftsskyldighet enligt 14 § förordningen (2026:000) om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

2 Utredningens uppdrag och arbete

2.1 Utredningens uppdrag

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om en betald polisutbildning. Uppdraget omfattar studielån, tillägglån och merkostnadslån som har lämnats för tid från och med höstterminen 2024. Utbildningen ska bli betald genom att den enskilde får sina lån återbetalda eller avskrivna. Återbetalning alternativt avskrivning ska enligt utredningens uppdragsbeskrivning påbörjas efter att den enskilde har arbetat som polis i minst tre år och pågå under de följande fem åren därefter. För att ha rätt till återbetalning eller avskrivning under samtliga fem år krävs att den enskilde arbetat som polis i sammanlagt åtta år. I uppdraget har det ingått att analysera behovet av reglering i situationer av exempelvis sjukdom, föräldraledighet eller om den enskilde avslutar sin anställning under dessa åtta år.

Innan återbetalning alternativt avskrivning blir aktuellt kan den enskilde, enligt de nuvarande reglerna om studiestöd, ha hunnit bli återbetalningsskyldig för sitt studielån. En fråga för utredningen har varit att bedöma hur sådana återbetalningar ska hanteras. Utredningen har därutöver haft i uppdrag att bedöma hur enskilda, som kvalificerar sig för återbetalning eller avskrivning av studielån för polisutbildningen, ska återbetala eventuella studielån som har lämnats för andra studier.

Utredningen har vidare haft i uppdrag att utreda och analysera för- och nackdelar med både återbetalnings- och avskrivningsalternativet samt ta ställning till vilket alternativ som bör väljas. Oavsett bedömning i sak ska utredningen lämna författningsförslag avseende båda alternativen.

Uppdraget har även omfattat att utredningen ska analysera hur de olika alternativen påverkar den modell som gäller för beräkning av ränta på studielån. Inriktningen i den frågan har varit att övriga låntagare inte ska finansiera en betald polisutbildning genom en högre ränta.

Slutligen har uppdraget omfattat att redogöra för vilka beskattningsekvenser som de olika alternativen medför. I det avseendet har inriktningen varit att den enskilde ska få full kostnadstäckning för sina studielån utan att detta beskattas.

Uppdraget i sin helhet framgår av utredningens uppdragsbeskrivning (se bilaga).

2.2 Utredningens arbete

Utredningen har strävat efter att föreslå ett ersättningssystem som är så effektivt, rättvist och förutsebart som möjligt för såväl låntagare som myndigheter. Av den anledningen har utredningen löpande under utredningstiden samrått med berörda myndigheter i så gott som samtliga frågor som utredningen har haft att ta ställning till. Utredningen har haft dialog med och inhämtat synpunkter och upplysningar från Arbetsgivarverket, CSN, Linnéuniversitetet, Polismyndigheten, Skatteverket och Säkerhetspolisen.

Utredningen har haft flera möten med företrädare för CSN. Mötena har haft till syfte att informera om utredningens arbete och inhämta synpunkter och erfarenheter från CSN i förhållande till myndighetens administration av studielån. Vid mötena har frågeställningar kring de båda ersättningsalternativen som övervägs diskuterats.

Utredningen har även haft flera möten med företrädare för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Dessa möten har haft till syfte att informera om utredningens arbete och inhämta synpunkter och upplysningar från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, framför allt i förhållande till frågor som berört polisutbildningen, polismäns tjänstgöring och behandling av personuppgifter.

2.3 Terminologi

2.3.1 Begreppet 'avbetalning' i stället för 'återbetalning'

Med återbetalning avses att den enskilde får sina studielån återbetalda, vilket enligt utredningens uppdragsbeskrivning skulle kunna ske genom att Polismyndigheten betalar studielånen för de som omfattas av förslagen.¹¹ Inom studiestödssystemet används begreppet 'återbetalning' när enskilda betalar tillbaka på sina studielån. Begreppet 'återbetalning' har därmed inte samma innebörd inom studiestödssystemet som enligt utredningens uppdragsbeskrivning. För att inte blanda ihop de föreslagna betalningarna av Polismyndigheten och Säkerhetspolisen med den ordinarie återbetalning som enskilda gör av sina studielån, har utredningen valt att benämna de betalningar som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen föreslås göra som 'avbetalningar'. I promemorian lämnas således förslag på en betald polisutbildning genom att den enskilde får sina studielån avbetalade eller avskrivna.

2.3.2 Begreppet 'ersättning' som samlingsbegrepp

Övervägandena är i stora delar gemensamma för såväl avbetalningsalternativet som avskrivningsalternativet (se avsnitt 5). För att förenkla läsningen används ibland 'ersättning' som ett samlingsbegrepp för både avbetalning och avskrivning.

¹¹ Senare i denna promemoria redovisas att både Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bör ansvara för att betala av studielånen (se avsnitt 5.3.2. och 5.4.1).

3 Ökad polistäthet genom en betald polisutbildning

Polisverksamhetens ändamål regleras i 1 § polislagen (1984:387). Där anges att polisens arbete, som ett led i samhällets verksamhet för att främja rättvisa och trygghet, ska syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp. Där anges även att polisverksamhet bedrivs av Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

I regeringsförklaringen i oktober 2022 angavs att Polismyndigheten ska växa mot målet att polistätheten i Sverige minst ska motsvara genomsnittet i EU. Målet har upprepats i efterföljande budgetpropositioner och Polismyndigheten har vid två tillfällen redovisat regeringsuppdrag gällande målet.

I december 2022 fick Polismyndigheten i uppdrag att lämna underlag för ökad polistäthet (Ju2022/03755). Uppdraget var att redovisa vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå målet om en polistäthet som åtminstone motsvarar genomsnittet i EU. Av regeringsuppdraget framgick att jämförelsen vad avser polistäthet skulle göras mot Eurostats statistik för juni 2022, vilken var baserad på ett genomsnitt inom EU för åren 2018–2020. Polismyndigheten redovisade uppdraget i mars 2023.¹² I rapporten konstaterades att den genomsnittliga polistätheten inom EU under jämförelseperioden uppgick till 333 poliser per 100 000 invånare. I december 2022 var polistätheten i Sverige 209 poliser per 100 000 invånare. Polismyndigheten föreslog ett antal systempåverkande åtgärder som myndigheten ansåg skulle behöva vidtas för att nå målet om en polistäthet som åtminstone motsvarar genomsnittet i EU. En sådan åtgärd var att polisutbildningen blir en betald utbildning, vilket enligt myndigheten skulle kunna ske antingen

¹² Polismyndigheten, Underlag för ökad polistäthet, dnr A725.011/2022.

genom successiv avskrivning av studielån vid varaktig anställning eller genom aspirantanställning och utbildningslön vid utbildningsstart. Myndigheten framhöll att systempåverkande faktorer är väsentliga för att öka rekryteringsbasen och därmed kunna attrahera och anta fler till polisutbildningen. Att fler kan antas till utbildningen uppgavs vara en förutsättning för att öka antalet poliser och därmed åstadkomma en ökad polistäthet.

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 gavs myndigheten i uppdrag att säkerställa att minst samma tillväxttakt i antal poliser som hållits under 2023 fortsätter efter utgången av 2024. Det angavs bland annat att myndigheten ska vidta åtgärder för att öka antalet lämpade polisstuderande. Polismyndigheten redovisade uppdraget i april 2024.¹³ Av rapporten framgick att polistätheten i Sverige i december 2023 var 218 poliser per 100 000 invånare. Avseende målet om att polistätheten åtminstone ska motsvara genomsnittet i EU lyfte Polismyndigheten än en gång behovet av att antalet behöriga sökande till polisutbildningen ökar, att fler behöriga sökande inställer sig för provning samt att fler behöriga sökande antas till utbildningen. Myndigheten kvarstod vid sin bedömning om att det behövs systempåverkande faktorer för att det ska vara möjligt att uppnå målet, till exempel i form av en betald utbildning för att öka incitamenten att studera till polis.

I budgetpropositionen för 2025 framhölls att organiserad brottslighet och kriminella nätverk utgör, tillsammans med andra staters alltmer offensiva agerande mot Sverige och den höga terrorhotnivån, allvarliga hot mot det fria och öppna samhället. Samhällets förmåga att bekämpa och motverka organiserad brottslighet behöver stärkas. Regeringen föreslog en fortsatt förstärkning av Polismyndigheten och upprepade även målet att polistätheten åtminstone ska motsvara genomsnittet i EU. Vidare angavs att det, för att öka attraktiviteten till polisycket, behövs incitament för att få fler att söka till och genomföra polisutbildningen. Regeringen uttryckte därför att den avsåg att föreslå en ordning som innebär att de som studerar vid polisutbildningen höstterminen 2024 eller senare, under vissa förutsättningar och villkor, kommer få sina studielån återbetalda eller avskrivna. Med hänsyn till förslaget beräknades

¹³ Polismyndigheten, Mål om fortsatt tillväxt, dnr A218.529/2024.

Polismyndighetens anslag öka stegvis från 2029. Utöver detta tilldelades medel för att stärka polisaspiranternas villkor.¹⁴

Enligt de senaste uppgifterna från Eurostat uppgår den genomsnittliga polistätheten i EU till 341 poliser per 100 000 invånare.¹⁵ Polismyndigheten har i slutet av juni 2025 beräknat polistätheten i Sverige till 237 poliser per 100 000 invånare. Sedan dagens mått på polistäthet i Sverige började mätas har polistätheten aldrig varit så hög.¹⁶

¹⁴ Prop. 2024/25:1 Utgiftsområde 4, s. 57 f. och 66.

¹⁵ Prop. 2025/26:1 Utgiftsområde 4, s. 27.

¹⁶ Polismyndigheten, Förutsättningarna för att utöka antalet platser vid polisutbildningen, dnr A255.333/2025, s. 6.

4 Rättsliga utgångspunkter

4.1 Polisutbildningen

4.1.1 Grundutbildning till polisman och funktionsinriktad polisutbildning

Av 4 § polislagen följer att en polisman är tjänsteman vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, om regeringen inte föreskriver något annat, och att regeringen bestämmer vad som avses med polisman. Närmare bestämmelser om vad som avses med polisman finns i 2 § polisförordningen (2014:1104). Med polisman avses vid tillämpning av lag eller förordning rikspolischefen, säkerhetspolischefen, biträdande säkerhetspolischefen, polismästare, polisöverintendent, polisintendent, polissekreterare, polis-kommissarie, polisinspektör och polisassistent. Detsamma gäller en polisaspirant under tjänstgöringstid vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. För att vara behörig att anställas i en befattning som polisman gäller vissa utbildningskrav, vilka följer av 3–5 §§ polisförordningen. Utbildning till polisman ska bedrivas enligt förordningen (2014:1105) om utbildning till polisman och kan ges i form av en grundutbildning (se 2 § samt 4 och 5 §§) eller en funktionsinriktad utbildning (se 3 § samt 6–8 a §§).

Polismyndigheten ansvarar för grundutbildning till polisman och beslutar om antagning till utbildningen. Grundutbildningen är fem terminer och omfattar polisprogrammet på fyra terminer och sex månaders aspirantutbildning vid Polismyndigheten. Den som av Polismyndigheten bedöms vara lämplig får antas till polisprogrammet. Polismyndigheten beslutar, i samråd med Säkerhetspolisen, vilka kurser som utbildningen omfattar, vilka närmare krav som ställs för att antas till polisprogrammet och vad som krävs för att få påbörja aspirantutbildningen. Grundutbildningen får bedrivas som uppdragsutbildning (3 a §

förordningen [2002:760] om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor). Det innebär att utbildningen ges av ett universitet eller en högskola på uppdrag av Polismyndigheten, som betalar en avgift för utbildningen. Efter beslut av regeringen bedrivs utbildningen för närvarande som uppdragsutbildning vid fem lärosäten: Högskolan i Borås, Linnéuniversitetet, Malmö universitet, Södertörns högskola och Umeå universitet. Regeringen har den 18 september 2025 fattat beslut om att etablera polisutbildningen även vid Uppsala universitet (U2025/01793).

En variant av grundutbildningen till polisman är den så kallade deltidspolisutbildningen (så kallad DPU), vilket är en utbildningsform inom ramen för grundutbildningen. Deltidspolisutbildningen infördes 2023 och finns för att bredda rekryteringen till polisyrket och säkerställa poliser i områden som är svåra att bemanna. Kravet för att studera deltidspolisutbildningen är att den enskilde ska vara bosatt, och önskar arbeta, i något av de områden som omfattas av den aktuella studieomgången. I övrigt gäller samma antagningskrav som för grundutbildningen. Deltidspolisutbildningen har samma utbildningsinnehåll som grundutbildningen men bedrivs med en lägre studietakt (75 procent av heltid), vilket möjliggör arbete vid sidan om studierna. Utbildningstiden uppgår därmed till totalt sex terminer inklusive sex månaders aspirantutbildning.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ansvarar för den funktionsinriktade utbildningen. Den kan bedrivas som särskild chefsutbildning eller funktionsinriktad polisutbildning (så kallad FPU).

Särskild chefsutbildning ska erbjudas en person som ska anställas som polismästare, polisöverintendent, polisintendent eller polissekreterare vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen om han eller hon behöver behörighet som polisman och inte har genomgått polisprogrammet eller motsvarande utbildning. Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska se till att han eller hon får den utbildning som behövs för anställningen.

Funktionsinriktad polisutbildning ska erbjudas en anställd vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen som behöver behörighet som polisman och som inte har genomgått polisprogrammet eller motsvarande utbildning. Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska se till att den anställde får den utbildning som behövs. I

utbildningen ska det ingå sex månaders aspirantutbildning vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Den funktionsinriktade polisutbildningen bedrivs på olika sätt – dels som en komprimerad grundutbildning med en högre studietakt, dels som en verksamhetsintegrerad polisutbildning med en lägre studietakt (så kallad VPU).

I fråga om såväl särskild chefsutbildning som funktionsinriktad polisutbildning beslutar Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen vilka kurser som den anställda ska genomgå och vilka krav i övrigt som den anställda ska uppfylla för att få behörighet som polisman. Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen beslutar också vad som krävs för att få påbörja aspirantutbildning vid funktionsinriktad polisutbildning.

4.1.2 Villkor för grundutbildningen till polisman

Under grundutbildningen till polisman beslutar lärosätena i frågor om examination av kurser och moment som bedrivs vid lärosätet (polisprogrammet), medan Polismyndigheten beslutar i frågor om examination av moment som utförs under aspirantutbildningen. Polismyndigheten beslutar även i administrativa frågor gällande anstånd, studieuppehåll, studieavbrott, disciplinära åtgärder och avskiljande från grundutbildningen.

En studerande som har klarat av samtliga examinerande moment under grundutbildningen med godkänt resultat har genomgått grundutbildningen. Anställningen som polisaspirant övergår typiskt sett till en anställning som polisassistent dagen efter att polisaspiranten har godkänts på det sista momentet på grundutbildningen.

Polismyndigheten har beslutat att studerande vid grundutbildningen erbjuds maximalt sex examinationstillfällen i en kurs eller delkurs, vilket avser både teoretiska och praktiska ämnen eller moment. De studerande som inte uppnått kraven för ett godkänt betyg i en kurs eller delkurs efter sex erbjudna provtillfällen blir underkänd. Det får till följd att personen inte kan fortsätta studera på grundutbildningen.

En person som vill ansöka om anstånd med att påbörja polisprogrammet eller med att påbörja aspirantutbildningen får

ansöka om det hos Polismyndigheten. Enligt uppgift från Polismyndigheten beviljas anstånd endast för lagstadgad ledighet, exempelvis vid sjukfrånvaro, föräldraledighet, vård av närstående och uppdrag inom Försvarsmakten. Om en person avstår från att påbörja polisprogrammet eller aspirantutbildningen utan att ha fått ett beslut om anstånd, anses personen vara frånvarande och kommer att bli avskild från polisutbildningen (se nedan). Det innebär att personen inte kan söka till polisutbildningen igen.

Även studerande som av olika skäl vill ha ett studieuppehåll behöver ansöka om det hos Polismyndigheten för att behålla sin plats. Enligt Polismyndigheten hanteras alla sådana ärenden av myndigheten sedan höstterminen 2023.¹⁷ Skälen för att bevilja studieuppehåll motsvarar skälen som krävs för att få rätt till anstånd med att påbörja polisprogrammet eller aspirantutbildningen. Om en studerande avbrutit studierna utan att studieuppehåll beviljats ska lärosätet skyndsamt meddela det till Polismyndigheten.¹⁸

En studerande som själv anmäler till lärosätet att den vill avbryta sina studier anses ha gjort ett studieavbrott. Likaså anses en studerande ha gjort ett studieavbrott om den under sex veckor inte deltar i utbildningen utan att ett studieuppehåll har beviljats och inte hörts av eller kommit in med efterfrågade underlag. När ett studieavbrott har registrerats inträder en spärrtid på tre år som innebär att personen inte är behörig att på nytt antas till grundutbildningen under spärrtiden.¹⁹

Om en studerande fuskar, stör eller hindrar utbildningen eller utsätter någon annan studerande eller arbets- eller uppdragstagare inom polisen för allvarliga trakasserier får Polismyndigheten vidta disciplinära åtgärder i form av varning eller avstängning mot den studerande (9 och 10 §§ förordningen om utbildning till polisman). Ett beslut om avstängning innebär att den studerande inte får delta i undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för

¹⁷ Av utbildningsplanen för Polisprogrammet den 21 december 2021 (dnr A724.496/2021) framgår att lärosätena självständigt kunde bevilja en student studieuppehåll under högst en termin (sex månader) eller motsvarande vid maximalt ett tillfälle under utbildningstiden, samt om det gällde lagstadgad ledighet såsom föräldraledighet, utlandstjänstgöring, militärtjänstgöring, vård av närstående och politiskt uppdrag på heltid kunde ytterligare studieuppehåll beviljas av lärosätet. Enligt uppgifter från Polismyndigheten övertog Polismyndigheten hanteringen av samtliga studieuppehåll från och med höstterminen 2023 genom ett tilläggsbeslut till utbildningsplanen.

¹⁸ Polismyndigheten, Utbildningsplan för Polisprogrammet den 21 december 2021, dnr A724.496/2021.

¹⁹ Polismyndigheten, Information om tilläggsbeslut till utbildningsplanen, 2023-01-13.

utbildningen under en eller flera perioder, dock sammanlagt högst sex månader (10 § andra stycket förordningen om utbildning till polisman).

Polismyndigheten har vidare rätt att avskilja en studerande från polisprogrammet. Detta kan ske om en studerande inte rättar sig efter en varning, lider av en psykisk störning, missbrukar alkohol, narkotika eller andra illegala substanser, gör sig skyldig till brottslighet som inte är att anse som ringa, är frånvarande från utbildningen i sådan omfattning att han eller hon inte kan tillgodogöra sig den eller på annat sätt visar sig olämplig för fortsatt utbildning (11 § förordningen om utbildning till polisman). Blir en studerande avskild eller underkänd på grundutbildningen kan personen inte antas till polisutbildningen igen.²⁰

4.2 Studiestödssystemet

4.2.1 Ord och begrepp

I detta avsnitt förklaras några ord och begrepp som gäller återbetalning av studielån och som kan vara till hjälp för förståelsen av kommande avsnitt.

Annuitetslån	Med annuitetslån avses två olika typer av lån, dels lån som har tagits mellan den 1 juli 2001 och den 31 december 2021, dels lån som har tagits från och med den 1 januari 2022. Återbetalningen görs genom ett annuitetsliknande system som innebär att lånet betalas tillbaka med ett årsbelopp som varje år räknas upp med två procent vid oförändrad ränta.
Avskrivning	Studielån kan skrivas av om vissa förutsättningar är uppfyllda, till exempel om låntagaren uppnår en viss ålder (67 eller 71 år beroende på vilket av lånen det gäller), om låntagaren avlider eller om det finns synnerliga skäl. Med

²⁰ Ibid.

	avskrivning menas att staten efterger lånet.
Nedsättning	Den som debiteras ett Årsbelopp kan ansöka om nedsättning av beloppet, vilket innebär att låntagaren kan få betala ett lägre belopp eller inte något belopp alls under året. Nedsättning kan till exempel ges till låntagare som bedriver studier med vissa studiestöd, med hänsyn till låntagarens inkomst under betalningsåret eller om det finns synnerliga skäl.
Sammanläggning av lån	Med sammanläggning av lån menas två olika typer av förfaranden: 1. Den som har beviljats lån före den 1 juli 2001 och annuitetslån före den 1 januari 2022 kan begära att få lägga samman sina lån och betala tillbaka de sammanlagda lånen enligt bestämmelserna för annuitetslån. För de sammanlagda lånen ska de äldre bestämmelserna fortsätta att gälla i fråga om nedsättning och avskrivning av de äldre lånen. När återbetalning sker av lån som har lagts samman ska det återbetalade beloppet räknas av i första hand på återbetalningspliktiga studiemedel, i andra hand på äldre studielån (tagna mellan 1989 och den 30 juni 2001) och i sista hand på annuitetslånet som tagits före den 1 januari 2022. 2. En låntagare som under återbetalningstiden har fått nya annuitetslån med samma villkor för beräkning av återbetalningstid och för avskrivning på grund av låntagarens ålder ska de nya annuitetslånen läggas samman med de tidigare annuitetslånen.

Studielån	Med studielån menas i dagligt tal alla typer av lån som ges för studier. Det kan även avse den lånetyp som lämnades mellan 1989 och den 30 juni 2001.
Ändrade betalningsvillkor	Ändrade betalningsvillkor innebär att en låntagare antingen 1. slår ihop ett eller flera lån tagna före den 1 januari 2022 med lån tagna från och med den 1 januari 2022 och betalar dem enligt reglerna som gäller från och med den 1 januari 2022, eller 2. ändrar ett lån som har tagits mellan den 1 juli 2001 och 31 december 2021 till ett lån som betalas tillbaka enligt reglerna för lån som tas från och med den 1 januari 2022.
Återbetalningspliktiga studiemedel	Med återbetalningspliktiga studiemedel avses det studielån som lämnades före 1989.
Återbetalningstid	Återbetalningstiden är den tid då lånet ska betalas tillbaka. Återbetalningstiden börjar vid ingången av ett kalenderår när det har gått minst sex månader efter utgången av den senaste tidsperioden för vilken låntagaren fick studiestöd. Återbetalningstiden är som huvudregel 25 år eller det lägre antal år som återstår till utgången av det år då låntagaren fyller 64 år (för lån tagna från och med den 1 januari 2022).
Årsbelopp	Årsbeloppet är det belopp som ska betalas under ett visst år.

4.2.2 Nuvarande regler om beviljning av studiemedel

Studiemedel kan ges till alla som studerar vid en viss utbildning om vissa grundvillkor är uppfyllda enligt bestämmelser i studiestödslagen och studiestödsförordningen (2000:655). Regeringen

bestämmer vilka utbildningar som ger rätt till studiemedel. I bilagan till studiestödsförordningen finns en förteckning över de läroanstalter och utbildningar vid vilka studiestöd kan lämnas. Reglerna om beviljning och återkrav av studiemedel finns i 3 och 5 kap. studiestödslagen respektive 3 och 5 kap. studiestödsförordningen samt i CSN:s föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:1) om beviljning av studiemedel. I det här avsnittet ges en allmän beskrivning av vad reglerna innebär.

Studiemedel ges till svenska medborgare eller till personer som jämföras med svenska medborgare. Även vissa utländska medborgare som till exempel har uppehållsrätt i Sverige eller är flyktingar kan få studiemedel.

Studiemedel kan beviljas till och med 60 års ålder. En begränsning av rätten att låna sker dock mellan 51 och 60 års ålder enligt en så kallad lånetrappa.

Studiemedel får lämnas för varje vecka då den studerande bedriver studier på minst halvtid under en sammanhängande tid om minst tre veckor. Studiemedel får dock bara ges för sådan del av studietid som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen. För varje utbildningsnivå finns även en gräns för hur många veckor studiemedel kan ges. För studier på eftergymnasial nivå kan studiemedel lämnas i högst 240 veckor. Utöver veckogränserna kan studiemedel lämnas om det finns särskilda (från och med 40 års ålder) eller synnerliga skäl.

För rätt till fortsatta studiemedel ställs krav på studieresultat. En studerande som inte når upp till resultatkraven kan ändå få studiemedel för sina fortsatta studier om det finns särskilda skäl eller det är fråga om äldre studieresultat.

Studiemedlens storlek är knuten till det så kallade prisbasbeloppet. Beloppen varierar med studiernas omfattning. Studiemedel kan beviljas för studier om 50, 75 eller 100 procent av heltid. Studiemedlen består av en bidragsdel och en lånedel. Studiemedel kan lämnas med två olika bidragsnivåer. Den generella bidragsnivån uppgår till cirka 30 procent av studiemedlens totalbelopp och den högre bidragsnivån till cirka 67 procent av totalbeloppet. Utöver det så kallade grundbidraget kan även ett tilläggsbidrag ges till studerande som har vårdnad om barn och beloppet beror på hur många barn den studerande har vårdnad om. Studiebidraget är skattefritt och pensionsgrundande.

Det finns tre olika former av lån. Utöver det så kallade grundlånet kan tillägglån ges till studerande från och med det år då den studerande fyller 25 år. Tillägglånet kan ges till studerande som har arbetat före studierna och har haft en tillräckligt hög inkomst.²¹ Tillägglånet lämnas i högst 120 veckor vid studier på heltid. Vidare kan merkostnadslån ges för utlandsstudier, undervisningsavgifter och andra skäliga merkostnader i samband med studierna, exempelvis kostnader för dubbel bosättning och pendlingsresor.

För studier på heltid kan studiemedel lämnas med totalt 3 375 kronor per vecka under 2025, varav 1 023 kronor avser det generella bidraget och 2 352 kronor avser grundlån. Tillägglån kan vid heltidsstudier lämnas med 1 164 kronor per vecka under 2025. Merkostnadslån för exempelvis pendlingsresor kan lämnas med en del av den studerandes resekostnader som överstiger ett visst belopp, ett så kallat självkostnadsbelopp, dock högst 740 kronor per vecka under 2025 (högst 1,26 procent av prisbasbeloppet per kalendervecka).

Studiemedelstagare får ha en inkomst upp till en viss nivå, den så kallade fribeloppsgränsen, utan att studiemedlen reduceras. Fribeloppet är kopplat till det antal veckor studiemedel betalas ut och bestäms per kalenderhalvår. Vid studier på heltid i 20 veckor under ett halvår är fribeloppet 113 901 kronor under 2025. Om fribeloppsgränsen överskrids minskas studiemedlen med 61 procent av den överskjutande inkomsten. Minskningen görs proportionellt på bidragsandelen respektive lånedelen i de fall den studerande både har bidrag och lån.

Om en studerande har fått studiemedel felaktigt eller med för högt belopp med hänsyn till inkomsten och fribeloppet kan det som har betalats ut för mycket krävas tillbaka. Vidare kan den studerande få återkrav om någon genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat att studiemedel lämnats felaktigt eller med för högt belopp, eller om någon på annat sätt fått studiestöd felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta. Om det finns synnerliga skäl, får ett krav på återbetalning helt eller delvis efterges.

²¹ En person som börjar studera med studiemedel 2025 ska ha tjänat minst 244 020 kronor under 2024.

4.2.3 Nuvarande regler om återbetalning av studiemedel

Det finns för närvarande fyra olika lånesystem inom ramen för studiestödssystemet: lån som har tagits före 1989 (benämns 'återbetalningspliktiga studiemedel'), lån som har tagits mellan den 1 januari 1989 och den 30 juni 2001 (benämns 'studielån'), lån som har tagits mellan den 1 juli 2001 och den 31 december 2021 och lån som har tagits från och med den 1 januari 2022. Lån som har tagits i de två nyare systemen efter den 30 juni 2001 är så kallade annuitetslån. Det som skiljer det nyare annuitetslånet från det äldre är att det nyare lånet ska vara färdigbetalt vid utgången av det år då låntagaren fyller 64 år (60 år för det äldre annuitetslånet) och att lånet skrivs av vid utgången av det år då låntagaren fyller 71 år (67 år för det äldre annuitetslånet).

Återbetalning av annuitetslånet påbörjas det kalenderår som inleds tidigast sex månader efter det att låntagaren senast fick studiemedel (4 kap. 3 § studiestödslagen).

Återbetalning sker med ett årligt belopp – årsbeloppet – som baseras på skuldens storlek, räntan för året, det antal år som återbetalningen beräknas pågå samt ett så kallat uppräkningsstal på två procent per år (4 kap. 8 § studiestödslagen). Årsbeloppet fastställs i början av varje kalenderår då återbetalning ska göras. Konstruktionen med uppräkningsstal leder till att årsbeloppet blir lägre under den första delen av återbetalningstiden för att sedan öka. Återbetalningstiden är normalt 25 år eller det lägre antal år som återstår till utgången av det år då låntagaren fyller 64 år (4 kap. 4 § studiestödslagen). För den som har en liten skuld kan återbetalningstiden bli kortare eftersom årsbeloppet aldrig kan bli lägre än 15 procent av prisbasbeloppet, det vill säga 8 820 kronor 2025 (4 kap. 9 § studiestödslagen).

Det finns regler om så kallad nedsättning som innebär att låntagaren inte behöver betala något alls eller betala mindre av sin skuld under en tid. Det innebär att de framtida årsbeloppen kan komma att bli högre än vad de annars skulle ha varit. Nedsättning som innebär att låntagaren inte behöver betala något alls kan beviljas under den tid som låntagaren får studiestöd, fullgör sin totalförsvarsplikt, utbildar sig till reserv- eller yrkesofficer eller om det i något annat fall finns synnerliga skäl. Nedsättning kan även beviljas med hänsyn till inkomsten under betalningsåret (4 kap. 12–

15 §§ studiestödslagen). Låntagaren behöver då betala högst fem procent av sin sammanlagda inkomst, vilket gäller till och med det år denne fyller 49 år. Om låntagaren är 50 år eller äldre ska i stället högst sju procent av inkomsten återbetalas. Nedsättning med hänsyn till inkomst får dock bara ske om det nya årsbeloppet understiger det ursprungliga årsbeloppet med minst tre procent av prisbasbeloppet (1 764 kronor 2025). Årsbeloppet får i dessa fall sättas ned till noll om det understiger fem procent av prisbasbeloppet (2 940 kronor 2025) efter nedsättning till fem eller sju procent av låntagarens inkomst (4 kap. 14 § studiestödslagen).

Inkomstuppgifter som lämnats i samband med minskning av årsbeloppet jämförs i efterhand med uppgifter från Skatteverket. Visar det sig att låntagaren betalat ett för lågt preliminärt belopp ska mellanskillnaden betalas i efterhand, genom ett så kallat slutligt årsbelopp (4 kap. 17 § studiestödslagen). En tilläggsavgift på sex procent tillkommer på mellanskillnaden (4 kap. 5 § studiestödsförordningen).

Studielånet löper med ränta från det första utbetalningstillfället. Räntan fastställs av regeringen (4 kap. 1 § studiestödslagen) i början av varje kalenderår. Räntan är inte avdragsgill mot inkomst (9 kap. 7 § inkomstskattelagen [1999:1229]). För 2025 är räntan 1,981 procent. Läs mer om räntemodellen i avsnitt 4.2.5.

Eventuellt kvarstående studielån skrivs av med hänsyn till ålder (vid utgången av det år då låntagaren fyller 71 år), vid dödsfall, om låntagaren har hel sjukersättning och låg inkomst eller om det finns andra synnerliga skäl (4 kap. 25 § studiestödslagen). Synnerliga skäl kan exempelvis vara om den studerande under studietiden fått en skada som uppenbarligen hindrar att utbildningen fullföljs, eller varaktigt nedsatt betalningsförmåga på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning.²² Om avskrivning sker på grund av ålder kvarstår betalningsskyldigheten för de årsbelopp som avser de tre senaste kalenderåren, om det inte finns synnerliga skäl att skriva av även de årsbeloppen.

Den som har lån i mer än ett system kan på olika sätt sammanföra dessa. Detta framgår av olika övergångsbestämmelser till ändringar av studiestödslagen. Har en låntagare lån i lånesystemet som gäller från och med den 1 januari 2022 och i ett eller flera av de äldre lånesystemen kan låntagaren lägga ihop lånen (ändra

²² Prop. 1999/2000:10, s. 123.

betalningsvillkoren) och betala tillbaka helt enligt bestämmelserna för det nyaste annuitetslånet.

En låntagare som har lån tagna före den 1 januari 2022 har även möjlighet att ansöka om att lägga samman två eller flera lån, ändra lånevillkor på äldre lån, överföra lån (gäller enbart lån utbetalda före 1989) eller samordna betalningarna från flera lån (gäller enbart för lånen som är tagna före den 1 juli 2001). För återbetalning av det sammanlagda lånet ska bestämmelserna för annuitetslån tillämpas, men de äldre bestämmelserna fortsätter att gälla för nedsättning och avskrivning av de äldre lånen.

När återbetalning sker av lån som har lagts samman ska det återbetalade beloppet räknas av i första hand på återbetalningspliktiga studiemedel, i andra hand på studielån enligt den gamla lagen och i sista hand på annuitetslån enligt den nya lagen.

4.2.4 Avgifter för studielån

Uppläggningsavgift

CSN har enligt 6 kap. 4 § studiestödsförordningen rätt att ta ut en uppläggningsavgift för administrativa kostnader vid beviljning av studielån. För lån som avser ett kalenderhalvår är uppläggningsavgiften 150 kronor och avgiften dras från den första utbetalningen av studielån för studiestödsperioden.

Expeditionsavgift

Expeditionsavgiften är en avgift för administrativa kostnader som ska tas ut för debitering av årsbelopp (6 kap. 5 § studiestödsförordningen). Expeditionsavgiften är 150 kronor för varje årsbelopp som debiteras och avgiften betalas vid det första inbetalningstillfället för året.

En expeditionsavgift för administrativa kostnader ska tas ut även vid återkrav av studiestöd. Expeditionsavgiften är 100 kronor för varje kalenderår som återbetalning enligt återkravet pågår. Detta framgår av 6 kap. 6 § studiestödsförordningen.

Tilläggsavgift

Tilläggsavgiften är en avgift som CSN tar ut om en låntagare till exempel har fått nedsättning som låntagaren inte har haft rätt till och därför måste betala mellanskillnaden i efterhand. Hur stor tilläggsavgiften är beror på när lånet togs. För lån som har utbetalats efter 1989 är tilläggsavgiften 6 procent av det låntagaren hade kvar att betala. Detta framgår av 4 kap. 5 § studiestödsförordningen samt övergångsbestämmelser till studiestödslagen och studiestödsförordningen.

Påminnelseavgift

Påminnelseavgiften regleras i 6 kap. 5 § studiestödsförordningen och är en avgift som CSN ska ta ut för administrativa kostnader om en låntagare inte har betalat i tid. Påminnelseavgiften är 450 kronor för varje påminnelse om förfallna årsbelopp.

4.2.5 Räkna på studielån tagna från och med den 1 januari 1989

På studielån som tagits före den 1 januari 1989 betalas ingen ränta. Sådana studielån räknas i stället upp med ett så kallat regleringstal. Regleringstalet för 2024 är 1,0156 vilket motsvarar en skulduppräkning med 1,56 procent.²³

På studielån tagna från och med den 1 januari 1989 gäller däremot att låntagaren ska betala ränta från den första utbetalningen av lånet till dess att lånet är färdigbetalt. Samma ränta gäller för samtliga studielån, även om prognosen för framtida kreditförluster kan skilja sig åt mellan olika grupper av låntagare. Räntan fastställs av regeringen i slutet av året inför kommande år. Räntan består av en årlig basränta och ett räntepåslag för att täcka kreditförluster, det vill säga lån som inte betalas tillbaka. För 2025 är räntan 1,981 procent, varav den årliga basräntan 1,561 procent och räntepåslaget 0,42 procent.²⁴ Underlag om vilket räntepåslag som bör användas lämnas årligen av CSN till regeringen. Räntepåslaget, tillsammans

²³ Regleringstalet fastställs i december varje år och införs året därpå.

²⁴ CSN, <https://www.csn.se/betala-tillbaka/betala-tillbaka-studielan/ranta-och-avgifter.html#h-Rantapastudielan> (2025-10-07).

med räntan för statens upplåningskostnad som lämnas till regeringen av Riksgäldskontoret, utgör underlag för regeringens beslut om studielåneräntan för kommande år. Räntan beräknas utifrån statens upplåningskostnad de senaste tre åren subventionerad med 30 procent, med ett räntepåslag för finansiering av kreditförluster.²⁵ CSN gör avsättningar som utgörs av räntepåslaget till en kreditreserv som ska finansiera kreditförlusterna. Utflödet från kreditreserven utgörs av avskrivningar av kapital och kapitaliserad ränta för lån tagna efter 1988 samt för avskrivningar av kapital för återkrav av dessa lån.²⁶

Innan 2023 baserades räntan på studielån enbart på statens upplåningskostnad. Räntan hade då ingen koppling till kreditförluster på lånen, utan dessa finansierades genom anslag på statens budget. Det innebär att räntan på studielån var subventionerad på så sätt att staten inte tog betalt för den förväntade förlust som följde med kreditrisken i lånen.²⁷ Sedan den 1 januari 2023 gäller en ny modell för beräkning av ränta på studielån. Räntemodellen innebär att samtliga låntagare med lån efter 1988, det vill säga både befintliga och kommande låntagare, betalar ett påslag på räntan som finansierar äldre och kommande kreditförluster.²⁸ Genom införandet av den nya räntemodellen blev studielånet mer likt ett vanligt lån, och fick en något ökad kostnad.²⁹

Regeringen ansåg vid införandet av den nya räntemodellen att låntagare så långt som möjligt bör kunna välja hur den ökade kostnaden för studielånet ska tas ut. Samtliga låntagare med studielån tagna under perioden 1 juli 2001–31 december 2021 har därför möjlighet att ansöka om ändrade betalningsvillkor och betala tillbaka lånet enligt de regler som gäller för studielån tagna efter den perioden. Låntagare med en maximal återbetalningstid kan alltså genom ändrade villkor få sin återbetalningstid omräknad. Genom att ändra betalningsvillkoren startar återbetalningen på nytt efter det att en ny återbetalningstid räknats ut. Möjligheten till ändrade betalningsvillkor omfattar inte studielån tagna under perioden 1 januari 1989–30 juni 2001 eller studielån tagna från och med

²⁵ Prop. 2024/25:1, s. 8.

²⁶ CSN, Budgetunderlag 2025–2027, Utgiftsområde 15 – Studiestöd, dnr ADM/2023:739, s. 22.

²⁷ Prop. 2022/23:1 Utgiftsområde 15, s. 28 och 36.

²⁸ CSN, Budgetunderlag 2025–2027, Utgiftsområde 15 – Studiestöd, dnr ADM/2023:739, s. 21.

²⁹ Prop. 2022/23:1 Utgiftsområde 15, s. 28 och 31.

1 januari 2022. Den ökade kostnaden på grund av räntemodellen påverkar nämligen inte storleken på årsbeloppet för studielån tagna under perioden 1 januari 1989–30 juni 2001 eftersom återbetalningen av dessa lån inte är tidsbestämd, utan baseras på inkomsten. För de låntagarna innebär den ökade räntekostnaden visserligen en något högre skuld men följaktligen betalas de studielånen i stället av under en något längre tid. För låntagare med dessa studielån medförde räntemodellen därför inte något behov av att ändra betalningsvillkoren för att få en längre återbetalningsperiod. Inte heller för studielån tagna från och med 1 januari 2022 fanns behov av en möjlighet till ändrade betalningsvillkor eftersom återbetalningsskyldigheten för de lånen inträdde samtidigt som den nya räntemodellen infördes.³⁰

Skälet till att både nuvarande och framtida låntagare omfattas av den nya räntemodellen och delar på kreditförlusterna är att alla låntagare har skydd av i princip samma trygghetsregler (till exempel nedsättning av årsbelopp, avskrivning av skulder och ny återbetalningstid) i studielånesystemet. Statens kreditförluster består till mer än hälften av kostnader avseende just sådana trygghetsregler (57 procent) och avskrivning av lån vid dödsfall (10 procent). Resterande del (33 procent) avser kostnader för misskötsel bland återbetalarna.³¹

4.3 Studiestöd för studier på polisutbildningen

Studiemedel får lämnas till studerande vid en sådan uppdragsutbildning som avses i 4 § förordningen om utbildning till polisman (3 kap. 2 § studiestödslagen, 3 kap. 1 § studiestödsförordningen och bilagan till studiestödsförordningen [avdelning B 1]). I 4 § förordningen om utbildning till polisman regleras grundutbildningen till polisman. Som framgår av avsnitt 4.1.1 är grundutbildningen fem terminer. Den omfattar fyra terminers studier på polisprogrammet och sex månaders aspirantutbildning. Polisprogrammet bedrivs som uppdragsutbildning vid vissa universitet och högskolor och studier på polisprogrammet är därmed studiemedelsberättigande.

³⁰ Ibid, s. 28 och 30 ff.

³¹ Prop. 2022/23:1 Utgiftsområde 15, s. 37.

Aspirantutbildningen är däremot inte studiemedelsberättigande i och med att utbildningen inte bedrivs som uppdragsutbildning. De studerande är i stället anställda vid Polismyndigheten under aspirantutbildningen. Även grundutbildning i form av deltidspolisutbildning, så kallad DPU, är studiemedelsberättigande under de terminer som utbildningen bedrivs som uppdragsutbildning vid ett universitet eller en högskola. Deltidspolisutbildningen bedrivs med en studietakt om 75 procent av heltid fördelat över fem terminers studier på polisprogrammet.

Funktionsinriktad polisutbildning (så kallad FPU), verksamhetsintegrerad polisutbildning (så kallad VPU) och särskild chefsutbildning ger däremot inte rätt till studiemedel. Det beror på att dessa utbildningsformer inte utgör grundutbildning som ges enligt 4 § förordningen om utbildning till polisman, utan i stället utgör så kallad funktionsinriktad utbildning som regleras enligt 6–8 a §§ samma förordning.

Studiemedelsberättigande polisutbildning kan ge rätt till studiemedel i form av bidrag och lån. Bidrag kan ges i form av det generella bidraget och i form av tilläggsbidrag, däremot inte i form av det högre bidragsbeloppet enligt 3 kap. 13 § studiestödslagen. Studielån kan ges i samtliga former av lån, det vill säga grundlån, tilläggs lån och merkostnadslån. Merkostnadslån vid studier på polisprogrammet kan exempelvis ges för dubbel bosättning, kostnader för enstaka övernattningsplatser på studieorten till studerande som läser på distans och pendlingsresor till studerande som inte bor på studieorten under studietiden (8 kap. 9–11 §§ Centrala studiestödsnämndens föreskrifter [CSNFS 2001:1] om beviljning av studiemedel).

Studerande som fyllt 40 år kan under vissa förutsättningar få omställningsstudiestöd (omställningsstudiebidrag och omställningsstudielån) för polisutbildning i form av grundutbildning, både för den vanliga grundutbildningen och för deltidspolisutbildningen, så kallad DPU (13–15 §§ lagen [2022:856] om omställningsstudiestöd). Utredningens uppdrag omfattar dock inte omställningsstudielån, varför rätten till sådana lån inte utvecklas närmare.

En studerande som har studielån i fyra terminer (80 veckor) kan maximalt få 188 160 kronor i grundlån. Därutöver kan en studerande som har rätt till tilläggs lån få totalt 93 120 kronor i sådana lån. Vidare

kan en studerande som har rätt till merkostnadslån för till exempel pendlingsresor få upp till 59 280 kronor för det. Samtliga belopp är uträknade utifrån 2025 års prisbasbelopp. Enligt statistik från CSN var det genomsnittliga utbetalade grundlånet för en studerande på polisprogrammet 44 514 kronor för det första halvåret 2024 och 44 534 kronor för det andra halvåret 2024. Omräknat till fyra terminers studier skulle det innebära totalt 178 096 kronor i grundlån (2024 års prisbasbelopp). Det genomsnittliga utbetalade totala lånebeloppet för en studerande på polisprogrammet var 53 741 kronor för det första halvåret 2024 och 53 294 kronor för det andra halvåret 2024, vilket innebär totalt 214 070 kronor omräknat till fyra terminers studier (2024 års prisbasbelopp). I de genomsnittligt utbetalade beloppen ingår samtliga former av lån, det vill säga grundlån samt eventuella tillägglån och merkostnadslån.

4.4 Exempel på andra åtgärder som gjorts för att stimulera till arbete eller studier

4.4.1 Sverige

Behörighetsgivande studier

Tidigare gällde enligt 4 kap. 22 § studiestödslagen att studielån för behörighetsgivande studier (studier på grundläggande och gymnasial nivå för att den studerande skulle få grundläggande eller särskild behörighet för högskoleutbildning på annan nivå än forskarnivå) under vissa förutsättningar fick skrivas av. Detta gällde om låntagaren senare hade beviljats studielån för studier på eftergymnasial nivå. I sådant fall fick en sjättedel av det tidigare lånet som avsåg behörighetsgivande studier skrivas av för varje avslutade och godkända 60 högskolepoäng som kunde ingå i en högskoleexamen.³² Den sammanlagda avskrivningen fick dock omfatta högst hälften av det först lånade beloppet jämte ränta. Totalt kunde således maximalt eftergymnasiala studier om 180 högskolepoäng nyttjas för att skriva av tidigare studieskulder. Avskrivning fick dock inte ske av lån som lämnats under tid då det högre bidraget enligt 3 kap. 13 § studiestödslagen lämnats.

³² Prop. 1999/2000:10, s. 120 f., prop. 2004/05:162, s. 210 och prop. 2006/07:1 Utgiftsområde 15, s. 19.

4 kap. 22 § studiestödslagen upphörde att gälla den 2 juli 2017, men gäller fortfarande för studiemedel som lämnats för tid före den 1 januari 2018.³³

Utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå

För personer som har en examen på forskarnivå och som deltar i särskild kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen finns en möjlighet att få ett utbildningsbidrag.³⁴ Utbildningsbidraget tillkom 2016 inom ramen för en satsning på en särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen, eftersom Sverige stod inför en allvarlig lärarbrist. Bidraget infördes för att de ekonomiska villkoren under studierna på utbildningen ska vara tillräckligt attraktiva så att personer väljer att påbörja och slutföra utbildningen.³⁵

Den förordning som reglerar utbildningsbidraget föreslogs i promemorian ”Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen” (U2015/05012/UH). I promemorian anförts att strävan är att studiestödssystemet ska vara generellt och lika för alla. Därför ansågs det inte lämpligt att göra stora ändringar i systemet för att möta behovet av särskilt förmånliga villkor för personer som har en examen på forskarnivå. I stället föreslogs ett utbildningsbidrag till de personerna.³⁶

Betänkanden om avskrivning av studiemedel vid bosättning och arbete i glesbygdskommuner³⁷

Det svenska studiestödet har hittills aldrig använts för att uppmuntra personer att utbilda sig till ett yrke eller bosätta sig på en

³³ Se lagen (2017:530) om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

³⁴ Se 1 § förordningen (2016:706) om utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå.

³⁵ Prop. 2015/16:142, s. 11 ff.

³⁶ Utbildningsdepartementet, Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen, 2015-10-21, U2015/05012/UH.

³⁷ I betänkandena används begreppet ’nedskrivning’ av studielån. I denna promemoria används termen avskrivning för att harmonisera innehållet med de termer som används i studiestödsförfattningarna.

viss plats. I Landsbygdskommitténs slutbetänkande ”För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd” (SOU 2017:1) föreslogs dock att regeringen skulle utreda möjligheterna att minska studieskulderna för de som bor och är yrkesaktiva i vissa kommuner med extra stora utmaningar. Vid ett genomförande av förslaget föreslog Landsbygdskommittén att avskrivning skulle ske med 10 procent per år, men med ett tak på 30 000 kronor och minst 3 000 kronor per år. För att få ta del av avskrivningen föreslogs även att det skulle ställas krav om avläggande av examen.

Ett system för avskrivning av studieskulder i Sverige behandlades vidare i Kommunutredningens slutbetänkande ”Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget” (SOU 2020:8). I betänkandet anfördes att avskrivning av studieskulder kan utformas på olika sätt beroende på målet för insatsen. Kommunutredningen lämnade förslag om att regeringen skulle ta initiativ till att utreda om det ska bli möjligt att minska studieskulderna som administreras av CSN och som avser studier som ingår i en utfärdad akademisk examen. Förslaget skulle i så fall gälla för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskilt stora utmaningar gällande kompetensförsörjning. Kommunutredningen ansåg, i likhet med Landsbygdskommittén, att avskrivning lämpligen skulle kunna ske med 10 procent per år, men högst 30 000 kronor och minst 3 000 kronor per person och år. Kommunutredningen ansåg vidare bland annat att det var rimligt att ange en minsta tjänstgöringsgrad, exempelvis 50 procent.³⁸ Regeringen har inte tagit ställning till de förslag som Kommunutredningen lämnade.

4.4.2 Norge

Avskrivning av studiemedel vid bosättning och arbete i glesbygdskommuner

I Norge ingår avskrivning av studielån som en del i ett större regionalpolitiskt stödpaket (Tiltakssonen) riktat till den nordligaste delen av Norge, det vill säga Finnmark och de sju nordligaste kommunerna i Troms fylke (Nord-Troms). Tiltakssonen infördes efter många års ekonomisk kris, främst kopplat till fiskeindustrin,

³⁸ Se SOU 2020:8, s. 658.

och syftade till att motverka hög arbetslöshet och generellt försämrade levnadsvillkor för befolkningen i berörda områden. Finnmark och Nord-Troms ska genom stödet bli mer attraktiva för bosättning, näringsverksamhet och arbete, och stödet ska i övrigt bidra till en positiv utveckling i området.³⁹ I stödpaketet ingår bland annat skattelättnader och avskrivning av studielån.

En utvärdering från 2012 pekade på positiva effekter av åtgärderna. Enligt utvärderingen bodde 59 procent av dem som enbart omfattades av skattelättnader i stödområdet fortfarande kvar i området efter fem år. För de som omfattades både av skattelättnad och avskrivning av studielån bodde 91 procent kvar i området efter fem år. I utvärderingen drogs slutsatsen att individinriktade stöd gav klara stabiliserande effekter särskilt när det gällde de mest mobila grupperna av individer, det vill säga yngre, och speciellt för de individer som hade hög utbildningsnivå men saknade bostadsbakgrund i stödområdet.⁴⁰ I en rapport från 2022 framgår att de positiva effekterna av avskrivning av studielån var signifikanta till och med 2012, men att de därefter avtog. En förklaring till de avtagande effekterna anfördes kunna bero på att värdet av stödåtgärderna hade minskat när de inte hade justerats med hänsyn till löne- och prisökningar. När rapporten redovisades gällde att studielån årligen kunde skrivas av med 10 procent, men med ett tak på 25 000 norska kronor.⁴¹

Det nuvarande systemet för avskrivning av studielån innebär att personer som bott och arbetat i Finnmark och Nord-Troms årligen kan få sina lån avskriva med 20 procent, men med ett tak på 30 000 norska kronor.⁴² Villkoren för att få studielånet avskrivet är att låntagaren har bott och varit yrkesaktiv i något av områdena i 12 månader i följd (denna period benämns nedan som 'intjänandeperioden'). Det är inte nödvändigt att arbeta heltid för att betraktas som yrkesaktiv. I stället behöver något av, bland andra, följande villkor vara uppfyllda:

³⁹ Norut, Tiltakssonen for Finnmark og Nord-Troms – utviklingstrekk og gjennomgang av virkemidlene, rapport 2012:02, s. 12.

⁴⁰ Ibid., s. 174 ff.

⁴¹ Vennemo, H. et al., Evaluering av personrettede virkemidler i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms, rapport 2022/42, s. 13 ff., 68 och 77.

⁴² För intjänandeperioder som startat under 2025 har det föreslagits att avskrivning ska ändras till ett fast belopp om 60 000 kronor per år, oavsett storlek på det ursprungliga studielånet. För behöriga grundskolelärare som arbetar i något av de aktuella områdena gäller i förhållande till den nuvarande ordningen att avskrivning kan ske med ytterligare 20 000 norska kronor per år.

- Arbeta minst 50 procent.
- Arbeta heltid i minst sex månader under intjänandeperioden samt vara registrerad som arbetssökande hos Nav (Norges arbeids- og velferdsetat) under de resterande sex månaderna.
- Ha studieledigt med stipendium eller lön motsvarande minst 50 procent av en heltidstjänst och som betalas av en arbetsgivare i något av de aktuella områdena.

För den som är sjukskriven räknas tiden in i intjänandeperioden.⁴³

En ansökan om avskrivning av studielån ska göras inom tre månader från det att intjänandeperioden avslutades. Under tiden ansökan behandlas behöver låntagaren inte betala räkningar från Lånekassen. Om ansökan beviljas ska låntagaren under det kommande året betala ränta och eventuella avgifter på lånet.⁴⁴

⁴³ Lånekassen, <https://lanekassen.no/nb-NO/gjeld-og-betaling/finnmark-eller-nord-troms/> (2025-10-08).

⁴⁴ Ibid.

5 Överväganden och förslag

5.1 Två alternativ för en betald polisutbildning

Uppdraget består av att lämna förslag om en betald polisutbildning. De förslag som lämnas ska enligt uppdragsbeskrivningen omfatta den som studerar vid polisutbildningen och tar studielån från och med höstterminen 2024. Utbildningen ska bli betald genom att den enskilde får hela eller en del av sina studielån betalda (så kallad avbetalning) eller avskrivna. Avbetalning eller avskrivning ska ske successivt under fem år efter att den enskilde har arbetat som polis i tre år efter avslutad utbildning.

De anförda förutsättningarna för när studielån ska ersättas i form av avbetalning eller avskrivning har, i förhållande till det nuvarande studiestödssystemet och CSN:s administration av studielån, fört med sig en rad olika frågeställningar. En given målsättning för de förslag utredningen presenterar är att slutresultatet ska bli så rättvist och likvärdigt som möjligt för de som omfattas av reformen om betald polisutbildning. Det kan exempelvis tänkas att studerande vid polisutbildningen bedriver sina studier i olika takt eller att de tjänstgör som polisman i olika grad. Utredningen bedömer att det måste finnas regler som hanterar hur avbetalning eller avskrivning ska ske i alla sådana situationer för att målsättningen om ett rättvist och likvärdigt system ska kunna uppnås.

Enligt utredningens perspektiv är det inte möjligt att lämna förslag om en betald polisutbildning som involverar antingen enbart CSN eller enbart Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Detta förklaras av att CSN är den myndighet som administrerar studielån samtidigt som det är vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen som den enskilde behöver tjänstgöra för att få studielånet ersatt. En betald polisutbildning involverar på så vis både CSN samt Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, oavsett om studielånet bör

betalas av eller skrivs av. Det innebär att flera av de frågeställningar som utredningen har att bedöma är gemensamma för de olika ersättningsalternativen.

I detta avsnitt redovisar utredningen sina överväganden om en betald polisutbildning.

5.2 En ny förordning med bestämmelser om betald polisutbildning

Förslag: Det ska införas en upplysningsbestämmelse i studiestödslagen enligt vilken regeringen, med stöd av sin restkompetens, kan meddela föreskrifter om att studielån som har lämnats enligt 3 kap. samma lag får skrivas av för låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman.

Det ska införas en ny förordning som innehåller bestämmelser om avbetalning alternativt avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

Bedömning: Förhållanden som inom reformen kräver lagreglering ska regleras genom ändringar i befintliga lagar.

Det behövs inte någon upplysningsbestämmelse i studiestödslagen angående regeringens möjligheter att meddela föreskrifter i fråga om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.

Skälen för förslaget och bedömningen: I utredningens uppdrag ingår det att bedöma om studielån för polisutbildningen bör avbetalas eller avskrivas och, oavsett bedömningen i den frågan, lämna författningsförslag avseende båda alternativen.

Utredningen bedömer att regleringen om betald polisutbildning i huvudsak faller under regeringens så kallade restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen (RF). Riksdagen har dock meddelat föreskrifter på en del av restkompetensens område genom att ha lagstiftat om avskrivning av studielån i studiestödslagen. Vid utformningen av de författningsförslag som nu lämnas i fråga om avskrivning av studielån behöver därmed den formella lagkraftens princip beaktas, enligt vilken en lag inte får ändras eller upphävas på annat sätt än genom lag (8 kap. 18 § RF). Bestämmelserna i studiestödslagen rör avskrivning av studielån på

grund av personliga omständigheter och inte avskrivning av studielån på grund av utförd arbetsprestation. Även om bestämmelserna om avskrivning som nu föreslås inte bedöms strida mot befintliga bestämmelser om avskrivning i studiestödslagen, kan det enligt utredningens mening inte uteslutas att studiestödslagen uttömmande reglerar möjligheten till avskrivning av studielån. Det kan således inte uteslutas att avskrivning av studielån inom reformen om betald polisutbildning faller inom området som redan har reglerats av riksdagen. Det bör därför införas en upplysningsbestämmelse i studiestödslagen enligt vilken regeringen, med stöd av sin restkompetens, kan meddela föreskrifter om att studielån som har lämnats enligt 3 kap. samma lag får skrivas av för låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman. Genom hänvisningen till studielån enligt 3 kap. omfattas inte någon rätt för regeringen att meddela föreskrifter om avskrivning av omställningsstudielån.

Den formella lagkraftens princip gör sig enligt utredningens bedömning inte gällande i fråga om avbetalning av studielån. Bestämmelserna om avbetalning av studielån som utredningen nu föreslår skiljer sig väsentligt från bestämmelserna om återbetalning av studielån i studiestödslagen. Avsaknaden av lagstiftning i fråga om avbetalning av studielån medför att regeringen är oförhindrad att med stöd av sin restkompetens meddela föreskrifter om det. Någon motsvarande upplysningsbestämmelse är således inte nödvändig i fråga om avbetalning av studielån.

Med hänsyn till att reformen avser förhållanden som i huvudsak faller under regeringens kompetensområde samt för att åstadkomma ett så lättöverskådligt och samlat regelverk som möjligt, bedömer utredningen att det mest ändamålsenliga är att föreslå en ny förordning som innehåller bestämmelser om betald polisutbildning. Därigenom möjliggörs även att regelverket på ett effektivt sätt kan följas upp och justeras i förhållande till föränderliga behov.

Det bör framhållas att föreslagen förordning om avbetalning alternativt avskrivning av studielån är ett regelverk som primärt innehåller gynnande föreskrifter. Utredningen föreslår dock att det i båda alternativen ska införas bestämmelser som innebär att en fordran på ersättning i form av kompensation inte ska få överlåtas. Med hänsyn till att regelverket som helhet är av gynnande karaktär

bedömer utredningen att denna belastande föreskrift inte behöver regleras i lag (jämför 8 kap. 2 § RF).⁴⁵

Endast vissa bestämmelser hänförliga till sekretess och beskattning kräver lagstöd. Detsamma bedöms gälla avseende kompletterande bestämmelser om ny återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp i studiestödslagen. I de delar som berör sekretess och beskattning föreslår utredningen att befintliga lagar ska kompletteras med nya bestämmelser (se avsnitt 5.8 och 5.9).

5.3 Den närmare utformningen av en betald polisutbildning

5.3.1 Studielån som har lämnats för studier vid grundutbildningen till polisman för tid från och med höstterminen 2024 ska omfattas

Förslag: Studielån som har lämnats för studier vid grundutbildningen till polisman för tid från och med höstterminen 2024 (den 1 augusti 2024) ska omfattas av rätten till betald polisutbildning. Samtliga former av studielån, det vill säga grundlån, tillägglån och merkostnadslån, ska omfattas.

Skälen för förslaget: Som framgår av avsnitt 4.3 får studiemedel lämnas till studerande vid en sådan uppdragsutbildning som avses i 4 § förordningen om utbildning till polisman, det vill säga för grundutbildningen till polisman. Eftersom endast utbildning som bedrivs som uppdragsutbildning vid ett universitet eller en högskola ger rätt till studiemedel är det bara polisprogrammets fyra terminer och deltidspolisutbildningens fem terminer vid ett universitet eller en högskola som är studiestödsberättigande. Aspirantutbildningen och övriga former av polisutbildning finansieras genom anställning vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen och inte genom studiestöd. Det innebär att endast studielån som har lämnats för studier vid den del av grundutbildningen som ges av lärosäten omfattas av rätten till betald polisutbildning.

I utredningens uppdragsbeskrivning anges att uppdraget omfattar studielån, tillägglån och merkostnadslån som har lämnats

⁴⁵ Se även exempelvis 11 § förordningen (1994:361) om mottagandet av asylsökande m.fl.

enligt 3 kap. studiestödslagen från och med höstterminen 2024. Studielån som är tagna för studier på polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024 bör därmed omfattas av rätten till betald polisutbildning, oavsett när låntagaren påbörjade studierna. De som exempelvis påbörjade sina studier höstterminen 2023 och studerade sin tredje termin höstterminen 2024 bör därmed ha rätt att få studielån som har tagits under den tredje och fjärde terminen ersätta. Studielån som tagits tidigare än så omfattas däremot inte av uppdraget. Inte heller omställningsstudielån som lämnas enligt lagen om omställningsstudiestöd omfattas.

Utredningen föreslår således att studielån som har lämnats för studier vid grundutbildningen till polisman för tid från och med höstterminen 2024 ska omfattas av rätten till betald polisutbildning. Följden av detta blir att bestämmelserna om betald polisutbildning föreslås tillämpas i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024 (se avsnitt 8). Samtliga former av studielån, det vill säga grundlån, tillägglån och merkostnadslån, ska omfattas.

5.3.2 Förutsättningar för rätt till avbetalning alternativt avskrivning av studielån

Förslag: Studielån ska helt eller delvis betalas av alternativt skrivas av för en låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman och därefter tjänstgjort som polisman inom en ramtid om åtta år. Ramtiden börjar löpa från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman.

För att få rätt till avbetalning alternativt avskrivning krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i minst tre år inom ramtiden. För att få rätt till avbetalning alternativt avskrivning av hela studielånet krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman i ytterligare fem år inom ramtiden.

Med avbetalning av studielån avses betalning från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till CSN för en låntagares skuld. Storleken på varje avbetalning bestäms med hänsyn till låntagarens studielån för grundutbildningen till polisman och tjänstgöringstid som polisman.

Skälen för förslaget

Krav på genomgången grundutbildning och tjänstgöring som polisman

I uppdragsbeskrivningen anges som förutsättning för att en låntagare ska ha rätt att få polisutbildningen betald att låntagaren efter avslutad polisutbildning ska ha arbetat som polis. För att ha rätt till avbetalning eller avskrivning bör det således ställas krav på att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman (innefattande såväl polisprogrammet som aspirantutbildningen), och därefter tjänstgjort som polisman. Med genomgången grundutbildning avses att låntagaren har klarat av samtliga examinerande moment vid polisprogrammet och efterföljande aspirantutbildning med godkänt resultat.

Begreppet 'polisman' är allmängiltigt på så sätt att begreppet ges samma innebörd i såväl polislagen som annan författning. I 4 § polislagen anges att en polisman är tjänsteman vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, om regeringen inte föreskriver något annat. I 2 § polisförordningen preciseras begreppet ytterligare genom att ange vilka befattningar vid Polismyndigheten och Säkerhetspolisen som innefattas i begreppet.

Det uppdrag som nu redovisas syftar framför allt till att få Polismyndigheten att växa mot målet att polistätheten i Sverige minst ska motsvara genomsnittet i EU. Utredningens uppdragsbeskrivning hindrar dock inte att förslagen omfattar även polismän vid Säkerhetspolisen. Polismyndigheten kompetensförsörjer Säkerhetspolisen med polismän. Att inte låta polismän vid Säkerhetspolisen omfattas av förslagen skulle därmed kunna leda till inlåsningseffekter och oönskade resultat för Säkerhetspolisen. Det bör därför inte ställas upp som krav för att få studielånet ersatt, att tjänstgöring behöver ske vid Polismyndigheten. I stället bör endast krävas att låntagaren tjänstgjort som polisman enligt den allmängiltiga definitionen i polislagen. En låntagare kan således byta arbetsgivare från Polismyndigheten till Säkerhetspolisen eller vice versa och tillgodoräkna sig tjänstgöringstiden hos båda myndigheterna. Vidare omfattas även polismän som är anställda vid Polismyndigheten men som tjänstgör i Polismyndighetens

utlandsstyrka eller vid Ekobrottsmyndigheten av de förslag som nu lämnas.⁴⁶

Utredningen föreslår således att en grundläggande förutsättning för att studielån helt eller delvis ska betalas av eller skrivas av bör vara att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman och därefter tjänstgjort som polisman.

Krav på tjänstgöring inom en ramtid om åtta år

Enligt utredningens uppdragsbeskrivning gäller att låntagaren ska ha tjänstgjort som polisman i minst tre år efter avslutad utbildning för att ha rätt till en betald utbildning. Vidare gäller att avbetalning eller avskrivning för en tjänstgörande polisman ska ske successivt under de följande fem åren därefter. Utredningen har tolkat uppdragsbeskrivningen som att avbetalning eller avskrivning i och för sig ställer krav på tjänstgöring under ett antal år, men att tjänstgöringen inte nödvändigtvis måste följa direkt efter genomgången utbildning. Utredningen har därför utrett förutsättningarna för en betald polisutbildning utan att en så kallad ramtid ska gälla.⁴⁷

Ett ersättningssystem utan ramtid skulle innebära en möjlighet för en låntagare att få sitt studielån successivt ersatt efter tre års tjänstgöring som polisman, oavsett om tjänstgöringstiden fullgjorts först exempelvis 15 år efter genomgången utbildning. Med ett sådant system skulle det dock inte vara lämpligt att möjliggöra nedsättning med en andel av årsbeloppet hänförligt studielånet för polisutbildningen. Låntagaren hade då själv behövt betala tillbaka på studielånet för polisutbildningen, åtminstone under den tid låntagaren inte tjänstgjort som polisman. För en låntagare med studielån även för andra studier inom samma lånesystem skulle en sådan lösning ta förhållandevis stora resurser i anspråk av CSN. Det hade ställt krav på komplicerade beräkningar med manuell hantering, som i sin tur skulle innebära risk för felberäkningar. För en låntagare som inte skött sina betalningar hade CSN dessutom behövt beräkna vilket belopp som skulle ha blivit betalt om låntagaren hade skött

⁴⁶ Enligt uppgift från Polismyndigheten är polismän som verkar vid Ekobrottsmyndigheten anställda av Polismyndigheten genom placering vid Nationella operativa avdelningen (NOA).

⁴⁷ Med ramtid avses en tidsbestämd period under vilken låntagaren behöver tjänstgöra som polisman för att få rätt till en betald utbildning.

sig, för att undvika framtida avbetalning eller avskrivning för återbetalningspliktiga belopp som inte betalats i tid.

Med anledning av de utmaningar och risker för fel som ett ersättningssystem utan ramtid skulle medföra, har utredningen utrett förutsättningarna för en betald polisutbildning även utifrån att en ramtid ska gälla. En sådan lösning bedöms också rymmas inom utredningens uppdragsbeskrivning.

Enligt vad utredningen återkommer till nedan finns det övervägande skäl som talar för en lösning som utgår från en ramtid, det vill säga ett krav på låntagaren att tjänstgöra som polisman under en tidsbestämd period. Först finns det dock anledning att klargöra från vilken tidpunkt ramtiden i så fall bör löpa samt hur lång ramtiden bör vara.

Enligt utredningen är det ändamålsenligt att ramtiden börjar löpa från och med dagen efter genomgången utbildning. En utbildad polisman anställs nämligen i regel som polisassistent vid den tidpunkten. Från och med dagen efter genomgången utbildning kan det på så vis förväntas att en låntagare som har utbildat sig till polisman även tjänstgör som polisman. Vidare är det enligt utredningens uppdragsbeskrivning en förutsättning att låntagaren arbetar i åtta år för att få hela studielånet avbetalat eller avskrivet. Ramtiden bör således bestämmas till åtta år.

Med en ramtid behöver låntagaren således efter genomgången utbildning tjänstgöra som polisman i minst tre år inom ramtiden för att kvalificera sig för avbetalning eller avskrivning. För att ha rätt till avbetalning eller avskrivning av hela studielånet behöver låntagaren tjänstgöra som polisman under hela ramtiden, det vill säga i ytterligare fem år inom ramtiden. Detta innebär att studielån bör ersättas helt eller delvis för en låntagare som har tjänstgjort som polisman i minst tre år efter genomgången grundutbildning till polisman. Med hänsyn till att tjänstgöring som polisaspirant sker innan grundutbildningen har genomgåts kommer den tiden – trots att låntagaren enligt lag tjänstgör som polisman – således inte att tillgodoräknas som tjänstgöringstid som ger rätt till avbetalning eller avskrivning.

Utredningen anser att det finns övervägande skäl som talar för att en ramtid ska införas. En ramtid möjliggör en ordning där studielån för polisutbildningen kan omfattas av nedsättning, det vill säga att låntagaren varken under utbildningstiden eller ramtiden behöver

betala tillbaka på sitt lån för polisutbildningen (se avsnitt 5.3.6). För en låntagare som tjänstgör som polisman under hela ramtiden kommer låntagaren därmed inte behöva betala tillbaka på sitt studielån för polisutbildningen. Detta får anses vara i linje med utredningens uppdrag om att lämna förslag om en betald polisutbildning. Utredningen bedömer att en sådan lösning blir mer förutsebar för låntagaren, genom att denne enklare kan få förståelse för hur stort belopp som kan komma att betalas av eller skrivas av vid varje ny rätt till ersättning. Att det rör sig om ersättning i flera omgångar följer av att avbetalning eller avskrivning ska ske successivt efter tre års tjänstgöring och under de fem åren som följer därefter.

I möten med CSN har myndigheten framfört att en lösning som utgår från en ramtid leder till mindre administration och enklare beräkningar jämfört med den administration och de beräkningar som hade krävts om en ramtid inte skulle gälla. Beloppet som bör betalas av eller skrivas av kan då i stället beräknas i förhållande till tjänstgöringstiden under ramtiden (se avsnitt 5.3.5). Det finns ytterligare skäl som talar för att införa en ramtid av nämnt slag. Ramtiden kan nämligen antas ge incitament för låntagare med studielån för polisutbildningen att tjänstgöra som polisman inom den tid som följer närmast efter utbildningen. Detta ligger i linje med reformens syfte som är att få fler att söka till polisutbildningen men framför allt att få fler att faktiskt arbeta som polisman vid Polismyndigheten.

Sammanfattningsvis innebär ett införande av en ramtid att CSN:s administration underlättas och att låntagaren under en viss tid inte behöver betala tillbaka på sitt lån för polisutbildningen. Systemet kan dessutom förväntas bli mer effektivt och förutsebart, i förhållande till om en ramtid inte hade införts, samt främja målet om en ökad polistäthet i närtid.

Utredningen föreslår därför att studielån helt eller delvis ska betalas av eller skrivas av för en låntagare som efter genomgången grundutbildning till polisman har tjänstgjort som polisman inom en ramtid om åtta år. Ramtiden börjar löpa från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman. För att få rätt till avbetalning alternativt avskrivning föreslås att låntagaren ska ha tjänstgjort som polisman i minst tre år inom ramtiden. För att få rätt till avbetalning alternativt avskrivning av hela studielånet

föreslås att låntagaren ska ha tjänstgjort som polisman i ytterligare fem år inom ramtiden.

Definition av begreppet 'avbetalning'

Mot bakgrund av att begreppet 'avbetalning' inte har använts inom studiestödssystemet eller i någon annan författning med avseende på betalningar av studielån, bör det i förordningen om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman införas en definition om vad som avses med avbetalning. Med avbetalning av studielån avses betalning från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till CSN för en låntagares skuld. Storleken på varje avbetalning bestäms med hänsyn till låntagarens studielån för grundutbildningen till polisman och tjänstgöringstid som polisman.

5.3.3 Tillgodoräknande av tjänstgöringstid som polisman

Förslag: För att få tillgodoräkna sig sin tjänstgöringstid som polisman ska låntagaren ha tjänstgjort på heltid.

Med tjänstgöringstid som polisman ska likställas tid under vilken låntagaren är frånvarande på grund av sjukdom, vård av närstående, föräldraledighet eller fullgörande av totalförsvarsplikt.

Skälen för förslaget

Krav på heltidssysselsättning

En fråga för utredningen att ta ställning till har varit vilken sysselsättningsgrad som bör krävas för att en låntagare ska få tillgodoräkna sig sin tjänstgöringstid som polisman, det vill säga om låntagaren bör arbeta heltid eller om det är tillräckligt att låntagaren arbetar deltid.

Av statistik från Polismyndigheten framgår att bland poliser som började arbeta under åren 2015–2017 hade cirka 20 procent arbetat

deltid under sina första åtta år i tjänst.⁴⁸ Den omständigheten att deltidarbete är förhållandevis vanligt förekommande talar i viss mån för att inte enbart heltidsarbetande polismän bör få tillgodoräkna sig sin tjänstgöringstid. Samtidigt har Polismyndigheten beskrivit att polismän i princip uteslutande anställs på heltid. Det är därför rimligt att anta att deltidarbete polismän har haft rätt till ledighet enligt exempelvis föräldraledighetslagen (1995:584). Sådan ledighet och vissa andra typer av ledigheter utgör frånvaro som bör likställas med tjänstgöringstid som polisman enligt vad utredningen återkommer till nedan. Av den anledningen bör Polismyndighetens statistik inte ensamt läggas till grund för att deltidarbete om exempelvis 75 procent ska anses tillräckligt för att få tillgodoräknas som tjänstgöringstid. Kravet på sysselsättningsgrad bör enligt utredningen snarare baseras på att införandet av en betald polisutbildning syftar till att öka polistätheten. För att i praktiken stärka polisverksamheten är det angeläget att nyutbildade poliser också tjänstgör i så stor utsträckning som möjligt. Vidare är reformen om betald polisutbildning högst förmånlig till sin karaktär varför det är rimligt att ställa krav på heltidsarbete. Utredningen har övervägt ett system där varje grad av sysselsättning får summeras till motsvarande heltidsarbete och därefter tillgodoräknas. Ett sådant system bedöms dock bli betydligt mer administrativt betungande och inte hanterbart för framför allt Polismyndigheten.

Utredningen föreslår därför att en låntagare ska ha tjänstgjort på heltid för att få tillgodoräkna sig sin tjänstgöringstid som polisman. Följden av förslaget är att tjänstgöring som sker med en lägre sysselsättningsgrad än heltid inte bör få tillgodoräknas.

Genom sin anställning som polisman har en låntagare rätt till vissa ledigheter med bibehållen lön. Exempel på sådana ledigheter är semester, fackliga utbildningar eller uppdrag och vissa personliga angelägenheter. Det får anses naturligt att uttag av sådana ledigheter får tillgodoräknas vid beräkningen av låntagarens tjänstgöringstid. Utöver möjligheten att tillgodoräkna ledigheter med bibehållen lön kan sysselsättningskravet uppfyllas genom att viss frånvaro ska likställas med tjänstgöringstid.

⁴⁸ Underlaget baseras på åren 2015–2017 eftersom en polisman som påbörjade sin tjänstgöring under den perioden har tjänstgjort i åtta år först mellan åren 2023–2025. Utredningen har inte haft tillgång till motsvarande statistik för Säkerhetspolisen.

Frånvaro på grund av sjukdom eller vård av närstående

Under en åttaårig ramtid är det möjligt att det inträffar händelser som medför att en låntagare inte kan tjänstgöra som polisman. Det får anses motiverat att viss sådan frånvaro likställs med tjänstgöringstid, trots att låntagaren är frånvarande utan bibehållen lön. Med tjänstgöringstid som polisman bör likställas tid under vilken en låntagare är frånvarande på grund av sjukdom. Vid bedömningen av vilken sjukfrånvaro som bör likställas med tjänstgöringstid kan viss ledning hämtas från socialförsäkringsbalken. Det bör typiskt sett vara fråga om sjukdom som tillfälligt sätter ned låntagarens arbetsförmåga. Därmed avses sådana tillstånd som medför att låntagaren kan ha rätt till sjukpenning eller rehabiliteringspenning. Även fall när en låntagares arbetsförmåga är långvarigt nedsatt bör hänföras till sjukfrånvaro, såsom vid tillstånd som kan berättiga till sjukersättning eller aktivitetsersättning. Också en låntagare som anses vara smittbärare och därför måste avstå från arbete i vissa fall bör anses vara frånvarande på grund av sjukdom. Ett sådant tillstånd kan berättiga till smittbärrpenning.

Vidare bör sjukdom hos annan än en låntagare i vissa fall kunna beaktas. Så bör vara fallet om låntagaren avstår från arbete i samband med vård av en närstående som är svårt sjuk, vilket kan berättiga till närståendepenning. Med tjänstgöringstid som polisman bör således likställas tid under vilken en låntagare är frånvarande på grund av vård av närstående.

Frånvaro på grund av föräldraledighet eller fullgörande av totalförsvarspikt

Med tjänstgöringstid som polisman bör även likställas tid under vilken en låntagare är frånvarande på grund av föräldraledighet eller fullgörande av totalförsvarspikt. I föräldraledighetslagen finns bestämmelser om när en arbetstagare som väntar barn eller är förälder har rätt till ledighet från sin anställning. I lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt regleras vem som är totalförsvarspiktig.

Genom att likställa viss frånvaro med tjänstgöringstid som polisman kan en låntagare alltså uppfylla sysselsättningskravet på heltid genom att exempelvis arbeta 50 procent av heltid och vara föräldraledig 50 procent av heltid.

Inget krav på korresponderande ersättning

Utredningen har övervägt om ett villkor för att en låntagares frånvaro ska likställas med tjänstgöringstid bör vara att frånvaron kan kopplas till en korresponderande ersättning enligt socialförsäkringsbalken eller lagen om totalförsvarsplikt. Genom att kräva att låntagaren har fått en korresponderande ersättning skulle det kunna säkerställas att frånvaron har varit av kvalificerande karaktär. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har emellertid beskrivit att myndigheterna typiskt sett inte begär in uppgifter om huruvida en anställd får ersättning från utbetalande myndigheter, exempelvis sjukpenning eller föräldrapenning från Försäkringskassan. Det skulle medföra en betydande administrativ börda för framför allt Polismyndigheten att löpande behöva kontrollera utbetald ersättning för varje låntagare, liksom för främst Försäkringskassan att lämna uppgifter om sådana ersättningar. Utredningen bedömer därför att ett villkor om korresponderande ersättning inte bör införas. Vid den bedömningen beaktar utredningen även att med en sådan lösning som nu föreslås kommer en låntagares frånvaro att behöva godkännas av låntagarens chef. Detta kan i viss mån säkerställa att frånvaron är godtagbar.

5.3.4 Betald polisutbildning får motsvara det ersättningsberättigade beloppet

Förslag: Avbetalning alternativt avskrivning av studielån får motsvara det lånade beloppet för grundutbildningen till polisman samt ränta, med avdrag för avskrivningar och återkrav av studielån som har skett enligt studiestödslagen.

Skälen för förslaget: Av utredningens uppdragsbeskrivning framgår att polisutbildningen ska bli betald genom att hela eller en del av studielånet ersätts.

Det kan antas att en betald utbildning som inkluderar finansiering för hela det lånade beloppet såväl som ränta kan ge incitament för låntagare att ta mer i studielån än vad de annars hade gjort. Det ligger dock i sakens natur att låntagare som omfattas av förslagen också bör bli fullt eller i princip fullt ersatta för sina

studielån för polisutbildningen. Det skulle annars vara missvisande att tala om en betald polisutbildning.

De förslag som nu lämnas omfattar endast studielån som har lämnats för studier vid polisutbildningen från och med höstterminen 2024. Studielån för andra studier bör på så vis inte påverkas av de förslag som nu presenteras. En svårighet som utredningen har behövt ta hänsyn till är att CSN inte kan skilja studielån som har tagits för polisutbildningen från studielån som har tagits för andra studier, om studielånen administreras inom samma lånesystem. Det innebär att låntagaren har ett gemensamt studielån inom lånesystemet. CSN har i möte med utredningen förklarat att det skulle krävas ett nytt lånesystem för att kunna hålla isär studielån för polisutbildningen från studielån för andra studier. Utredningen har dock prioriterat att lämna förslag som inte kräver ett införande av ett nytt lånesystem, utifrån att det av uppdragsbeskrivningen följer att förslagen som lämnas – i den mån det är möjligt – bör utformas på ett sätt som är anpassade till nuvarande bestämmelser om återbetalning och avskrivning inom studiestödssystemet. CSN har framfört att storleken på studielån för polisutbildningen i stället kan fastställas genom att CSN använder sig av en utbildningskod i sitt utbildningsregister och att CSN på ett belopp som har betalats ut för utbildning med en viss utbildningskod kan beräkna upplupen ränta. Trots att CSN alltså inte kan särskilja studielån för olika studier har CSN möjlighet att fastställa vilket belopp som en låntagare lånat för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024, samt upplupen ränta. Utredningen föreslår därför att hela det lånade beloppet som har tagits för studier på polisutbildningen, samt ränta, ska omfattas av rätten till avbetalning eller avskrivning. Genom att låntagaren har rätt till det lånade beloppet ingår även ersättning för uppläggningsavgifter. För att en låntagare inte ska bli överkompenserad bör det från det lånade beloppet göras avdrag med belopp för eventuella avskrivningar av studielån enligt 4 kap. 23 och 25 §§ studiestödslagen (avskrivningar på grund av sjukdom eller synnerliga skäl) och återkrav av studielån enligt 5 kap. samma lag.

Att studielån ersätts innebär inte att låntagarens förbrukade veckor med studiemedel minskar. En låntagare som har studerat med studiemedel i form av både bidrag och lån kommer således att ha förbrukat de veckor med studiemedel på eftergymnasial nivå enligt

3 kap. 8 § studiestödslagen som låntagaren fått för grundutbildningen till polisman, oavsett om hela eller delar av studielånet ersätts enligt förslagen i denna promemoria.

5.3.5 Beräkning av belopp som låntagaren har rätt att få avbetalat eller avskrivet

Förslag: En låntagare som har tjänstgjort som polisman i tre år har rätt till avbetalning eller avskrivning med en sjättedel av det belopp som omfattas av rätt till ersättning. Varje helt tjänstgöringsår därefter ger rätt till ytterligare avbetalning eller avskrivning med en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet.

En låntagare som vid ramtidens utgång inte har tjänstgjort i ett helt år sedan den föregående avbetalningen eller avskrivningen har rätt till avbetalning eller avskrivning i förhållande till hur stor del av året som låntagaren har tjänstgjort som polisman. Det innebär att avbetalning eller avskrivning ska ske med en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet multiplicerat med antalet hela tjänstgöringsmånader dividerat med 12.

Om det återstående studielånet är mindre än det belopp som skulle kunna betalas av eller skrivas av ska avbetalning eller avskrivning ske med ett belopp som motsvarar det återstående studielånet.

Skälen för förslaget

Avbetalning eller avskrivning bör ske i sex omgångar efter tre års tjänstgöring

Som framgår av avsnitt 5.3.4 bör förslaget om betald polisutbildning omfatta hela det lånade beloppet för grundutbildningen till polisman samt ränta, med avdrag för avskrivningar och återkrav av studielån som har skett enligt studiestödslagen. För att förenkla läsningen i detta avsnitt benämns det belopp som får ersättas genom avbetalning alternativt avskrivning som det 'ersättningsberättigade beloppet'.

Enligt utredningens uppdragsbeskrivning ska som förutsättning för att få ersättning gälla att låntagaren har tjänstgjort som polisman

i minst tre år efter genomgången utbildning. Vidare ska det ersättningsberättigade beloppet ersättas successivt under fem års tid efter att låntagaren har tjänstgjort som polisman i tre år. Utredningen har tolkat utredningens uppdragsbeskrivning som att ersättning kan aktualiseras *dels* efter tre års tjänstgöring, *dels* efter vart och ett av de fem följande tjänstgöringsåren. Detta medför att en polisman kan få studielånet avbetalat eller avskrivet vid maximalt sex tillfällen. De första tre åren kan således sägas utgöra en kvalificeringsperiod som konstituerar en ersättningsomgång, och de efterföljande åren kan sägas utgöra fem ersättningsomgångar där varje tjänstgöringsår konstituerar en ersättningsomgång.

Ersättningen bör vid varje ersättningsomgång motsvara en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet

I fråga om storleken på avbetalningen eller avskrivningen vid varje ersättningsomgång har utredningen övervägt om beloppet bör motsvara en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet (i förhållande till antalet ersättningsomgångar), tre åttondelar vid den första ersättningsomgången och en åttondel vid följande fem ersättningsomgångar (i förhållande till antalet år i tjänstgöring) eller om det bör öka gradvis efter varje ny ersättningsomgång. Det sistnämnda alternativet skulle kunna innebära incitament för en polisman att kvarbli i tjänst under hela ramtiden. Undersökningar visar dock att de ekonomiska överväganden som påverkar enskilda individers studieval ofta är förhållandevis kortsiktiga, varför en modell med ersättning som blir större ju längre tiden går, skulle kunna ge oönskade effekter i förhållande till polisutbildningens attraktivitet.⁴⁹ Den aspekten, tillsammans med att den inledande kvalificeringsperioden om tre år i sig innebär ett krav på flera års tjänstgöring, medför att avbetalningen eller avskrivningen vid den första ersättningsomgången, det vill säga efter avklarad kvalificeringsperiod, åtminstone bör motsvara de avbetalningar eller avskrivningar som följer därefter.

Frågan att ta ställning blir därmed om låntagaren vid varje ny ersättningsomgång bör ersättas med en åttondel (tre åttondelar vid första ersättningsomgången) eller med en sjättedel av det

⁴⁹ Prop. 2022/23:1 Utgiftsområde 15, s. 28.

ersättningsberättigade beloppet. Ersättning med en åttondel skulle dock innebära att låntagaren redan efter två ersättningsomgångar blivit ersatt med 50 procent av studielånet ($3/8$ för tre tjänstgöringsår vid den första ersättningsomgången + $1/8$ för ett tjänstgöringsår vid den andra ersättningsomgången). För att såväl attrahera enskilda till polisutbildningen som ge incitament för en polisman att kvarbli i yrket, bedömer utredningen att det mest ändamålsenliga får anses vara att bestämma ersättningen vid varje ersättningsomgång till en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet.⁵⁰

Det anförda innebär att en låntagare bör ersättas med sex lika stora belopp i takt med att låntagaren har rätt till avbetalning eller avskrivning. Utredningen föreslår därmed att en låntagare som har tjänstgjort som polisman i tre år har rätt till avbetalning eller avskrivning med en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet. Vidare föreslås att varje helt tjänstgöringsår därefter ger rätt till ytterligare avbetalning eller avskrivning med en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet (se beräkningsexempel nedan).

Studielånet bör ersättas utifrån tiden i tjänstgöring

Utgångspunkten för utredningen har varit att låntagaren behöver tjänstgöra som polisman för att få sitt studielån avbetalat eller avskrivet. Nästa fråga att besvara blir därmed hur ersättningen bör bestämmas i förhållande till polismannens tjänstgöringstid.

För samtliga låntagare bör, som nämnts, gälla att ersättning lämnas första gången efter tre års tjänstgöring och efter varje år därefter som polismannen tjänstgör under ramtiden. För en låntagare som tjänstgör som polisman under hela ramtiden kommer ersättning således lämnas vid sex tillfällen. För en låntagare som inte tjänstgör som polisman under hela ramtiden blir konsekvensen att han eller hon – om tiden i annan sysselsättning uppgår till ett år eller längre – inte kommer att ersättas vid sex tillfällen. Följande exempel illustrerar detta:

⁵⁰ En sådan lösning påminner även om den tidigare rätten till avskrivning av studielån för behörighetsgivande studier enligt 4 kap. 22 § studiestödslagen som upphävdes genom lag (2017:530). Paragrafen gäller dock fortfarande för studiemedel som lämnats för tid före den 1 januari 2018.

A.A. tjänstgör som polisman i fyra år och får ersättning i två omgångar (efter tre och fyra års tjänstgöring). A.A. tar därefter tjänstledigt i ett år men återgår sedan till polisyrket. Tredje ersättningsomgången infaller när A.A. har tjänstgjort ytterligare ett år som polisman, det vill säga efter sex år från det att ramtiden började löpa. A.A. hinner inom ramtiden således ersättas vid totalt fem tillfällen.

Med ett ersättningssystem som det exemplifierade kommer ersättningen, för en polisman som inte tjänstgör under hela ramtiden, att minskas med ett belopp som motsvarar tiden i annan sysselsättning (se beräkningsexempel nedan).

Vid ramtidens utgång bör en slutavräkning ske

Låntagare som avslutar sin tjänstgöring som polisman men som senare återvänder till polisyrket kommer i de allra flesta fall inte, som i exemplet ovan, att vara ur tjänstgöring som polisman under ett precist antal år eller månader. Det får till följd att det vid ramtidens utgång kommer finnas låntagare som inte har tjänstgjort som polisman i ett helt år sedan den föregående ersättningen lämnades. Vid ramtidens utgång bör därför CSN göra en så kallad 'slutavräkning'. Slutavräkningen syftar till att reglera vilket belopp som låntagaren har rätt att få ersatt vid ramtidens utgång, men även till att beräkna vilket belopp låntagaren själv ska betala tillbaka eftersom rätten till nedsättning då upphör.

En låntagare som vid ramtidens utgång inte har tjänstgjort ett helt år sedan den föregående avbetalningen eller avskrivningen bör ha rätt till avbetalning eller avskrivning med en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet multiplicerat med antalet hela tjänstgöringsmånader dividerat med 12. Låntagaren kommer då att ersättas med ett belopp som motsvarar tiden i tjänstgöring sedan den senaste ersättningen lämnades.

Ovan redovisades att konsekvensen för en låntagare, som under ramtiden är ur tjänstgöring som polisman i minst ett år, blir att låntagaren inte kommer att ersättas vid sex tillfällen. För en låntagare som under ramtiden är ur tjänstgöring i mindre än ett år kommer ersättning således utgå vid sex tillfällen, men beloppet vid sista ersättningsomgången kommer inte att motsvara storleken på den ersättning som har lämnats tidigare. Detta följer av den

slutavräkning som alltså bör ske. Följande situation exemplifierar det redovisade:

B.B. tjänstgör som polisman i fyra år och får därmed ersättning i två omgångar. B.B. tar därefter tjänstledigt i ett halvår. B.B. återgår efter tjänstledigheten till att tjänstgöra som polisman under resterande tid av ramtiden. Tredje ersättningsomgången infaller när B.B. har tjänstgjort ytterligare ett år som polisman, det vill säga efter 5,5 år. B.B. ersätts igen nästa gång efter 6,5 och 7,5 år, samt vid slutavräkningen efter 8 år. Vid sjätte ersättningsomgången har B.B. rätt till ersättning motsvarande ett halvårs tjänstgöringstid. Det får till följd att B.B. kommer behöva betala tillbaka det belopp som återstår av studielånet, inklusive ränta och eventuella administrativa avgifter. Det återstående studielånet motsvarar beloppet i förhållande till tiden som B.B. var tjänstledig under ramtiden (se beräkningsexempel nedan).

Om en låntagare vid ramtidens utgång inte har fått någon tidigare ersättning, det vill säga ännu inte har tjänstgjort i tre år och kvalificerat sig för ersättning, kommer någon ersättning vid slutavräkningen följaktligen inte heller lämnas.

Beräkningsexempel

Utifrån vad som redovisats föreslår utredningen en ersättningslösning som utgår från att en låntagare bör ersättas efter tre års tjänstgöring och under de efterföljande fem åren, i den utsträckning som motsvarar tiden som låntagaren har tjänstgjort som polisman. Följande beräkningsexempel förklarar mer ingående innebörden av hur en låntagare bör ersättas inom ramen för betald polisutbildning:

C.C. har rätt till nedsättning och behöver inte betala tillbaka på sitt studielån för polisutbildningen under tiden C.C. är antagen till grundutbildningen till polisman och under ramtiden som följer därefter (se avsnitt 5.3.6). När C.C. har uppnått kvalificeringsperioden beräknar CSN det ersättningsberättigade beloppet (det vill säga det totala beloppet som C.C. kan få avbetalat eller avskrivet), och fastställer det till 180 000 kronor. Delbeloppet som bör ersättas vid varje ersättningsomgång fastställs till 30 000 kronor (samt ränta).

Under ramtiden tjänstgör C.C. enligt följande: Efter två år tar C.C. tjänstledigt och tjänstgör inte som polisman under ett års tid. C.C. återvänder därefter till arbetet som polisman, men tar efter sex år

återigen tjänstledigt i sex månader innan C.C. återvänder till polisyrket. Ersättningen för studielånet och det belopp som C.C. bör betala tillbaka av det, beräknas enligt följande:

- Efter 4 år (på grund av 1 års tjänstledighet) har C.C. tjänstgjort 3 år som polisman, uppfyllt kvalificeringsperioden och kvalificerat sig för första ersättningsomgången = 30 000 kronor samt ränta ersätts.
- Efter 5 år har C.C. kvalificerat sig för andra ersättningsomgången = 30 000 kronor samt ränta ersätts.
- Efter 6 år har C.C. kvalificerat sig för tredje ersättningsomgången = 30 000 kronor samt ränta ersätts.
- Efter 7,5 år (på grund av 6 månaders tjänstledighet) har C.C. kvalificerat sig för fjärde ersättningsomgången = 30 000 kronor samt ränta ersätts.
- Efter 8 år har C.C. rätt till ersättning för ytterligare 6 månaders tjänstgöring, det vill säga 15 000 kronor ($30\,000 \cdot 6/12$). C.C. har då ersatts vid fem tillfällen med totalt 135 000 kronor samt ränta. Enligt slutavräkningen går C.C. ”miste om” ersättning för studielånet för polisutbildningen motsvarande tiden som C.C. inte tjänstgjort under ramtiden, det vill säga 1,5 år = 45 000 kronor ($180\,000 - 135\,000$ kronor), samt ränta.

Enligt vad som har anförts i avsnitt 5.3.4 kan det förekomma att det ersättningsberättigade beloppet behöver justeras med hänsyn till att en låntagare har fått återkrav eller avskrivningar på studielånet med stöd av studiestödslagen. När det gäller återkrav har CSN framhållit att ett sådant riktas mot låntagaren senast två år efter att studiemedlen har betalats ut. Således kommer det ersättningsberättigade beloppet redan ha reglerats på grund av ett återkrav innan låntagaren har kvalificerat sig för avbetalning alternativt avskrivning. Detsamma bör gälla för avskrivningar som har gjorts av studielånet när endast en del av studielånet har skrivits av. Det finns således inte skäl att föreslå någon reglering om att CSN i vissa fall, till nackdel för låntagaren, ska kunna ändra ett beslut om vilket belopp som ska avbetalas alternativt avskrivas vid en specifik ersättningsomgång. Eventuella behov av ändringar av beslutet till låntagarens fördel bör kunna tillgodoses genom bestämmelserna i 37 och 38 §§ förvaltningslagen (2017:900).

Inbetalningar som har gjorts under ramtiden

I avsnitt 5.3.7 redogörs för att en låntagare bör ha möjlighet att begära att nedsättningen av årsbeloppet ska upphävas, och att låntagaren under tid med upphävd nedsättning själv bör stå för inbetalningar som görs. Det innebär att låntagaren kommer att minska sin låneskuld för polisutbildningen på egen hand. Utredningen föreslår att inbetalningar som görs under tid med upphävd nedsättning inte bör ersättas i efterhand. Kompensation kan således inte bli aktuellt för inbetalningar som har gjorts av en låntagare efter reglernas ikraftträdande. Följden av det är att en eventuell avbetalning eller avskrivning, som följer efter inbetalningarna, inte kan bli större än det återstående studielånet. Om det återstående studielånet är mindre än det belopp som skulle kunna betalas av eller skrivas av bör avbetalning eller avskrivning således ske med ett belopp som motsvarar det återstående studielånet. Följande beräkningsexempel illustrerar det redovisade:

D.D. har 60 000 kronor i studielån för polisutbildningen från och med höstterminen 2024. D.D. tjänstgör som polisman i tre år och kvalificerar sig för ersättning. CSN fastställer det ersättningsberättigade beloppet till 60 000 kronor och delbeloppet som ska ersättas varje omgång till 10 000 kronor. D.D. bestämmer sig efter första ersättningsomgången för att sluta som polisman och begär att nedsättningen ska upphävas. D.D. betalar tillbaka på studielånet för polisutbildningen under två års tid, men betalar då tillbaka ett större belopp än det fastställda årsbeloppet. D.D. betalar tillbaka totalt 25 000 kronor. D.D. återgår till polisyrket när det återstår tre år av ramtiden och begär att få ny nedsättning av studielånet. Det återstående studielånet uppgår då till 25 000 kronor (60 000-10 000-25 000) samt ränta. D.D. tjänstgör som polisman under återstående tid av ramtiden och har på så vis – egentligen – rätt till ersättning med totalt 30 000 kronor (3*10 000). D.D. ersätts vid de två följande ersättningsomgångarna med 10 000 kronor samt ränta. Vid nästa ersättningsomgång ersätts dock endast det återstående studielånet, 5 000 kr samt ränta, eftersom D.D. inte bör kompenseras för inbetalningar som gjorts under tid som nedsättningen har varit upphävd.

Inbetalningar från en låntagare under tiden nedsättningen är upphävd får inte någon övrig effekt på beräkningen av vilket belopp som eventuellt kan komma att avbetalas eller avskrivas vid nästa ersättningsomgång. Det är fortsatt det ersättningsberättigade beloppet som bör ligga till grund för ersättningens storlek, oavsett

när under ramtiden som inbetalningarna har gjorts av låntagaren. Följande situation exemplifierar detta:

E.E. har 120 000 kronor i studielån för polisutbildningen från och med höstterminen 2024. E.E. avslutar sin tjänstgöring som polisman efter två år, det vill säga innan kvalificeringsperioden uppfyllts. E.E. begär då nedsättningen upphävd och betalar tillbaka på studielånet under tre år och med cirka 27 000 kronor. E.E. återgår därefter i polisyrket och begär nedsättning av studielånet för polisutbildningen. När E.E. börjar tjänstgöra som polisman återstår tre år av ramtiden, varav ett år innan kvalificeringsperioden uppfyllts. Vid första ersättningsomgången uppgår det återstående studielånet till 93 000 kronor samt ränta. Det ersättningsberättigade beloppet uppgår dock till 120 000 kronor samt ränta, varav en sjättedel, det vill säga 20 000 kronor samt ränta bör ersättas vid varje resterande ersättningsomgång. E.E. får ersättning med totalt 60 000 kronor ($3 \cdot 20\,000$) samt ränta. Det återstår därmed 33 000 kronor samt ränta av studielånet vid ramtidens utgång ($120\,000 - 27\,000 - 60\,000$). E.E. kommer totalt att behöva betala tillbaka 60 000 kronor ($27\,000 + 33\,000$) samt ränta av sitt studielån, motsvarade tiden i annan sysselsättning.

Med en ersättningsmodell som utgår från att avbetalning eller avskrivning bör ske utifrån en låntagares tid i tjänstgöring som polisman, finns inte behov av att införa någon särskild reglering om vad som bör gälla vid misskötta återbetalningar under tiden nedsättningen varit upphävd. Det obetalda beloppet kommer nämligen ändå att finnas kvar för låntagaren att betala senast vid ramtidens utgång, såvida denne inte har tjänstgjort som polisman och ändå har rätt att få det återstående studielånet avbetalat eller avskrivet. Eventuell misskötsamhet i fråga om återbetalningar får således hanteras med stöd av ordinarie regler inom studiestödssystemet.

5.3.6 Rätt till nedsättning av årsbeloppet under utbildningstiden och ramtiden

Förslag: En låntagare ska ges rätt till nedsättning av sitt årsbelopp under tid låntagaren är antagen till grundutbildningen till polisman (utbildningstiden) och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman (ramtiden).

Nedsättning under utbildningstiden och ramtiden får ske med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som har lämnats för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024.

CSN får fatta beslut om nedsättning utan ansökan av låntagaren.

Bedömning: Befintliga bemyndiganden att meddela närmare föreskrifter om nedsättning av årsbelopp är tillämpliga även vad gäller nedsättning av årsbelopp inom ramen för betald polisutbildning.

Skälen för förslaget och bedömningen

Nedsättning av årsbelopp under utbildningstiden och ramtiden

Som utgångspunkt gäller enligt 4 kap. 3 § studiestödslagen att återbetalningen av studielån ska börja när det vid ingången av ett kalenderår har gått minst sex månader efter utgången av den senaste tidsperioden för vilken låntagaren har fått studiestöd. Detta innebär att återbetalningsskyldigheten för studielån som har lämnats för polisutbildningen typiskt sett kommer inträda inom ett år efter att polisprogrammet har fullgjorts och således inom sex månader efter att aspirantutbildningen har fullgjorts. Återbetalningsskyldigheten för sådana studielån kan emellertid inträda redan under utbildningstiden. Så kan bli fallet exempelvis för en låntagare som har uppburit studielån under utbildningens inledande skede men som senare inte har rätt till eller inte vill ta ytterligare studielån. Så kan även bli fallet för en låntagare som tidigare har tagit studielån för andra studier och som återbetalas enligt samma lånesystem. Det är således nödvändigt att överväga på vilket sätt en låntagares studielån som ska betalas tillbaka under utbildningstiden och ramtiden bör hanteras. Ett sätt att hantera återbetalningsskyldigheten är att låta låntagaren få nedsättning.

I 4 kap. 12–18 §§ studiestödslagen finns bestämmelser om nedsättning av årsbelopp. Nedsättning innebär att låntagaren inte behöver betala något alls eller betala mindre av sin skuld under en tid. Det innebär att framtida årsbelopp kan komma att bli högre än vad de annars skulle ha varit. I avsnitt 4.2.3 beskrivs under vilka förutsättningar som nedsättning kan ges. Bestämmelserna om

nedsättning utgör trygghetsregler som syftar till att skydda låntagare med begränsad betalningsförmåga.⁵¹

Om en låntagare är skyldig att återbetala sitt studielån för polisutbildningen och samtidigt har möjlighet att kvalificera sig för att få studielånet ersatt, riskerar belopp som avbetalas av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen eller avskrivs av CSN att inte motsvara låntagarens studieskuld för polisutbildningen. För att få full kostnadstäckning skulle låntagaren i en sådan situation behöva kompenseras för sina inbetalningar i efterhand, vilket skulle innebära en komplicerad administration för CSN. Det kan också tänkas att en ordning där låntagaren måste återbetala studielån för att först senare få dem ersatta kan inverka negativt på den rekryterande effekten som införandet av en betald polisutbildning syftar till. Det är därför lämpligt att låntagaren ges rätt till nedsättning, trots att nedsättningen egentligen inte motiveras av låntagarens begränsade betalningsförmåga.

För att undvika ett system där en låntagare behöver kompenseras för egna inbetalningar bör nedsättning ges under tiden fram till dess låntagaren inte längre har möjlighet att kvalificera sig för avbetalning eller avskrivning. Nedsättning bör således för det första ges under tiden då en låntagare är antagen till grundutbildningen till polisman, vilket innefattar såväl polisprogrammet som aspirantutbildningen. Rätten till nedsättning bör gälla även om låntagaren är frånvarande på grund av exempelvis studieuppehåll eller avstängning, eftersom möjligheten att kvalificera sig för avbetalning eller avskrivning kvarstår trots sådan frånvaro under utbildningstiden. För det andra bör nedsättning ges under ramtiden. Nedsättning bör alltså ges under åtta år från och med dagen efter att en låntagare har genomgått grundutbildningen till polisman. De två perioderna av nedsättning kommer således att följa direkt efter varandra.

Utredningen har övervägt om nedsättning under hela ramtiden bör villkoras av att låntagaren tjänstgör som polisman och att nedsättning endast bör medges för viss kortare tid i taget, såsom årsvis. Detta för att undvika att låntagare som avslutar sin tjänstgöring fortsätter få nedsättning och därefter måste återbetala sin skuld under en kortare återbetalningstid.

För en låntagare som inte tjänstgör som polisman och som i så fall inte skulle ha rätt till nedsättning kan emellertid situationen bli

⁵¹ Prop. 1999/2000:10, s. 113 ff.

sådan att låntagarens återbetalningar under ett visst år överstiger vad låntagaren har rätt att få ersatt genom avbetalning eller avskrivning. Det skulle inträffa om återbetalningarna under året är större än en sjättedel av det ersättningsberättigade beloppet, vilket sannolikt främst skulle gälla för låntagare med begränsade studielån. En kompensationslösning skulle då behöva införas för att åstadkomma ett rättvist system. Utredningen har övervägt om den problematiken skulle kunna undvikas genom att det ersättningsberättigade beloppet i stället ersätts med en växande andel av det kvarstående lånade beloppet ($\frac{1}{6}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{1}$). Med ersättning utifrån en sådan beräkning skulle behovet av kompensation elimineras. Däremot hade ersättning utifrån en växande andel av det kvarstående beloppet lett till att tjänstgöringstiden skulle värderas olika beroende på när under ramtiden som tjänstgöring sker. Utredningen bedömer att ett sådant system inte skulle bli rättvist.

Utöver detta skulle ett villkor om tjänstgöring som polisman för rätt till nedsättning medföra kostsam administration för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen skulle löpande behöva informera CSN om låntagare som har avslutat sin tjänstgöring alternativt återvänt i tjänstgöring. CSN skulle i sin tur löpande behöva fatta nya beslut om nedsättning.

Vidare visar statistik från Plikt- och provningsverket att cirka 70 procent av antalet prövande som godkändes under 2020 var under 30 år. Under 2021–2024 var motsvarande andel 69 procent, 72 procent, 73 procent respektive 75 procent. Statistiken talar således för att en stor majoritet av polismännen kommer vara drygt 40 år vid ramtidens utgång. Detta innebär i sin tur att polismän som tar studielån i princip kommer kunna nyttja en återbetalningstid om 25 år trots nedsättning under ramtiden. För en stor majoritet av låntagarna finns det alltså inte skäl att utgå från att nedsättning under ramtiden kommer att leda till en märkbart kortare återbetalningstid. Det bör dock framhållas att statistiken avser en tidsperiod när polisutbildningen inte var betald. Det är svårt för utredningen att göra några grundade antaganden om reformen om betald polisutbildning i sig kommer innebära en förskjutning av genomsnittsåldern för de som antas till polisutbildningen. Statistik från Polismyndigheten visar dock att endast cirka 11 procent av polismännen avslutar sin anställning under sina första åtta år i tjänst.

Av dessa återvänder dessutom cirka 23 procent inom cirka två år.⁵² Polismyndighetens statistik talar således för att en betydande majoritet av polismännen kommer kvarstå i tjänstgöring under hela ramtiden. Det innebär att låntagarna, oavsett ålder, kommer få hela eller en stor del av sitt studielån avbetalat eller avskrivet genom den reform som nu föreslås. Detta minskar behovet av en lång återbetalningstid efter ramtidens utgång. Trots detta föreslår utredningen att en ny återbetalningstid ska kunna bestämmas, framför allt för att inte det övriga antalet låntagare ska drabbas negativt av de förslag som nu presenteras (se avsnitt 5.3.9). För att minimera riskerna med en möjlighet till nedsättning utan villkor om tjänstgöring som polisman lämnar utredningen dessutom förslag om att en låntagare ska kunna begära upphävande av ett beslut om nedsättning (se avsnitt 5.3.7).

Rätten till nedsättning bör således gälla även om låntagarens anställning som polisman skulle upphöra. Sammantaget finns skäl för att ge låntagare rätt till nedsättning av årsbeloppet under hela utbildningstiden och ramtiden. Förslaget kan genomföras med en ändring av studiestödslagen. Vidare bör en upplysningsbestämmelse om att det i studiestödslagen finns bestämmelser om rätt till nedsättning av årsbelopp föras in i förordningen om avbetalning alternativt avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

Årsbeloppet bör sättas ned med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som har lämnats för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024

Rätten att få polisutbildningen betald avser endast studielån som har lämnats för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024. Studielån som har lämnats för polisutbildningen för tid före höstterminen 2024 omfattas alltså inte. Inte heller studielån som har lämnats för andra studier än polisutbildningen omfattas. Nedsättning under utbildningstiden och ramtiden bör således få ske med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som har lämnats för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024. För en låntagare som endast har tagit studielån för

⁵² Säkerhetspolisen för inte någon motsvarande statistik.

polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024 bör årsbeloppet därmed sättas ned till noll. För en låntagare som även har tagit studielån för polisutbildningen för tid före höstterminen 2024 eller för andra studier än polisutbildningen, bör årsbeloppet sättas ned endast delvis. Det bör vara CSN som har till uppgift att beräkna hur stor andel av låntagarens årsbelopp som ska sättas ned, med beaktande av hur stor andel av årsbeloppet som motsvarar det ersättningsberättigade beloppet respektive hur stor andel av årsbeloppet som motsvaras av studielån som inte kan ersättas inom reformen om betald polisutbildning. Förslaget kan genomföras med en ändring av studiestödslagen.

Nedsättning får ske utan ansökan av låntagaren

I 4 kap. 12 § studiestödslagen anges att efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 får dock ske utan ansökan av låntagaren, vilket avser tid när låntagaren tar emot studiehjälp, studiemedel eller studiestartsstöd. CSN bör även kunna fatta beslut om nedsättning av årsbelopp under utbildningstiden och ramtiden utan ansökan. Förslaget kan genomföras med en ändring av studiestödslagen.

Befintliga bemyndiganden att meddela närmare föreskrifter om nedsättning av årsbelopp är tillämpliga

Enligt 4 kap. 28 § studiestödslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av 4 kapitlet, och enligt 4 kap. 6 § studiestödsförordningen får CSN meddela närmare föreskrifter om nedsättning av årsbelopp. Dessa bemyndiganden bedöms kunna tillämpas på den nedsättningsgrund som nu föreslås, exempelvis vad gäller den närmare beräkningen av med vilket belopp en låntagares årsbelopp kan sättas ned samt vid vilken tidpunkt därefter som låntagaren eventuellt ska börja betala tillbaka.

5.3.7 Nedsättningen kan upphävas på begäran av låntagaren

Förslag: Ett beslut om nedsättning av årsbeloppet under utbildningstiden och ramtiden får upphävas om låntagaren begär det.

Skälen för förslaget: Enligt vad som har anförts i avsnitt 5.3.6 bör en låntagare ges rätt till nedsättning av sitt årsbelopp under utbildningstiden och ramtiden med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som har lämnats för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024. En låntagare som inte har tjänstgjort som polisman hela ramtiden bör senast vid ramtidens utgång börja betala tillbaka hela eller delar av sitt studielån (se avsnitt 5.3.5). På det beloppet ska även ränta betalas, beräknad från första utbetalningen av lånet till dess att lånet är helt återbetalat. Möjligheten till nedsättning för en låntagare som inte tjänstgör som polisman under hela ramtiden medför alltså i och för sig en lättnad i form av att låntagaren inte behöver betala tillbaka på studielånet för polisutbildningen under en viss tid. Med hänsyn till att ränta löper kommer beloppet som ska betalas tillbaka dock att bli högre om låntagaren avvaktar och börjar betala tillbaka lånet först vid ramtidens utgång.

För att stimulera en snabb återbetalning för låntagare som inte har rätt till en fullt betald polisutbildning, och för att låntagare i största möjliga mån bör kunna påverka hur mycket som han eller hon kommer behöva betala i ränta, bör det finnas en möjlighet för låntagaren att begära att nedsättningen upphävs. Låntagaren bör således efter en begäran om upphävd nedsättning kunna betala tillbaka på studielånet i enlighet med bestämmelserna i studiestödslagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen. Utredningen bedömer att låntagaren själv bör stå för de inbetalningar som görs under tiden nedsättningen är upphävd, utan att dessa kompenseras vid senare tillfälle. Därigenom kan ett administrativt betungande system med kompensation för låntagare som har betalat in 'för mycket' i förhållande till tiden när nedsättningen är upphävd undvikas. I händelse av att låntagaren betalar in ett belopp som senare annars hade kunnat blivit avbetalat eller avskrivet kommer någon kompensation alltså inte att betalas (se avsnitt 5.3.5).

Det bör endast vara möjligt för låntagaren själv att begära upphävande av nedsättningen. Ett automatiskt upphävande av nedsättningen genom informationsutbyte mellan Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen och CSN skulle få betydande konsekvenser för effektiviteten och enkelheten i ersättningslösningen (se avsnitt 5.3.6).

Mot bakgrund av att nedsättning i viss utsträckning kan betraktas som en lättnad för låntagarna finns anledning att anta att låntagare endast undantagsvis kommer att begära att nedsättningen upphävs. En begäran om att upphäva nedsättningen kan, enligt utredningens antaganden, typiskt sett komma att aktualiseras för en låntagare som har avslutat sin tjänstgöring och som inte har för avsikt att återgå till polisyrket. Det är dock inte otänkbart att även en polisman med ett begränsat studielån, som är tjänstledig för annat arbete och som har för avsikt att återgå till polisyrket, vill betala tillbaka på lånet för att undvika att behöva betala mer i ränta. Det bör av administrativa skäl inte uppställas något materiellt krav i form av avslutad tjänstgöring för att en begäran om upphävande av nedsättningen ska medges. Inte heller bör en begäran om upphävande av nedsättningen påverka en polismans rätt att på nytt begära nedsättning. Denna rätt följer av att årsbeloppet får sättas ned under hela ramtiden. En möjlighet till ny nedsättning bidrar till att en låntagare som har avslutat sin tjänstgöring kan uppmuntras till att återgå till polisyrket och få avbetalning eller avskrivning av återstående del av studielånet för polisutbildningen.

5.3.8 Avräkning av inbetalda belopp

Förslag: För låntagare som har studielån som omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning och som även har studielån som inte omfattas av samma regelverk, ska belopp som har betalats in under tid som låntagaren har nedsättning under utbildningstiden och ramtiden avräknas på studielån som inte omfattas av regelverket.

Om en sådan låntagare har betalat in belopp under tid som ett beslut om nedsättning är upphävt, ska beloppet avräknas i förhållande till hur stor andel av studielånet som utgörs av

studielån som omfattas respektive inte omfattas av regelverket om betald polisutbildning.

Avräkning av inbetalda belopp under tid som årsbeloppet hänförligt till studielån för polisutbildningen omfattas av nedsättning

Studielån som lämnats för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024 utgör annuitetslån inom det senaste lånesystemet som CSN administrerar. För låntagare som har ytterligare studielån inom samma lånesystem, det vill säga studielån som ska återbetalas enligt 4 kap. studiestödslagen i dess lydelse efter den 31 december 2021, samlas studielånen till ett gemensamt lån.⁵³ Eftersom CSN inte har möjlighet att särskilja studielån inom samma lånesystem räknas en låntagares inbetalningar således av mot det gemensamma studielånet. Inom reformen om betald polisutbildning kommer CSN dock kunna fastställa vilket belopp som en låntagare har lånat för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024, samt upplupen ränta.

Enligt 4 kap. 7 § andra stycket studiestödsförordningen gäller att betalda belopp i första hand ska räknas av på de administrativa avgifterna, i andra hand på den upplupna räntan och i sista hand på kapitalskulden. Målsättningen för ersättningslösningen som utredningen nu föreslår är att en låntagares studielån för polisutbildningen ska stå 'orört' genom att låntagaren under utbildningstiden och ramtiden inte behöver betala tillbaka på lånet (har nedsättning). Förenklat kan processen beskrivas som att skulden som avser studielånet för polisutbildningen som omfattas av regelverket om betald polisutbildning bör vara 'förbehållet' avskrivning alternativt avbetalning.

För en låntagare som har studielån som omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning och studielån som inte omfattas av regelverket är det därför nödvändigt att föreslå en regel om att inbetalningar – som görs under tiden årsbeloppet avseende studielånet för polisutbildningen omfattas av nedsättning – bör avräknas mot studielån som inte omfattas av regelverket om betald polisutbildning. Detta kommer leda till att det gemensamma

⁵³ Även för låntagare som slagit ihop lån sker betalningar enligt reglerna för lån utbetalda från den 1 januari 2022.

studielånet minskar, men enbart i förhållande till studielån som låntagaren vid betalningstidpunkten har en skyldighet att betala tillbaka. Därigenom påverkas inte studielånet för polisutbildningen som omfattas av regelverket om betald polisutbildning av en låntagares inbetalningar under tiden årsbeloppet omfattas av nedsättning. Förslaget kan genomföras med en ny bestämmelse i studiestödsförordningen.

Avräkning av inbetalda belopp under upphävd nedsättning

I avsnitt 5.3.7 föreslås att en låntagare kan begära att få nedsättningen av sitt årsbelopp hänförligt till studielån för polisutbildningen upphävd. Där föreslås även att låntagaren under tiden med upphävd nedsättning själv bör stå för inbetalningar som görs (se även avsnitt 5.3.5). Om en sådan låntagare inom samma lånesystem har studielån som både omfattas och inte omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning behöver CSN, vid eventuell ny nedsättning eller avbetalning alternativt avskrivning, beräkna hur stor del av låntagarens inbetalningar som ska avräknas i förhållande till studielån som omfattas respektive inte omfattas av regelverket.⁵⁴ Detta är nödvändigt för att CSN ska kunna fastställa hur stor låneskuld som återstår för polisutbildningen och med vilken andel av studielånet som årsbeloppet eventuellt bör sättas ned. Utredningen föreslår därför att det införs en reglering om att belopp som en låntagare, med studielån som omfattas respektive inte omfattas av regelverket om betald polisutbildning, har betalat in under tid som ett beslut om nedsättning är upphävt ska avräknas i förhållande till hur stor andel av studielånet som omfattas respektive inte omfattas av regelverket om betald polisutbildning. Utredningen föreslår att en sådan avräkningsordning införs genom en ny bestämmelse i studiestödsförordningen.

Avräkning av inbetalda belopp före reglernas ikraftträdande

De bestämmelser som nu föreslås om betald polisutbildning kommer att tillämpas retroaktivt genom att studielån som har

⁵⁴ CSN har i möte med utredningen förklarat att denna typ av beräkningar sannolikt kommer att kräva manuell hantering.

lämnats även före ikraftträdandet kan komma att ersättas. Fram till dess att reglerna träder i kraft innebär återbetalningsskyldigheten för studielån att vissa låntagare som omfattas av förslagen kan komma att betala tillbaka en del av sitt studielån för polisutbildningen. I avsnitt 5.5 föreslås att sådana betalningar bör kompenseras vid reglernas ikraftträdande. För att i flera fall undvika kompensation föreslår utredningen även att det ska införas en avräkningsordning som innebär att inbetalningar, som gjorts av en låntagare före ikraftträdandet, i första hand ska avräknas mot studielån som inte omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning (se avsnitt 5.5). Utredningen föreslår att en sådan avräkningsordning införs genom en ny bestämmelse i studiestödsförordningen.

5.3.9 Ny återbetalningstid för återstående belopp

Förslag: Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbeloppet på grund av att låntagaren omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning får en ny återbetalningstid bestämmas.

Skälen för förslaget: Enligt 4 kap. 6 § studiestödslagen gäller att en låntagare som under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbeloppet, på grund av olika skäl, kan ansöka om att få en ny återbetalningstid bestämd.

Enligt de regler som nu föreslås bör en låntagare betala tillbaka studielånet för polisutbildningen när nedsättningen begärs upphävd och när det återstår en andel av studielånet vid ramtidens utgång. För majoriteten av låntagarna som omfattas av förslagen är det rimligt att utgå från att de inte kommer att ha någon återstående skuld för polisutbildningen vid ramtidens utgång, eller åtminstone att skulden då kommer att vara begränsad (jämför avsnitt 5.3.6). På så vis kommer de flesta låntagarna sannolikt inte ha behov av att ansöka om en ny återbetalningstid för den återstående skulden. Det är dock inte helt otänkbart att ett antal låntagare har ett förhållandevis stort belopp kvar att betala. För att undvika ett högt årsbelopp och en tung återbetalningsbörda för dessa låntagare bör det finnas en möjlighet att få en ny återbetalningstid bestämd, om låntagaren begär det. Även för låntagare som omfattas av regelverket om betald

polisutbildning bedömer utredningen att det är lämpligt med ett krav på nedsättning i minst tre år för att få en ny återbetalningstid bestämd. Det är således motiverat att låta 4 kap. 6 § studiestödslagen omfatta även de låntagare som har beviljats nedsättning inom ramen för betald polisutbildning. Förslaget kan genomföras med en ändring av studiestödslagen. En upplysningsbestämmelse om att det i studiestödslagen finns bestämmelser om rätt till ny återbetalningstid bör föras in i förordningen om avbetalning alternativt avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

5.4 Administration av en betald polisutbildning

5.4.1 Ansvariga myndigheter

Förslag: Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska pröva frågor om beräkning av tjänstgöringstid för sina respektive anställda.

Vid alternativet med avbetalning ska CSN pröva frågor om beräkning av belopp som ska betalas av och Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen ska ansvara för avbetalning av studielån för sina respektive anställda.

Vid alternativet med avskrivning ska CSN pröva frågor om avskrivning av studielån.

CSN ska pröva frågor om ny återbetalningstid och nedsättning av årsbelopp.

Bedömning: Det behöver inte göras några ändringar i de ansvariga myndigheternas instruktioner.

Skälen för förslaget och bedömningen

Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN bör vara ansvariga myndigheter

För att en låntagare ska ha rätt till avbetalning eller avskrivning av studielån för polisutbildningen krävs att låntagaren har tjänstgjort som polisman under viss tid (se avsnitt 5.3.2). Att beräkna tjänstgöringstiden kommer kräva att flera faktorer beaktas, såsom

vid vilken tidpunkt låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman, vilken sysselsättningsgrad låntagaren har haft och i vilken utsträckning låntagaren har varit frånvarande under anställningen. Det är fråga om sådana faktorer som Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen i egenskap av arbetsgivare har bäst kännedom om. Det bör därför vara Polismyndigheten och Säkerhetspolisen som har till uppgift att pröva frågor om beräkning av tjänstgöringstid för sina respektive anställda. Att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska pröva sådana frågor bör gälla oavsett om alternativet med avbetalning eller avskrivning införs. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bör vidare vara skyldiga att lämna uppgifter om uppnådd tjänstgöringstid till CSN (se avsnitt 5.6.2).

Det är CSN som administrerar studiestödet. Det bör därför vara CSN som har till uppgift att pröva frågor om beräkning av belopp, oavsett om aktuellt belopp ska betalas av eller skrivas av. CSN:s beslut i ett enskilt fall kommer i huvudsak att grunda sig på Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid. För att veta med vilket belopp en låntagare bör ersättas vid varje ersättningsomgång behöver CSN beräkna och fastställa det ersättningsberättigade beloppet och fördela det på sex lika stora delbelopp (se avsnitt 5.3.5). Det är lämpligt att CSN beräknar och fastställer beloppen första gången i samband med att låntagaren har uppfyllt kvalificeringsperioden om tre år och kvalificerat sig för den första ersättningsomgången. På så vis kommer CSN inte att behöva beräkna beloppen för låntagare som aldrig kommer kvalificera sig för betald polisutbildning.

Om alternativet med avbetalning införs bör Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ansvara för att betala av studielån för sina respektive anställda. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bör alltså få i uppgift att göra inbetalningar till CSN för låntagarnas räkning. Det är en lämplig ordning med hänsyn till att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen är låntagarnas arbetsgivare och samtidigt föreslås pröva frågor om beräkning av tjänstgöringstid. För att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen i ett enskilt fall ska veta vilka belopp som myndigheten ska betala in till CSN vid varje ersättningsomgång bör CSN vara skyldig att lämna uppgift om aktuellt belopp till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen (se avsnitt 5.6.3).

Ett alternativ till att ge Polismyndigheten och Säkerhetspolisen i uppgift att ansvara för inbetalningar till CSN vore att låta Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen betala ut motsvarande belopp till aktuell låntagare, som i sin tur själv ansvarar för sina inbetalningar till CSN. För att säkerställa att offentliga medel används för avsett ändamål är det emellertid en bättre ordning att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ansvarar för inbetalningar till CSN utan inblandning av låntagarna.

Om alternativet med avskrivning införs krävs inte att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen gör inbetalningar till CSN. I stället bör CSN pröva frågor om avskrivning av studielån. Bestämmelser om avskrivning av studielån finns i 4 kap. 23–25 §§ studiestödslagen. Av samma lag följer att CSN prövar sådana frågor som första instans. Det är således lämpligt att CSN bör pröva frågor om avskrivning av studielån även enligt bestämmelserna som nu föreslås.

Vidare bör en låntagare ges rätt till nedsättning av årsbelopp avseende polisutbildningen under utbildningstiden och ramtiden, samt möjlighet att få en ny återbetalningstid bestämd (se avsnitt 5.3.6 och 5.3.9). I 4 kap. studiestödslagen finns bestämmelser om nedsättning av årsbelopp och rätt till ny återbetalningstid. Eftersom det redan ankommer på CSN att pröva sådana frågor enligt befintliga bestämmelser bör CSN även pröva frågor om nedsättning av årsbelopp och ny återbetalningstid enligt bestämmelserna som nu föreslås. Detta bör gälla oavsett om alternativet med avbetalning eller avskrivning införs.

När det gäller ansvarig myndighet i fråga om kompensation, se avsnitt 5.5.

De ansvariga myndigheternas instruktioner behöver inte ändras

Enligt 1 § förordningen (2017:1114) med instruktion för Centrala studiestödsnämnden ska CSN administrera studiestöd och andra stöd till enskilda som enligt lag eller förordning ska hanteras av myndigheten. Utredningen bedömer att administrationen i samband med avbetalning eller avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman kan omfattas av begreppet 'stöd' och att CSN:s

instruktion därför inte behöver ändras med anledning av förslagen i denna promemoria.⁵⁵

När det gäller Polismyndigheten framgår av 1 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten att myndighetens huvudsakliga uppgifter och ansvar framgår av polislagen samt att myndighetens uppgifter och ansvar också framgår av polisförordningen och av andra författningar. Genom hänvisningen till andra författningar bedömer utredningen att Polismyndigheten uppgifter och ansvar i samband med avbetalning eller avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman omfattas av bestämmelsen. Polismyndighetens instruktion behöver därför inte heller ändras.

I fråga om Säkerhetspolisen framgår av 1 § förordningen (2022:1719) med instruktion för Säkerhetspolisen att myndigheten i egenskap av säkerhetstjänst bedriver underrättelse- och säkerhetsarbete samt att myndighetens huvudsakliga uppgifter och ansvar framgår av 3 § polislagen. Vidare framgår att myndighetens övriga uppgifter och ansvar framgår av polisförordningen, andra författningar och särskilda beslut. Även när det gäller Säkerhetspolisen bedömer utredningen att hänvisningen till andra författningar medför att myndighetens uppgifter och ansvar i samband med avbetalning eller avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman omfattas av bestämmelsen. Säkerhetspolisens instruktion behöver därför inte heller ändras med anledning av förslagen om betald polisutbildning.

5.4.2 Handläggning av ärenden

Förslag: Avbetalning eller avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman får göras utan ansökan av låntagaren.

Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska kvartalsvis fatta beslut om uppnådd tjänstgöringstid.

När Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har fattat beslut om uppnådd tjänstgöringstid ska CSN, vid alternativet med

⁵⁵ Jämför med CSN:s administration av återbetalning av hemutrustningslån enligt den upphävda förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar samt administration av återbetalning av körkortslån enligt den upphävda förordningen (2018:1118) om körkortslån.

avbetalning, fatta beslut om vilket belopp som ska betalas av och, vid alternativet med avskrivning, fatta beslut om avskrivning.

CSN:s, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut ska gälla omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Skälen för förslaget

Avbetalning eller avskrivning får göras utan ansökan

Det får förutsättas att varje låntagare som är berättigad till avbetalning eller avskrivning av studielån för polisutbildningen också vill få sin utbildning betald. Detta talar emot att varje låntagare ska behöva ansöka om avbetalning eller avskrivning. Även omständigheten att Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN redan förfogar över samtliga uppgifter som krävs för att kunna pröva rätten till avbetalning eller avskrivning talar mot en sådan ordning. Dessutom skulle innehållet i varje ansökan behöva kontrolleras mot myndigheternas uppgifter, vilket framstår som en fördyrande åtgärd. Med hänsyn härtill bör avbetalning eller avskrivning få göras utan ansökan av låntagaren.

När det gäller ansökan i fråga om kompensation, se avsnitt 5.5.

Ansvariga myndigheter bör fatta nödvändiga beslut

Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN ska vara ansvariga myndigheter i administrationen av en betald polisutbildning (se avsnitt 5.4.1). Det bör således även vara dessa myndigheter som har till uppgift att fatta nödvändiga beslut.

När en låntagare har tjänstgjort som polisman i tre år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman föreslås att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska fatta beslut om uppnådd tjänstgöringstid. Vidare föreslås att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen därefter ska fatta beslut om uppnådd tjänstgöringstid för varje helt tjänstgöringsår inom ramtiden. Om en låntagare vid ramtidens utgång inte har tjänstgjort i ett helt år sedan det föregående beslutet ska Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen vid ramtidens utgång i stället fatta beslut om antalet uppnådda tjänstgöringsmånader sedan det föregående beslutet. Eftersom en låntagare kan byta arbetsgivare från

Polismyndigheten till Säkerhetspolisen eller vice versa och tillgodoräkna sig tjänstgöringstiden hos båda myndigheterna måste Polismyndigheten och Säkerhetspolisen beakta eventuell tjänstgöringstid hos låntagarens tidigare arbetsgivare. Enligt vad som anføres i avsnitt 5.6.3 behöver Polismyndigheten och Säkerhetspolisen i den situationen lämna uppgifter till varandra.

Det är angeläget att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen fattar beslut om uppnådd tjänstgöringstid så snart en låntagare har tjänstgjort tillräckligt länge för att få ersättning. Samtidigt har Polismyndigheten beräknat att myndigheten kommer att behöva beräkna tjänstgöringstid för cirka 16 000 polismän, vilket enligt utredningens bedömning framstår som ett väl avvägt antal när systemet är i full kapacitet. På sikt kommer således Polismyndigheten behöva hantera en stor mängd ärenden. För att undvika en alltför betungande administration för framför allt Polismyndigheten är det inte lämpligt att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen löpande behöver fatta beslut om uppnådd tjänstgöringstid och rapportera dessa till CSN. Utredningen anser att myndigheterna bör fatta sådana beslut endast kvartalsvis. Av redovisningsmässiga skäl bör beslut inte fattas med längre tidsintervall än så.

Grundläggande bestämmelser om myndigheters beslut finns i förvaltningslagen. I 31 § anges att det för varje skriftligt beslut ska finnas en handling som bland annat visar vad beslutet innehåller och av 32 § framgår när ett beslut ska motiveras och vad en motivering ska innehålla. Av Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid bör åtminstone framgå respektive tjänstgöringsperiods start- och sluttid samt vad låntagarens tjänstgöring har bestått av. Typiskt sett bör tjänstgöringen ha bestått av tjänstgöringstid som polisman. Det kan emellertid också vara fråga om frånvaro som ska likställas med sådan tjänstgöringstid.

När Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har fattat beslut om uppnådd tjänstgöringstid föreslås att CSN vid alternativet med avbetalning ska fatta beslut om vilket belopp som ska betalas av. Av beslutet bör åtminstone framgå vilket belopp som ska betalas av och vilken tjänstgöringsperiod som beloppet avser. Vid alternativet med avskrivning ska CSN i stället fatta beslut om avskrivning. Av beslutet bör åtminstone framgå vilket belopp som ska skrivas av och vilken tjänstgöringsperiod som beloppet avser. Utredningen utgår

från att CSN kommer fatta beslut om vilket belopp som ska betalas av eller skrivas av så snart som möjligt efter att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har rapporterat om sina beslut. Utredningen anser därför att frågan om när CSN ska fatta beslut inte behöver regleras särskilt.

Från dagen för uppnådd tjänstgöringstid och Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens beslut om detsamma kommer viss tid förflyta innan CSN skriver av en del av låntagarens skuld alternativt Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen betalar av en del av skulden. I och med att ärenden om betald polisutbildning får inledas utan ansökan är det respektive myndighet som kommer att ta initiativ till att inleda ärendena. Enligt utredningens bedömning innebär det att 11 och 12 §§ förvaltningslagen om åtgärder vid sen handläggning normalt inte kommer att bli tillämpliga. Enligt 11 § ska en myndighet som bedömer att avgörandet i ett ärende som har inletts av en enskild part kommer att bli väsentligt försenat, underrätta parten om detta. Av 12 § framgår att om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet. Eftersom ärenden om betald polisutbildning normalt inleds av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller CSN är bestämmelserna således inte tillämpliga. Ärendena är dock av den karaktär att de hade kunnat inledas av låntagarna genom en ansökan. Det kan, enligt utredningens mening, därmed inte uteslutas att en låntagare i något enskilt fall själv ansöker om beslut om uppnådd tjänstgöringstid, beslut om vilket belopp som ska betalas av eller beslut om avskrivning och att ett ärende därmed får anses ha inletts. I ett sådant fall bör följaktligen 11 och 12 §§ förvaltningslagen bli tillämpliga. När Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller CSN själva tar initiativ till att inleda ett ärende utgår utredningen från att myndigheterna kommer hantera ärendet så snabbt som möjligt.

När det gäller beslut i fråga om kompensation, se avsnitt 5.5.

Besluten bör som regel gälla omedelbart

Utgångspunkten enligt 35 § första stycket förvaltningslagen är att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats.

CSN:s, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut förslås vara överklagbara (se avsnitt 5.4.3). Med hänsyn till intresset av ett effektivt förfarande bör myndigheternas respektive beslut gälla omedelbart, om inte något annat anges i beslutet. Det innebär såväl att CSN kan fatta beslut utan att Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens beslut behöver vinna laga kraft som att avbetalning alternativt avskrivning av låntagarnas studielån kan ske utan att besluten först vinner laga kraft. Detta får även anses ligga i låntagarnas intresse.

När det gäller omedelbar verkställighet i fråga om kompensation, se avsnitt 5.5.

5.4.3 Överklaganden ska prövas av allmän förvaltningsdomstol

Förslag: En upplysningsbestämmelse ska införas av vilken det framgår att det i 40 § förvaltningslagen finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid, samt CSN:s beslut om vilket belopp som ska betalas av vid alternativet med avbetalning eller beslut om avskrivning vid alternativet med avskrivning, ska dock inte få överklagas.

Beslut som rör en person som är bosatt i Sverige ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun när beslutet fattades. Beslut i övriga fall ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i ärendet fattades.

Med hemortskommun ska avses den kommun där den fysiska personen var folkbokförd den 1 november året före det år då beslutet fattades. För den som var bosatt eller stadigvarande vistades här i landet under någon del av det år då beslut fattades, men som inte var folkbokförd här den 1 november föregående år, ska med hemortskommun avses den kommun där den fysiska personen först var bosatt eller stadigvarande vistades.

En upplysningsbestämmelse ska införas om att 6 kap. 10 § studiestödslagen ska tillämpas vid överklagande av CSN:s beslut om ny återbetalningstid eller nedsättning av årsbelopp.

Skälen för förslaget

Vissa beslut bör få överklagas till allmän förvaltningsdomstol

I 40 och 41 §§ förvaltningslagen regleras till vilken myndighet som förvaltningsbeslut överklagas och vilka sådana beslut som får överklagas. Där anges att beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Där anges även att ett beslut får överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt.

Om en låntagare gör gällande att han eller hon har tjänstgjort som polisman under en viss tid är det inte otänkbart att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen gör en annan bedömning i fråga om vilken tid som låntagaren har tjänstgjort. Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen kan således besluta att en låntagare inte har uppnått en viss tjänstgöringstid, vilket får till följd att låntagaren vid tidpunkten för beslutet inte heller har rätt till avbetalning eller avskrivning. Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens beslut kan exempelvis också avse frågor om låntagarens sysselsättningsgrad har varit tillräcklig eller om låntagarens frånvaro ska likställas med tjänstgöringstid som polisman. Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid kan således komma att påverka låntagarens situation på ett inte obetydligt sätt. Även CSN:s efterföljande beslut om vilket belopp som ska betalas av eller beslut om avskrivning kan komma att påverka låntagarens situation på samma sätt. CSN:s beslut innefattar bedömningar och beräkningar som skulle kunna medföra att låntagaren får avbetalning eller avskrivning med ett för lågt belopp. Med hänsyn till beslutens betydelse för låntagaren bör såväl Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid som CSN:s beslut om vilket belopp som ska betalas av vid alternativet avbetalning eller beslut om avskrivning vid alternativet avskrivning kunna överklagas.

Andra beslut av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller CSN synes inte kunna ha lika stor betydelse för låntagaren. Sådana beslut bör därför inte få överklagas. Det är främst fråga om olika typer av handläggningsbeslut. Vid alternativet med avbetalning bör vidare Polismyndighetens och Säkerhetspolisens uppgift att göra

inbetalningar till CSN betraktas endast som verkställighetsåtgärder som inte förutsätter särskilda beslut.

Överklaganden av CSN:s beslut i studiestödsrättsliga frågor prövas antingen av ÖKS eller allmän förvaltningsdomstol. ÖKS har till uppgift att pröva överklaganden av CSN:s beslut om beviljning och återkrav av studiehjälp, studiemedel, studiestartsstöd och omställningsstudiestöd. Överklaganden av CSN:s beslut om återbetalning av studielån och omställningsstudielån prövas däremot av allmän förvaltningsdomstol. Eftersom besluten som CSN har att fatta inom ramen för betald polisutbildning varken avser beviljning eller återkrav av studielån utan i viss mån är att likna vid återbetalning av studielån, bör överklaganden av CSN:s beslut inom ramen för reformen om betald polisutbildning prövas av allmän förvaltningsdomstol. Även överklaganden av beslut som Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen har att fatta bör prövas av allmän förvaltningsdomstol.

Frågorna som är föremål för, å ena sidan, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens prövning och, å andra sidan, CSN:s prövning är visserligen närliggande och Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid har vidare endast betydelse inom ramen för CSN:s efterföljande prövning. Enligt vad som redovisats ovan bedömer dock utredningen att Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid bör få överklagas till allmän förvaltningsdomstol med stöd av 40 och 41 §§ förvaltningslagen. Detsamma bör gälla för CSN:s beslut om vilket belopp som ska betalas av vid alternativet med avbetalning eller beslut om avskrivning vid alternativet med avskrivning. En bestämmelse bör införas som upplyser om att det i 40 § förvaltningslagen finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Av bestämmelsen bör även framgå att andra beslut än nu angivna inte får överklagas. Av 40 § förvaltningslagen följer att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

När det gäller överklagande i fråga om compensation, se avsnitt 5.5.

Forum för överklagande

Beslut som rör en person som är bosatt i Sverige bör överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun när beslutet fattades. Beslut i övriga fall bör överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i ärendet fattades. Med hemortskommun bör avses den kommun där den fysiska personen var folkbokförd den 1 november året före det år då beslutet fattades. För den som var bosatt eller stadigvarande vistades här i landet under någon del av det år då beslut fattades, men som inte var folkbokförd här den 1 november föregående år, bör med hemortskommun avses den kommun där den fysiska personen först var bosatt eller stadigvarande vistades. En sådan forumbestämmelse ligger i linje med vad som gäller för beslut i ärenden om återbetalning av studielån enligt 6 kap. 10 § studiestödslagen.

När det gäller forum för överklagande i fråga om kompensation, se avsnitt 5.5.

Överklagande av beslut om ny återbetalningstid eller nedsättning av årsbelopp

Enligt utredningens förslag ska en låntagare ges rätt till nedsättning av årsbelopp avseende studielån för polisutbildningen under utbildningstiden och ramtiden, samt möjlighet att få en ny återbetalningstid bestämd (se avsnitt 5.3.6 och 5.3.9). Bestämmelser om rätten till nedsättning av årsbelopp och möjligheten till ny återbetalningstid ska enligt förslaget införas i 4 kap. studiestödslagen, vilket medför att CSN:s beslut i de frågorna kan överklagas enligt 6 kap. 10 § studiestödslagen. En upplysningsbestämmelse bör införas om att 6 kap. 10 § studiestödslagen ska tillämpas vid överklagande av CSN:s beslut om ny återbetalningstid eller nedsättning av årsbelopp.

5.5 Kompensation till vissa låntagare

Förslag: Belopp som låntagare har betalat in före reglernas ikraftträdande (den 1 januari 2027) ska i första hand avräknas på studielån som inte omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning.

Låntagare som har betalat tillbaka studielån som omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning ska kompenseras för inbetalningar som har gjorts före den 1 januari 2027. Kompensation får beviljas utan ansökan och ska motsvara det belopp som har betalats in av låntagaren. En låntagares fordran på kompensation kan inte överlåtas och får inte tas i anspråk genom utmätning.

CSN ska pröva frågor om och ansvara för betalning av kompensation.

Beslut om kompensation ska gälla omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Den upplysningsbestämmelse och forumbestämmelse som föreslås i fråga om CSN:s andra överklagbara beslut ska avse även överklaganden av myndighetens beslut om kompensation.

Skälen för förslaget

Belopp som har betalats in före ikraftträdandet bör i första hand avräknas på lån som inte omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning

Enligt utredningens förslag ska bestämmelserna om betald polisutbildning träda i kraft den 1 januari 2027 (se avsnitt 8). Utredningen har vidare föreslagit att den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som har lämnats för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024 då bör sättas ned (se avsnitt 5.3.6). När reglerna väl träder i kraft behöver en låntagare som omfattas av förslagen således inte betala tillbaka studielånet för polisutbildningen. De föreslagna bestämmelserna kommer dock att tillämpas retroaktivt genom att de ska tillämpas på studielån som har lämnats även före ikraftträdandet. Fram till dess att reglerna träder i kraft innebär återbetalningsskyldigheten för studielån att en del av

de låntagare som omfattas av förslagen kommer att behöva betala tillbaka en del av sitt studielån för polisutbildningen.

Utredningen har antagit att majoriteten av låntagarna, som vid reglernas ikraftträdande har hunnit betala tillbaka på sina studielån, är de som har studerat fjärde terminen på polisprogrammet under höstterminen 2024 eller vårterminen 2025. För dessa låntagare inträder nämligen återbetalningsskyldigheten vid årsskiftet 2025/2026, om en låntagare inte redan har blivit återbetalningsskyldig för lån som har tagits för tidigare studier. Med hänsyn till att nämnda låntagare studerade vid polisutbildningen även innan höstterminen 2024 har utredningen utgått från att de flesta av dem tog studielån även innan dess, vilka inte omfattas av rätten till betald polisutbildning.⁵⁶ Studielån som inte omfattas av rätten till betald polisutbildning ska återbetalas enligt reglerna i 4 kap. studiestödslagen. För att undvika att behöva betala kompensation till dessa låntagare bör därför gälla att belopp som har betalats in före ikraftträdandet (den 1 januari 2027) av en låntagare, som även har andra studielån som inte omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning, i första hand avräknas på sistnämnda studielån.⁵⁷ Följande situation exemplifierar detta:

F.F. studerar sista terminen på polisprogrammet under höstterminen 2024 och påbörjar sin sex månaders aspirantutbildning i januari 2025. F.F. har tagit studielån under hela polisprogrammet. F.F:s studielån uppgår till 180 000 kronor, varav 45 000 kronor lämnades för studierna under höstterminen 2024. F.F:s återbetalningsskyldighet inträder vid årsskiftet 2025/2026. Om reglerna träder i kraft senast den 1 januari 2027 har F.F. vid den tidpunkten, med en 21-årig återbetalningstid, hunnit återbeta knappt 9 000 kronor av sitt studielån. Någon kompensation kommer då inte att behöva betalas till F.F., eftersom det belopp som F.F. har betalat in kommer att avräknas på den del av studielånet som inte omfattas av rätten till ersättning.

Det belopp som kan bli föremål för senare avbetalning eller avskrivning kvarstår därigenom 'orört' och kan vid reglernas

⁵⁶ Enligt CSN:s uppgifter var det, av de som studerade fjärde terminen på polisprogrammet höstterminen 2024, sju låntagare som tog studielån och som inte hade gjort det under de föregående terminerna. Vidare var det, av de som studerade fjärde terminen på polisprogrammet vårterminen 2025, 27 låntagare som tog studielån under tredje och fjärde terminen och som inte hade gjort det under de föregående terminerna.

⁵⁷ Även lån från annat lånesystem som har sammanförts med lån inom det nu gällande lånesystemet och som ska återbetalas enligt 4 kap. studiestödslagen i dess lydelse efter den 31 december 2021 omfattas.

ikraftträdande sättas ned och avbetalas eller avskrivas i enlighet med den ordinarie ersättningslösningen. Därmed bör gälla att belopp som har betalats före den 1 januari 2027 av en låntagare, som även har studielån inom samma lånesystem och som inte omfattas av regelverket om betald polisutbildning, i första hand avräknas på studielån som inte omfattas av det regelverket. Förslaget kan genomföras med en ny bestämmelse i studiestödsförordningen.

Kompensation till en låntagare som före ikraftträdandet har betalat tillbaka studielån för polisutbildningen

Det är inte möjligt att helt utesluta situationen att en låntagare före reglernas ikraftträdande gör betalningar som ska avräknas på studielånet för polisutbildningen. Utredningen behöver ta ställning till hur årsbelopp som en låntagare har betalat in före reglernas ikraftträdande, och som ska avräknas på studielånet för polisutbildningen, bör hanteras. Följande är exempel på situationer som förklarar den beskrivna problematiken:

G.G. studerar sista terminen på polisprogrammet under höstterminen 2024 och tar då studielån med 45 000 kronor. G.G. har inga andra studielån. G.G. påbörjar sin sex månaders aspirantutbildning i januari 2025. G.G. blir återbetalningsskyldig vid årsskiftet 2025/2026. G.G. har vid tidpunkten för reglernas ikraftträdande, med en femårig återbetalningstid, hunnit återbetala cirka 9 000 kronor av sitt studielån. Efter genomgången polisutbildning tjänstgör G.G. som polisman i åtta år och har därmed rätt till en fullt betald polisutbildning.

H.H. börjar polisprogrammet höstterminen 2024 och fullgör polisprogrammet efter vårterminen 2026. H.H. har tagit studielån för samtliga terminer med totalt 300 000 kronor. H.H. har även – inom samma lånesystem – tagit studielån för en termins tidigare studier, av vilket det återstår 2 000 kronor att betala tillbaka. Eftersom H.H. redan har haft en betalningsfri period ska H.H. börja betala tillbaka även studielånet för polisutbildningen direkt efter att H.H. slutat studera med studiemedel, det vill säga efter vårterminen 2026. H.H. har vid tidpunkten för reglernas ikraftträdande, med en 25-årig återbetalningstid, hunnit återbetala cirka 4 000 kronor av sitt studielån för polisutbildningen. Efter genomgången polisutbildning tjänstgör H.H. som polisman i åtta år och har därmed rätt till en fullt betald polisutbildning.

För att åstadkomma ett rättvist system föreslår utredningen att en låntagare, som före den 1 januari 2027 har betalat tillbaka på sitt studielån för polisutbildningen som omfattas av rätten till betald polisutbildning, bör kompenseras för de inbetalningar som har gjorts. En fråga som följer är då vid vilken tidpunkt som berörda låntagare bör kompenseras.

CSN bör pröva frågor om och betala kompensation vid reglernas ikraftträdande

När reglerna träder i kraft är det ännu inte säkert att en låntagare kommer få rätt till en fullt betald polisutbildning eftersom det kräver att låntagaren tjänstgör som polisman under hela ramtiden. Detta talar i viss mån för att en låntagare inte bör kompenseras för inbetalningar direkt vid reglernas ikraftträdande, med hänsyn till att låntagaren vid ramtidens utgång ändå kan komma att behöva betala tillbaka hela eller en del av studielånet för polisutbildningen. Utifrån ett resonemang om att försöka reducera antalet in- och utbetalningar mellan låntagaren och CSN alternativt Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen hade det således varit motiverat att aktualisera kompensation först när det kvarvarande studielånet har blivit ersatt inom ramen för betald polisutbildning. För den tidigare först redovisade situationen skulle kompensation i så fall kunna betalas enligt följande:

När G.G. har tjänstgjort som polisman i tre år fastställs det ersättningsberättigade beloppet till 45 000 kronor samt ränta, och det delbelopp som bör ersättas varje ersättningsomgång till 7 500 kronor samt ränta. Eftersom G.G. har betalat tillbaka 9 000 kronor innan reglernas ikraftträdande uppgår studielånet endast till 36 000 kronor samt ränta när G.G. har tjänstgjort som polisman i tre år och kvalificerat sig till avbetalning eller avskrivning. Studielånet ”räcker” därmed endast till fyra ersättningsomgångar (om totalt 30 000 kronor samt ränta). Vid femte ersättningsomgången ersätts återstående 6 000 kronor samt ränta, varför även kompensation hade behövt betalas med 1 500 kronor (7 500-6 000). Vid sista ersättningsomgången hade således kompensation om ytterligare 7 500 kronor behövt betalas för att fullt ut kompensera G.G. för de inbetalda 9 000 kronorna.

En sådan kompensationslösning skulle – likt ersättningslösningen – baseras på och beräknas utifrån en låntagares tjänstgöringstid som

polisman under ramtiden. För en låntagare som inte tjänstgör som polisman under hela ramtiden hade någon kompensation följaktligen inte behövt betalas om det vid ramtidens utgång återstår studielån för polisutbildningen som låntagaren själv ska betala tillbaka.

Det som talar emot en kompensationslösning enligt ovan är att vissa låntagare kommer behöva vänta på att få tillbaka pengar under flera års tid, samtidigt som andra låntagare – inom den ordinarie ersättningslösningen – har möjlighet till fortsatt nedsättning av studielånet för polisutbildningen även om de inte tjänstgör som polisman. Det kan ifrågasättas om ett sådant system framstår som rättvist. Utredningen har därför övervägt om kompensation i stället bör betalas vid reglernas ikraftträdande.

CSN har framhållit att det innebär ökad administration för myndigheten att hantera frågan om kompensation flera år efter att låntagaren har gjort inbetalningarna. CSN skulle i så fall, med manuell hantering, behöva lyfta gamla inbetalningar och göra rättningar i systemet för flera år tillbaka i tiden. CSN har framhållit att förfarandet förenklas om sådana låntagare, som innan reglerna träder i kraft har betalat tillbaka en del av det ersättningsberättigade beloppet, i stället kompenseras vid reglernas ikraftträdande. Det möjliggör för CSN att fastställa det ersättningsbara studielånet för polisutbildningen till dess 'riktiga' belopp, och låta detsamma omfattas av rätten till nedsättning och senare avbetalningar alternativt avskrivningar. Med en sådan lösning kan samtliga låntagares studielån efter reglernas ikraftträdande hanteras och administreras på samma sätt. En låntagare som har fått frågan om kompensation prövad redan vid reglernas ikraftträdande men som inte får hela studielånet ersatt kommer därmed, likt övriga låntagare, behöva börja betala tillbaka lånet senast efter åtta år. Om frågor kring kompensation prövas vid reglernas ikraftträdande är det möjligt att undvika utbetalningar efter att studielånet har blivit slutreglerat och CSN inte längre har någon fordran gentemot låntagaren. Även om antalet in- och utbetalningar mellan låntagaren och CSN med ett sådant upplägg kan antas bli fler, bedömer utredningen att de synpunkter som CSN framfört motiverar att frågor om kompensation bör prövas vid reglernas ikraftträdande. Med en sådan lösning bör det vidare vara CSN som svarar för att betala kompensation till låntagaren, oavsett vilket av ersättningsalternativen som väljs. Med hänsyn till att samtliga låntagare som får

rätt till kompensation föreslås ersättas när reglerna träder i kraft bör bestämmelserna hänförliga till kompensation gälla endast under en tidsbegränsad period (se avsnitt 8).

Sammanfattningsvis föreslår utredningen att CSN ska pröva frågor om och ansvara för betalning av kompensation till låntagare som före ikraftträdandet har betalat tillbaka studielån som omfattas av bestämmelserna om betald polisutbildning.

Kompensation får beviljas utan ansökan och bör motsvara det belopp som har betalats in av låntagaren före reglernas ikraftträdande

Utredningen har övervägt om kompensation bör betalas efter ansökan eller om det bör ske genom en automatisk process utan ansökan. När det gäller de ersättningsalternativ som har föreslagits i övrigt kan det konstateras att avbetalning eller avskrivning bör ske när förutsättningarna är uppfyllda och utan att låntagaren behöver vidta någon egen åtgärd (se avsnitt 5.4.2). För att åstadkomma ett så enkelt och rättvist system som möjligt för samtliga låntagare är det motiverat att även kompensation betalas utan ansökan.

I föregående avsnitt har redovisats att CSN bör pröva frågor om kompensation vid reglernas ikraftträdande. Före ikraftträdandet kan CSN vidta vissa administrativa åtgärder som behövs för att regelverket om betald polisutbildning ska kunna tillämpas i sin helhet från och med ikraftträdandet. Det kan dock antas att CSN vid den tidpunkten kommer ha en mängd ärenden om kompensation som behöver hanteras i tur och ordning innan utbetalning sker. Samtliga låntagare som har rätt till kompensation kommer därmed sannolikt inte att få sitt ärende om kompensation avgjort direkt i anslutning till att reglerna träder i kraft. I enlighet med vad som har anförts i avsnitt 5.4.2 kommer bestämmelserna i 11 och 12 §§ förvaltningslagen om åtgärder vid sen handläggning normalt inte att bli tillämpliga i denna typ av ärenden. Utredningen utgår dock från att CSN kommer hantera ärendena om kompensation så snabbt som möjligt efter att reglerna har trätt i kraft.

Kompensationen bör motsvara det belopp som har betalats in av låntagaren före reglernas ikraftträdande (den 1 januari 2027) på studielån för polisutbildningen som har lämnats för tid från och med höstterminen 2024. Det bedöms inte motiverat att införa någon reglering om att ränta ska betalas på kompensationsbeloppet

eftersom kompensation kommer att betalas en kort tid efter att reglerna har trätt i kraft. Genom att kompensationen omfattar det inbetalda beloppet inkluderas kompensation för inbetalda expeditiionsavgifter.

CSN kommer senast från och med den 1 januari 2027 att betala ut studiestöd via systemet med transaktionskonto som administreras av Utbetalningsmyndigheten. Detta följer av lagen (2023:454) om transaktionskonto vid Utbetalningsmyndigheten och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. Utredningen bedömer att den kompensation som nu föreslås avser en sådan ekonomisk förmån som ska administreras via det systemet. Den befintliga regleringen om att utbetalningen ska ske via transaktionskonto är således tillräcklig. Däremot föreslår utredningen, enligt vad som har anförts, en bestämmelse om att kompensation får beviljas utan ansökan och ska motsvara det belopp som har betalats in av låntagaren före reglernas ikraftträdande (den 1 januari 2027).

CSN:s beslut om kompensation bör som regel gälla omedelbart

CSN:s beslut om kompensation föreslås vara överklagbara (se avsnitt nedan). Såsom framhålls i avsnitt 5.4.2 är utgångspunkten enligt 35 § första stycket förvaltningslagen att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. I linje med vad utredningen föreslår i fråga om andra överklagbara beslut av CSN, bör även CSN:s beslut om kompensation gälla omedelbart, om inte något annat anges i beslutet. Det innebär att CSN kan betala ut kompensation utan att beslutet först vinner laga kraft. Detta får såväl anses främja intresset av ett effektivt förfarande som ligga i låntagarnas intresse.

En fordran på kompensation kan inte överlåtas och får inte tas i anspråk genom utmätning

Enligt 6 kap. 3 § studiestödslagen gäller att en fordran på studiestöd inte kan överlåtas och inte heller får tas i anspråk genom utmätning.

Med en fordran på studiestöd menas den studerandes fordran på att få sitt studiestöd från CSN.

Utredningen bedömer att en låntagare som har rätt till kompensation inte bör kunna överlåta sin fordran till någon annan eftersom beslutet om kompensation är personligt.

Den kompensation som nu föreslås kommer inte vara skattepliktig (se avsnitt 5.9). Kompensationen betalas eftersom låntagaren omfattas av regelverket om betald polisutbildning. Det är därför motiverat att en fordran på kompensation inte får tas i anspråk genom utmätning.

Utredningen föreslår därför att en fordran på kompensation inte ska kunna överlåtas och inte heller ska få tas i anspråk genom utmätning.

Överklaganden av CSN:s beslut om kompensation ska prövas av allmän förvaltningsdomstol

Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens beslut om uppnådd tjänstgöringstid och CSN:s beslut om vilket belopp som ska betalas av vid alternativet avbetalning eller beslut om avskrivning vid alternativet avskrivning, bör få överklagas till allmän förvaltningsdomstol (se avsnitt 5.4.3). Även CSN:s beslut om kompensation påverkar en låntagares situation på ett inte obetydligt sätt och bör således också kunna överklagas. Det kan exempelvis tänkas att ett beslut om kompensation kan medföra att låntagaren får kompensation med ett för lågt belopp. I linje med vad utredningen föreslår i fråga om andra överklagbara beslut av CSN, bör även överklaganden av CSN:s beslut om kompensation prövas av allmän förvaltningsdomstol med stöd av 40 och 41 §§ förvaltningslagen. Den upplysningsbestämmelse och forumbestämmelse som föreslås i fråga om CSN:s andra överklagbara beslut bör avse även överklaganden av myndighetens beslut om kompensation.

5.6 Bestämmelser för att möjliggöra informationsutbyte

5.6.1 Utredningens förslag medför behov av regelmässigt informationsutbyte

Utredningens förslag förutsätter att vissa slag av uppgifter regelmässigt kommer att behöva lämnas mellan berörda myndigheter, i första hand mellan Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN. Det är fråga om uppgifter som är nödvändiga för respektive myndighets handläggning av ärenden om betald polisutbildning. Det är också fråga om uppgifter som i viss utsträckning är skyddade av sekretess hos den utlämnande myndigheten (se avsnitt 5.8). Eftersom sekretess även gäller mellan myndigheter enligt 8 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL) kan det finnas behov av särskild reglering av uppgiftsskyldighet eller sekretessbrytande bestämmelser för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN (se avsnitt 5.6.2 och 5.6.3).

5.6.2 CSN behöver uppgifter från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och lärosäten

Förslag: Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska lämna CSN de uppgifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om betald polisutbildning.

Polismyndigheten ska även lämna CSN de uppgifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om nedsättning av årsbelopp under utbildningstiden och ramtiden.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska dock inte lämna CSN en uppgift om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Bedömning: Det behövs ingen ytterligare uppgiftsskyldighet för lärosäten som bedriver polisutbildning utöver de skyldigheter som redan finns genom bestämmelser i OSL, studiestödslagen och studiestödsförordningen.

Skälen för förslaget och bedömningen

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bör vara skyldiga att lämna uppgifter till CSN

För att kunna hantera ärenden om betald polisutbildning behöver CSN ha tillgång till vissa uppgifter från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och de lärosäten som bedriver polisutbildning. Uppgifterna behövs för att CSN ska kunna pröva frågor om nedsättning samt beräkna vilket belopp som låntagaren har rätt att få avbetalat eller avskrivet. Där det bedöms nödvändigt att detta regleras särskilt, bör en uppgiftsskyldighet eller sekretessbrytande bestämmelse gentemot CSN införas.

Det finns en allmän uppgiftsskyldighet för myndigheter i 6 kap. 5 § OSL. Enligt den bestämmelsen är en myndighet skyldig att på begäran av en annan myndighet lämna uppgifter som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. För uppgifter som inte omfattas av sekretess behövs därför inte någon särskilt reglerad uppgiftsskyldighet.

De uppgifter som CSN behöver från Polismyndigheten för att hantera ärenden om betald polisutbildning är uppgifter om händelser som påverkar rätten till nedsättning (uppgift om aspirantutbildning) samt uppgift som behövs för fastställande av ramtid (datum för genomgången grundutbildning till polisman). Vidare behöver CSN från både Polismyndigheten och Säkerhetspolisen få uppgifter om anställning som polisman och tjänstgöringstider, se mer om det i avsnitt 5.3.2 och 5.3.3. Eftersom det är fråga om uppgifter om polisstudenter eller anställda vid Polismyndigheten och Säkerhetspolisen kan uppgifterna omfattas av sekretess (se avsnitt 5.8). Dessa uppgifter kan därmed inte lämnas till CSN med stöd av 6 kap. 5 § OSL, utan bör regleras genom en uppgiftsskyldighet för Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen eller genom sekretessbrytande bestämmelser.

Av 6 kap. 7 § andra stycket studiestödslagen framgår bland annat att 'annan myndighet' är skyldig att på begäran lämna domstol och CSN sådana uppgifter i fråga om viss person som är av betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om återbetalning av studielån i 4 kap. studiestödslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. Den bestämmelsen gäller därmed för Polismyndigheten när

det gäller uppgiftslämnande som har betydelse för prövning av frågor om nedsättning. Bestämmelsen bedöms dock inte vara tillräcklig för att reglera ett sådant rutinmässigt uppgiftslämnande på eget initiativ som Polismyndigheten behöver göra i detta fall. Bestämmelsen bedöms inte heller vara tillräcklig för att reglera informationsutbyte för att CSN ska kunna få uppgifter om tjänstgöringstid från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen för att beräkna vilket belopp som låntagaren har rätt att få avbetalat eller avskrivet. Bedömningen är att uppgifterna då inte har betydelse för tillämpningen av bestämmelserna i 4 kap. studiestödslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av de bestämmelserna.

De sekretessbrytande bestämmelserna i 10 kap. 2 och 27 §§ OSL bedöms inte heller vara tillräckliga för det informationsutbyte som är nödvändigt för att CSN ska kunna hantera ärenden om betald polisutbildning. Bestämmelsen i 10 kap. 2 § OSL möjliggör enbart att sekretessbelagda uppgifter lämnas till en enskild eller till en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. I detta fall är det även den mottagande myndighetens behov av uppgifter som behöver tillgodoses. När det gäller 10 kap. 27 § OSL (den så kallade generalklausulen rörande utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter) förutsätter den en intresseavvägning i varje enskilt fall (jämför JO 2013/14 s. 230), varför bestämmelsen inte bedöms vara tillräcklig vid sådant rutinmässigt utlämnande som kommer att vara nödvändigt i ärenden om betald polisutbildning. Utredningen bedömer att det inte heller är tillräckligt med en ny sekretessbrytande bestämmelse, eftersom det finns ett behov för myndigheterna att kunna lämna uppgifter på eget initiativ när det inträffar omständigheter som har betydelse för rätten till betald polisutbildning. Exempel på sådana situationer är när Polismyndigheten behöver lämna uppgifter till CSN om aspirantutbildning och när både Polismyndigheten och Säkerhetspolisen behöver rapportera tjänstgöringstid.

Mot den bakgrunden föreslår utredningen en särskilt reglerad uppgiftsskyldighet för Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen till CSN. Skyldigheten bör gälla i fråga om de uppgifter som behövs för tillämpningen av dels de föreslagna bestämmelserna om nedsättning av årsbelopp i 4 kap. 13 § 3 studiestödslagen, dels den föreslagna förordningen om avbetalning eller avskrivning av

studielån för grundutbildning till polisman. Med hänsyn till att de uppgifter som behövs typiskt sett inte bedöms vara särskilt integritetskänsliga (se avsnitt 5.7.2) anser utredningen att det inte är nödvändigt att mer precist reglera vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Utredningen har övervägt om det finns ett behov av att införa en möjlighet för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att efter en intresseavvägning avstå från ett utlämnande till CSN. I de flesta fall kommer uppgifter som lämnas ut att avse personuppgifter där sekretesskyddet och dataskyddet hos CSN är tillräckligt för att skydda låntagarnas integritetsintressen och känsliga uppgifter om myndigheternas verksamheter. Många av de uppgifter om låntagare som omfattas av förslaget behandlas dessutom redan av CSN i myndighetens studiestödsverksamhet. Det kan dock inte uteslutas att det kan förekomma situationer då uppgifter om anställda i Polismyndigheten och Säkerhetspolisens verksamheter är särskilt känsliga och skyddsvärda och därför inte bör lämnas ut. Utredningen föreslår därför att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen inte ska lämna CSN en uppgift om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Uttrycket 'övervägande skäl' innebär att det kan sägas råda en presumtion för uppgiftsutlämnande, samtidigt som intresseavvägningen ger myndigheterna ett förhållandevis stort utrymme att avstå från att lämna uppgifter. Förslaget bedöms ge nödvändiga möjligheter för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att hemlighålla inte bara särskilt skyddsvärda uppgifter om en enskild, utan även särskilt känsliga och skyddsvärda uppgifter om respektive myndighets verksamhet.

Uppgiftsskyldigheten kan enligt utredningens bedömning regleras på förordningsnivå med stöd av den så kallade restkompetensen. Även om uppgiftsskyldigheten som föreslås kan anses innebära en viss kartläggning av enskildas personliga förhållanden i syfte att ge CSN underlag för sina beslut, avser den uppgifter som typiskt sett inte är integritetskänsliga. Den personuppgiftsbehandling som den föreslagna uppgiftsskyldigheten kommer att ge upphov till är förvisso inte beroende av att den enskilde har lämnat sitt samtycke, men en enskild som inte vill ta del av förmånen med en betald polisutbildning har möjlighet att frånsäga

sig detta och kan därmed undvika informationsutbytet. Det bedöms inte heller vara fråga om en större mängd information om varje enskild person. Sammantaget bedömer utredningen att uppgifternas karaktär, omfattningen av informationsutbytet och det sammanhang i vilket informationsutbytet sker inte innebär ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten att uppgiftsskyldigheten behöver införas på lagnivå (jämför 2 kap. 6 § andra stycket och 20 § RF).

Se avsnitt 5.8 angående behov av sekretesskydd för de uppgifter som Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen behöver lämna till CSN.

Lärosätena har redan en skyldighet att lämna relevanta uppgifter till CSN

När det gäller uppgifter från lärosätena är samtliga lärosäten som idag bedriver, och som från och med 2027 kommer att bedriva, polisutbildning statliga myndigheter. De omfattas därmed av uppgiftsskyldigheten enligt 6 kap. 5 § OSL. För alla myndigheter finns även en särskilt reglerad uppgiftsskyldighet gentemot CSN enligt 6 kap. 7 § andra stycket studiestödslagen. Av den bestämmelsen framgår att myndigheter är skyldiga att på begäran lämna CSN sådana uppgifter i fråga om viss person som är av betydelse för tillämpningen av 4 kap. studiestödslagen, det vill säga för bestämmelser om återbetalning av studielån. För läroanstalter finns även en särskilt reglerad uppgiftsskyldighet enligt 6 kap. 10 § studiestödsförordningen. Den bestämmelsen omfattar alla svenska lärosäten, även de som inte är statliga myndigheter. Av bestämmelsen framgår att om CSN begär det ska en läroanstalt lämna uppgift om tid och omfattning för utbildningar vid läroanstalten som ger rätt till studiemedel. Om CSN begär det, ska läroanstalter vidare lämna uppgift om utbildning, studietid, studiernas omfattning, studieaktivitet och studieresultat för en studerande som har ansökt om eller beviljats studiemedel.

De uppgifter som CSN behöver få från lärosätena för hantering av ärenden om betald polisutbildning är uppgifter om påbörjad utbildning samt om tidpunkter för studieavbrott och avskiljande för att CSN ska kunna bedöma rätten till nedsättning under utbildningstiden, se avsnitt 5.3.6. Det är samma uppgifter som

lärosätena redan idag lämnar till CSN för prövning av rätten till studiestöd. Uppgifterna bedöms delvis omfattas av sekretess i lärosätenas verksamhet, se avsnitt 5.8. Genom bestämmelserna i 6 kap. 5 § OSL, 6 kap. 7 § andra stycket studiestödslagen och 6 kap. 10 § studiestödsförordningen finns dock redan en skyldighet för lärosätena att lämna sådana uppgifter som CSN behöver för att kunna hantera ärenden om nedsättning i samband med betald polisutbildning. Det bedöms därför inte finnas behov av någon ytterligare reglering för att CSN ska få de uppgifter som behövs från lärosäten.

Förslag till ändrade bestämmelser om uppgiftsskyldigheter i betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95)

I betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95) föreslår 2024 års studiestödsdatautredning ändrade bestämmelser om vissa uppgiftsskyldigheter.⁵⁸ Syftet är att möjliggöra ett tidigare utlämnande, så att uppgifterna kan hämtas in innan ett ärende har inletts. Anledningen till detta är att CSN:s verksamhet inte är isolerad till ärendehantering, utan även avser rådgivning i ansökningsfasen och förberedelser av ärendehandläggning.

Enligt förslaget ska skyldigheten för läroanstalter enligt 6 kap. 10 § studiestödsförordningen att lämna uppgifter om studerande till CSN gälla uppgifter som har betydelse för tillämpningen av bestämmelser i 3 kap. studiestödslagen, eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till dessa lagbestämmelser. Den föreslagna bestämmelsen – tillsammans med uppgiftsskyldigheten för myndigheter enligt 6 kap. 7 § andra stycket studiestödslagen avseende tillämpning av bestämmelser om återbetalning – bedöms kunna tillgodose även de behov av uppgifter från lärosäten som CSN har med anledning av förslagen i denna promemoria.

Sammanfattningsvis innebär det att såväl befintlig reglering (se avsnittet ovan) som den reglering som föreslås i betänkandet är tillräcklig för CSN:s behov av uppgifter från lärosäten.

⁵⁸ SOU 2024:95, s. 417 ff.

5.6.3 Polismyndigheten och Säkerhetspolisen behöver uppgifter från CSN och från varandra

Förslag: CSN ska lämna Polismyndigheten och Säkerhetspolisen de uppgifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om betald polisutbildning.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska lämna varandra de uppgifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om betald polisutbildning. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska dock inte lämna varandra en uppgift om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Skälen för förslaget

CSN bör vara skyldig att lämna uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen

För att kunna hantera ärenden om betald polisutbildning behöver även Polismyndigheten och Säkerhetspolisen få vissa uppgifter från CSN. Uppgift om att en studerande har fått studielån för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024 behövs för att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska veta att de behöver beräkna tjänstgöringstid för personen, se avsnitt 5.3.2 och 5.3.3. Vid alternativet med avbetalning behöver Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen även få uppgift från CSN om vilket belopp som låntagaren har rätt att få avbetalat från Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen, se avsnitt 5.3.5.

Enligt vad som redogörs för i avsnitt 5.6.1 behövs inte någon särskilt reglerad uppgiftsskyldighet för uppgifter som inte omfattas av sekretess. De uppgifter som CSN behöver lämna till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen med anledning av förslagen är dock bland annat uppgifter som utredningen föreslår ska bli sekretessreglerade, det vill säga uppgifter om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden (rakt skaderekvisit) samt uppgifter om personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer (omvänt skaderekvisit), se avsnitt 5.8. Eftersom det är sekretessreglerade uppgifter bedömer utredningen att det av tydlighetsskäl finns ett behov av sekretessbrytande bestämmelser,

även om det är fråga om uppgifter som efter en skade- eller menprövning skulle kunna lämnas ut till Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen trots sekretess. Bestämmelserna i 10 kap. 2 och 27 §§ OSL bedöms inte heller i denna situation vara tillräckliga för det informationsutbyte som är nödvändigt (jämför avsnitt 5.6.2). Utredningen bedömer att det inte heller är tillräckligt med en ny sekretessbrytande bestämmelse (se avsnitt 5.6.2). Vidare framgår av 4 § andra stycket studiestödsdatalagen (2009:287) att personuppgifter som behandlas för att bland annat handlägga ärenden i CSN:s verksamhet även får behandlas för att lämnas ut till andra i den utsträckning skyldighet för CSN att lämna uppgifter följer av lag eller förordning (se avsnitt 5.7.2). Utredningen föreslår därför en särskild reglering om att CSN ska vara skyldig att lämna de uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen som de myndigheterna behöver för tillämpningen av bestämmelserna om betald polisutbildning. Med hänsyn till att de uppgifter som behövs typiskt sett inte bedöms vara särskilt integritetskänsliga (se avsnitt 5.7.2) anser utredningen att det inte är nödvändigt att mer precist reglera vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Utredningen har övervägt om det finns ett behov av att införa en möjlighet för CSN att efter en intresseavvägning avstå från ett utlämnande på motsvarande sätt som för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen (jämför avsnitt 5.6.2). Enligt utredningens bedömning gör sig dock inte samma skäl gällande i fråga om CSN:s uppgiftsutlämnande. Någon sådan möjlighet föreslås därför inte för CSN.

Utredningen bedömer vidare att uppgiftsskyldigheten från CSN till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen kan regleras på förordningsnivå med stöd av den så kallade restkompetensen (jämför resonemang i avsnitt 5.6.2).

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bör vara skyldiga att lämna uppgifter till varandra

Vid prövningen av ärenden om betald polisutbildning kan det även uppstå situationer där Polismyndigheten och Säkerhetspolisen behöver lämna uppgifter till varandra. Det gäller när låntagare som omfattas av rätt till betald polisutbildning byter arbetsgivare från Polismyndigheten till Säkerhetspolisen eller vice versa inom

ramtiden. I de fallen behöver Polismyndigheten och Säkerhetspolisen utbyta uppgifter om uppnådd tjänstgöringstid hos respektive myndighet vid tidpunkten för bytet av arbetsgivare. Det behövs för att inte låntagaren ska gå miste om den tjänstgöringstid som har uppnåtts hos respektive arbetsgivare och som ännu inte har resulterat i en full ersättningsomgång (jämför avsnitt 5.3.3).

Enligt vad som beskrivs i avsnitt 5.6.1 behövs inte någon särskilt reglerad uppgiftsskyldighet för uppgifter som inte omfattas av sekretess. De uppgifter som Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen behöver få del av från varandra är dock uppgifter om anställda vid respektive myndighet som kan omfattas av sekretess, se avsnitt 5.8. Eftersom det är sekretessreglerade uppgifter bedömer utredningen att det av tydlighetsskäl finns ett behov av sekretessbrytande bestämmelser, även om det är fråga om uppgifter som efter en skade- eller menprövning skulle kunna lämnas ut till Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen trots sekretess. Bestämmelserna i 10 kap. 2 och 27 §§ OSL bedöms inte heller i denna situation vara tillräckliga för det informationsutbyte som är nödvändigt (jämför avsnitt 5.6.2). Utredningen bedömer att det inte heller är tillräckligt med en ny sekretessbrytande bestämmelse (se avsnitt 5.6.2). Utredningen föreslår därför en särskild reglering om uppgiftsskyldighet mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen avseende de uppgifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om betald polisutbildning. Med hänsyn till att de uppgifter som behövs typiskt sett inte bedöms vara särskilt integritetskänsliga (se avsnitt 5.7.2) anser utredningen att det inte är nödvändigt att mer precist reglera vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Av samma skäl som när det gäller uppgiftsskyldigheten från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen till CSN bedömer utredningen att det finns ett behov av att införa en möjlighet för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att efter en intresseavvägning avstå från att lämna uppgifter till varandra (se avsnitt 5.6.2).

Förslag till ändrade bestämmelser om sekretess i betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95)

Förslagen om ändrade bestämmelser om uppgiftsskyldigheter i betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95) gäller Försäkringskassans, läroanstalters och Skatteverkets uppgiftsskyldigheter gentemot CSN. Förslagen påverkar därmed inte CSN:s uppgiftsskyldighet gentemot Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen och några justeringar av de förslagen bedöms därmed inte behövas med anledning av förslagen i denna promemoria.

5.6.4 Uppgiftsskyldighet till allmän förvaltningsdomstol

Bedömning: Det behövs ingen ytterligare uppgiftsskyldighet för att CSN, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, lärosäten och andra myndigheter ska kunna lämna allmän förvaltningsdomstol de uppgifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om betald polisutbildning.

Skälen för bedömningen: Låntagare som är missnöjda med vissa beslut av CSN, Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen föreslås kunna överklaga besluten till allmän förvaltningsdomstol, se avsnitt 5.4.3. Dessa myndigheter, samt de lärosäten som bedriver polisutbildning, omfattas av uppgiftsskyldigheten mellan myndigheter som regleras i 6 kap. 5 § OSL avseende uppgifter som inte är sekretessbelagda (se avsnitt 5.6.2).

När det gäller uppgifter som är sekretessbelagda framgår av 10 kap. 16 § OSL att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för omprövning eller överprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet hos vilken uppgiften förekommer. Det finns således sekretessbrytande bestämmelser som gäller för CSN, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, lärosäten som bedriver polisutbildning och andra myndigheter i relation till allmänna förvaltningsdomstolar. För alla myndigheter finns även en särskilt reglerad uppgiftsskyldighet gentemot domstolar enligt 6 kap. 7 § andra stycket studiestödslagen. Av den bestämmelsen framgår att myndigheter är skyldiga att på begäran lämna domstol sådana uppgifter i fråga om viss person som

är av betydelse för tillämpningen av 4 kap. studiestödslagen, det vill säga för bestämmelser om återbetalning av studielån.

Genom bestämmelserna i 6 kap. 5 § och 10 kap. 16 § OSL samt 6 kap. 7 § andra stycket studiestödslagen finns således redan författningsreglerade uppgiftsskyldigheter för berörda myndigheter i relation till domstol. Utredningen bedömer därför att det inte finns behov av någon ytterligare reglering för att allmänna förvaltningsdomstolar ska få de uppgifter som behövs för överprövning av ärenden om betald polisutbildning.

5.7 Ändrade bestämmelser för behandling av personuppgifter

5.7.1 Polismyndighetens, Säkerhetspolisens och CSN:s rättsliga stöd för behandling av personuppgifter

Polismyndigheten, Säkerhetspolisens och CSN behandlar personuppgifter med stöd av EU:s dataskyddsförordning och kompletterande bestämmelser i dataskyddslagen

För handläggning av ärenden om betald polisutbildning kommer det att krävas behandling av vissa personuppgifter, dels hos Polismyndigheten och Säkerhetspolisens, dels hos CSN (se avsnitt 5.7.2).

När personuppgifter behandlas helt eller delvis automatiserat eller ingår i eller kommer att ingå i ett register är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad dataskyddsförordningen, tillämplig. Även lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning är tillämpliga. Dataskyddslagen och den kompletterande förordningen är subsidiära i förhållande till avvikande bestämmelser i annan författning (1 kap. 6 § dataskyddslagen), se även avsnitt nedan om specifika registerförfattningar för studiestödsverksamheten.

En av de grundläggande förutsättningarna för att behandling av personuppgifter ska vara förenlig med dataskyddsförordningen är att behandlingen är laglig. Vad som utgör en laglig grund för behandling anges i artikel 6 i dataskyddsförordningen. Personuppgifter får endast behandlas om minst ett av de villkor som anges i artikel 6.1 a–f i dataskyddsförordningen är uppfyllt. För att en personuppgiftsbehandling ska vara förenlig med dataskyddsförordningen krävs också att villkoren i artikel 5 i förordningen är uppfyllda. Artikel 5 behandlar principer för behandling av personuppgifter, bland annat att uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade samt att uppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Vissa kategorier av personuppgifter är till sin natur särskilt integritetskänsliga och därmed särskilt skyddsvärda, till exempel uppgifter som avslöjar etniskt ursprung och hälsa. Villkoren för behandling av sådana kategorier av personuppgifter, så kallade känsliga personuppgifter, anges i artikel 9 i dataskyddsförordningen.

När det gäller de personuppgifter som enligt den föreslagna regleringen ska behandlas av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CSN i ärenden om betald polisutbildning gör utredningen bedömningen att de bör kunna behandlas med stöd av artiklarna 6.1 c och 6.1 e i dataskyddsförordningen (behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse respektive för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning). Alla myndigheterna behandlar uppgifterna även med stöd av kompletterande bestämmelser i 2 kap. 1 och 2 §§ dataskyddslagen och för CSN:s del behandlas uppgifterna även med stöd av kompletterande bestämmelser i särskilda registerförfattningar för studiestödsverksamheten (se nedan).

Av de kompletterande bestämmelserna i dataskyddslagen framgår att den personuppgiftsansvarige får behandla personuppgifter med stöd av artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning om behandlingen är nödvändig för att kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning (2 kap. 1 §). Personuppgifter får vidare behandlas med

stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning enligt lag eller annan författning (2 kap. 2 § dataskyddslagen). Eftersom det i denna promemoria föreslås en författningsreglerad skyldighet för myndigheterna att fullgöra rättsliga förpliktelser och att utföra uppgifter av allmänt intresse är kraven i de kompletterande bestämmelserna uppfyllda.

CSN behandlar personuppgifter även med stöd av komplett- erande bestämmelser i studiestödsdatalagen och studiestöds- dataförordningen

För CSN finns kompletterande bestämmelser om behandling av personuppgifter i studiestödsdatalagen och i studiestödsdataförordningen (2009:321). Författningarna tillämpas vid behandling av personuppgifter i CSN:s studiestödsverksamhet. Enligt förarbetena till studiestödsdatalagen avses med studiestödsverksamhet ett antal olika verksamheter, såsom beviljning av studiestöd, återkrav av felaktigt utbetalat studiestöd och återbetalning av studiestöd. Vidare omfattas även den hantering som sker i anslutning till ärenden om beviljning, återkrav och återbetalning av studiestöd, oavsett om hanteringen av ärendet leder till att studiestöd exempelvis beviljas, avslås, återkrävs eller återbetalas. Med studiestöd avses allt offentligt stöd för enskildas egna studier som CSN administrerar. I förarbetena uttalas också att studiestödsdatalagen ska omfatta CSN:s studiestödsverksamhet i bred mening.⁵⁹

Dessa författningar är därmed inte bara tillämpliga på stöd som regleras i studiestödslagen och studiestödsförordningen utan även på andra studiestöd, exempelvis stöd som lämnas enligt förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan, förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar och regeringens förordning (CSNFS 1983:17) om bidrag till utlandsstuderande för

⁵⁹ Prop. 2008/09:96, s. 33.

dagliga resor.⁶⁰ Studiestödsdatalagen och studiestödsdataförordningen är också tillämpliga för behandling av personuppgifter avseende bland annat studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd,⁶¹ omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd⁶² samt körkortslån som lämnades enligt den numera upphävda förordningen om körkortslån.⁶³

Den föreslagna regleringen om betald polisutbildning avser behandling av personuppgifter för att administrera avbetalning eller avskrivning av studielån som har lämnats för polisutbildningen. När CSN behandlar personuppgifter enligt förslagen i denna promemoria kommer uppgifterna att behandlas för att bedöma frågor om nedsättning av årsbelopp, för att beräkna ersättningsberättigade belopp, för att betala compensation samt för att antingen lämna ut uppgifter om ersättningsberättigade belopp till Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen för avbetalning eller för att besluta om avskrivning av studielån. Behandlingen kommer i de delar som handlar om nedsättning av årsbelopp att utgöra en del av studiestödsverksamheten vilket innebär att studiestödsdatalagen och studiestödsdataförordningen kommer att vara tillämpliga på behandling av personuppgifter för de ändamålen. När det gäller alternativet med avskrivning av studielån för polisutbildning bedöms även det utgöra en del av studiestödsverksamheten i bred mening, även om villkoren för sådan avskrivning av studielån regleras i en särskild förordning (jämför exempelvis bedömningen avseende körkortslån⁶⁴). Studiestödsdatalagen och studiestödsdataförordningen kommer därmed att vara tillämpliga även för sådan behandling. När det gäller betalning av compensation och alternativet med avbetalning av studielån bedömer utredningen att den behandling av personuppgifter som CSN behöver utföra för det – beräkna belopp och lämna ut uppgifter om belopp – har så nära anknytning till CSN:s studiestödsverksamhet att studiestödsdatalagen och studiestödsdataförordningen rimligen är tillämpliga även för den.

I studiestödsdatalagen anges bland annat att personuppgifter får behandlas i CSN:s studiestödsverksamhet om de behövs för att

⁶⁰ Prop. 2008/09:96 s. 33 och s. 76.

⁶¹ Prop. 2016/17:158, s. 84.

⁶² Prop. 2021/22:176, s. 268.

⁶³ Ds 2017:35, s. 27.

⁶⁴ Ibid., s. 6 f.

handlägga ärenden, administrera handläggningen, förbereda handläggningen, informera studiestödsberättigade om studiestödsförmåner och studiesociala förmåner, ta fram och distribuera bevis om studiestöd för studier till studerande eller anmäla oegentligheter inom studiestödsverksamheten till ett offentligt organ som har att utreda eller beivra oegentligheterna (4 §). Personuppgifter som behandlas för nämnda ändamål får även behandlas bland annat genom att lämnas ut till den registrerade själv, och, i den utsträckning skyldighet för CSN att lämna uppgifter följer av lag eller förordning, till andra (4 §). Personuppgifter som behandlas för de angivna primära ändamålen får även behandlas för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in enligt den så kallade finalitetsprincipen (4 a §).

Enligt motiven till studiestödsdatalagen tillkom lagen bland annat för att även en verksamhet som innefattar behandling av ett stort antal kategorier mindre integritetskänsliga uppgifter som samlats in för ett bestämt ändamål kan innebära betydande risker för den personliga integriteten. Regelverket är bland annat utformat så att största möjliga hänsyn tas till de särskilda integritetsrisker som myndigheternas verksamhet innebär, utan att i onödan hindra myndigheternas effektivitet.⁶⁵

I lagen finns särskilda begränsningar för behandling av så kallade känsliga personuppgifter. Detsamma gäller för personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelser som innefattar brott. Sådana uppgifter får dock behandlas för vissa ändamål, till exempel för att handlägga ärenden i studiestödsverksamheten och för att anmäla oegentligheter till ett offentligt organ som har att utreda eller beivra oegentligheterna (6 §). Lagen innehåller även begränsningar i fråga om att använda vissa sökbegrepp, till exempel sökbegrepp som avslöjar känsliga personuppgifter och uppgifter som rör inkomst, förmögenhet eller anledning till studieavbrott (8 §).

I studiestödsdatalagen finns också en bestämmelse som innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om villkoren för elektronisk tillgång till personuppgifter för den som arbetar i CSN:s studiestödsverksamhet. Sådan tillgång ska begränsas till vad som behövs för att

⁶⁵ Jämför prop. 2008/09:96, s. 28 f.

han eller hon ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter inom studiestödsverksamheten. CSN ska också se till att elektronisk tillgång till personuppgifter dokumenteras och att myndigheten systematiskt och återkommande kontrollerar om någon obehörig åtkomst till uppgifterna har förekommit (9 §). Vidare framgår att direktåtkomst till, och annat elektroniskt utlämnande av, personuppgifter som behandlas i CSN:s studiestödsverksamhet bara är tillåtet i den utsträckning som anges i lag eller förordning och under förutsättning att 4, 6 och 8 §§ följs (10 §). I studiestödsdataförordningen framgår när och till vilka mottagare CSN får lämna ut personuppgifter elektroniskt (15 §). Av den bestämmelsen framgår bland annat att CSN elektroniskt får lämna ut uppgifter som krävs för prövning av överklagade beslut som CSN har fattat till allmän förvaltningsdomstol.

5.7.2 Behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning

Förslag: CSN ska kunna lämna ut personuppgifter elektroniskt till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen för handläggning av ärenden om betald polisutbildning.

Bedömning: Den befintliga regleringen om behandling av personuppgifter i CSN:s studiestödsverksamhet är tillämplig och tillräcklig även avseende CSN:s behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning.

Polismyndighetens och Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning är förenlig med dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Även lärosätenas behandling av personuppgifter avseende ärenden om betald polisutbildning är förenlig med befintlig dataskyddsreglering. För dessa myndigheter är den befintliga regleringen om elektroniskt utlämnande tillräcklig.

Den befintliga regleringen om elektroniskt utlämnande från CSN till allmän förvaltningsdomstol är tillräcklig.

Skälen för förslaget och bedömningen

CSN:s behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning är förenlig med befintlig dataskyddsreglering

I avsnitt 5.7.1 redogörs för vilket rättsligt stöd det finns för behandling av personuppgifter i CSN:s studiestödsverksamhet. Som framgår där bedömer utredningen att studiestödsdatalagen och studiestödsdataförordningen kommer att vara tillämpliga även för behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning.

Behandlingen av personuppgifter för hantering av ärenden om betald polisutbildning kommer i stora delar att vara densamma som för hantering av ärenden om studiemedel. Tillkommande uppgifter som CSN kan komma att behöva behandla för att hantera ärenden om betald polisutbildning jämfört med ärenden om studiemedel är exempelvis

- uppgifter från Polismyndigheten om händelser som påverkar rätten till nedsättning (uppgift om aspirantutbildning),
- uppgifter från Polismyndigheten som behövs för fastställande av ramtid (datum för genomgången grundutbildning till polisman),
- uppgifter från Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen som behövs för beräkning av ersättningsberättigade belopp (anställning som polisman och tjänstgöringstid), och
- uppgifter om ersättningsberättigade belopp.

Personuppgifter som lämnas till CSN från andra myndigheter och från lärosäten eller från den sökande själv får behandlas i CSN:s studiestödsverksamhet för de ändamål som anges i studiestödsdatalagen (4 och 4 a §§).

Av 4 § andra stycket studiestödsdatalagen framgår att personuppgifter som behandlas om det behövs för att bland annat handlägga ärenden i CSN:s verksamhet även får behandlas för att lämnas ut till andra i den utsträckning skyldighet för CSN att lämna uppgifter följer av lag eller förordning. En sådan uppgiftsskyldighet för CSN gentemot Polismyndigheten och Säkerhetspolisen föreslås i denna promemoria (se avsnitt 5.6.3).

När det gäller de uppgifter som CSN kommer att behandla i ärenden om betald polisutbildning gör utredningen bedömningen

att det i stor utsträckning kommer att handla om uppgifter som typiskt sett inte är integritetskänsliga. Det kommer dock att röra sig om behandling av personuppgifter som delvis skyddas av sekretess med rakt respektive omvänt skaderekvisit (till exempel personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer, se avsnitt 5.8) samt uppgifter om studieavbrott eller avskiljande och uppgifter om ekonomiska förhållanden som kan upplevas som känsliga.⁶⁶ Vidare kommer det att röra sig om personuppgifter om polisstudenter och polisanställda, vilket bedöms vara en särskilt utsatt och skyddsvärd grupp. Uppgifterna är därmed känsliga ur ett säkerhetsskyddsperspektiv. Utredningen bedömer dock att den behandling av personuppgifter som kommer att förekomma i ärenden om betald polisutbildning inte i någon större utsträckning kommer att skilja sig från den personuppgiftsbehandling som redan sker i ärenden om studiemedel till polisstudenter, varken när det gäller vilka uppgifter som behandlas eller vilket intrång i den personliga integriteten som behandlingen innebär.

Eftersom behandling av personuppgifter ska vara proportionerlig måste en proportionalitetsbedömning göras i förhållande till den behandling av personuppgifter som kommer att ske med anledning av att CSN ska handlägga ärenden om betald polisutbildning. Att behandlingen ska vara proportionerlig innebär i huvudsak att nyttan av behandlingen ska vägas mot vilka risker det finns för intrång i den personliga integriteten. Ett krav på proportionalitet gällde även vid införandet av studiestödsdatalagen.⁶⁷ Regleringen bedömdes då uppfylla kravet på proportionalitet.

För att handlägga ärenden om betald polisutbildning behöver CSN givetvis hantera personuppgifter. Som framgår ovan kommer det huvudsakligen röra sig om personuppgifter som inte är integritetskänsliga, men det kommer även avse behandling av uppgifter som delvis skyddas av sekretess samt uppgifter som kan uppfattas som integritetskänsliga. Detta medför vissa integritetsrisker. Den personliga integriteten kommer dock att skyddas av den föreslagna bestämmelsen om sekretess (se avsnitt 5.8) och av ett antal bestämmelser i studiestödsdatalagen. Bland annat innehåller lagen bestämmelser om tillåtna ändamål för behandlingen (4 och

⁶⁶ Jämför prop. 2008/09:96, s. 29.

⁶⁷ Prop. 2008/09:96.

4 a §§), begränsningar avseende användning av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse (6 §), sökbegränsningar (8 §) och gallring (16 §). Utredningen anser att dessa bestämmelser tillgodoser kravet på integritetsskydd samt att de uppgifter som till följd av förslagen ska behandlas är nödvändiga för att uppnå ändamålet med regleringen. Vid en avvägning mellan behovet av att hantera de aktuella uppgifterna och det integritetsintrång som den aktuella behandlingen ger upphov till för den enskilde bedöms intrånget stå i proportion till det eftersträvade syftet, nämligen att möjliggöra för låntagare att få avbetalning eller avskrivning av studielån för polisutbildningen.

Sammantaget bedöms den befintliga regleringen om behandling av personuppgifter i CSN:s studiestödsverksamhet vara tillräcklig även avseende CSN:s behandling av uppgifter i ärenden om betald polisutbildning.

Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning är förenlig med befintlig dataskyddsreglering

Av avsnitt 5.7.1 framgår vilket rättsligt stöd det finns för behandling av personuppgifter i Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens verksamheter. Som framgår där är det dataskyddsförordningen och dataskyddslagen som kommer att vara tillämpliga för behandling av personuppgifter i ärenden om betald polisutbildning hos dessa myndigheter.

Behandlingen av personuppgifter för hantering av ärenden om betald polisutbildning hos Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har likheter med hanteringen av personaladministrativa ärenden. Tillkommande uppgifter som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen kan komma att behöva behandla för att hantera ärenden om betald polisutbildning jämfört med personaladministrativa ärenden är exempelvis

- uppgifter från CSN om att en studerande har fått studielån för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024,
- uppgifter om tjänstgöringstid som kan ge rätt till betald polisutbildning, och

- uppgifter från CSN om vilket belopp som låntagaren har rätt att få avbetalat vid alternativet med avbetalning.

Ovan framgår att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bör kunna behandla uppgifter i ärenden om betald polisutbildning med stöd av artiklarna 6.1 c och 6.1 e i dataskyddsförordningen (behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse respektive för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning) samt med stöd av kompletterande bestämmelser i 2 kap. 1 och 2 §§ dataskyddslagen.

När det gäller de tillkommande uppgifter som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen kommer att behandla i ärenden om betald polisutbildning gör utredningen bedömningen att det i stor utsträckning kommer att handla om uppgifter som typiskt sett inte är integritetskänsliga. Det kommer dock att röra sig om behandling av personuppgifter som delvis skyddas av sekretess med rakt respektive omvänt skaderekvisit (till exempel personnummer, bostadsadress, privata telefonnummer och andra personliga förhållanden, se avsnitt 5.8) samt uppgifter om ekonomiska förhållanden som kan upplevas som känsliga.⁶⁸ Utredningen bedömer vidare att den behandling av personuppgifter som kommer att förekomma i ärenden om betald polisutbildning inte i någon större utsträckning kommer att skilja sig från den personuppgiftsbehandling som redan sker i Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens personaladministrativa ärenden, varken när det gäller vilka uppgifter som behandlas eller vilket intrång i den personliga integriteten som behandlingen innebär.

Eftersom behandling av personuppgifter ska vara proportionerlig måste en proportionalitetsbedömning göras i förhållande till den behandling av personuppgifter som kommer att ske med anledning av att Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen ska hantera frågor om betald polisutbildning. Att behandlingen ska vara proportionerlig innebär i huvudsak att nyttan av behandlingen ska vägas mot vilka risker det finns för intrång i den personliga integriteten.

För att hantera frågor om betald polisutbildning behöver Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, liksom CSN, givetvis hantera personuppgifter. Som framgår ovan kommer det

⁶⁸ Jämför prop. 2008/09:96 s. 29.

huvudsakligen röra sig om personuppgifter som inte är integritetskänsliga, men det kommer även avse behandling av uppgifter som delvis skyddas av sekretess samt uppgifter som kan uppfattas som integritetskänsliga. Detta medför vissa integritetsrisker. Den personliga integriteten kommer dock att skyddas av bestämmelser om sekretess (se avsnitt 5.8) och av dataskyddsregleringen (exempelvis artikel 32 i dataskyddsförordningen om säkerhet vid behandling av personuppgifter och 3 kap. dataskyddslagen om behandling av vissa kategorier av personuppgifter). Utredningen bedömer att dessa bestämmelser – på samma sätt som vid Polismyndighetens och Säkerhetspolisens övriga behandling av personuppgifter i sina personaladministrativa verksamheter – bör tillgodose kravet på integritetsskydd samt att de uppgifter som föreslås behandlas är nödvändiga för att uppnå ändamålet med regleringen. Liksom för CSN bedöms intrånget stå i proportion till det eftersträlvade syftet, nämligen att möjliggöra för låntagare att få avbetalning eller avskrivning av studielån för polisutbildningen, vid en avvägning mellan behovet av att hantera de aktuella uppgifterna och det integritetsintrång som den aktuella behandlingen ger upphov till för den enskilde.

Sammantaget bedöms den befintliga regleringen om behandling av personuppgifter i Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens verksamheter vara tillräcklig avseende deras behandling av uppgifter i ärenden om betald polisutbildning.

Lärosätenas behandling av personuppgifter avseende ärenden om betald polisutbildning är förenlig med befintlig dataskyddsreglering

Lärosätena behandlar uppgifter i sin verksamhet med stöd av artiklarna 6.1 c och 6.1 e i dataskyddsförordningen (behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse respektive för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning) samt med stöd av kompletterande bestämmelser i 2 kap. 1 och 2 §§ dataskyddslagen. Lärosätena omfattas även av förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor som reglerar behandling av personuppgifter i högskolans studieregister och i Universitets- och högskolerådets antagningsregister. Av förordningen framgår bland annat att uppgifter får lämnas ut

elektroniskt (på medium för automatiserad behandling) från en högskolas studieregister till CSN, om uppgifterna behövs för beviljande och utbetalning av studiestöd (2 kap. 6 § 3). Motsvarande bestämmelse finns för utlämnande av uppgifter ur antagningsregistret (4 kap. 4 § 2).

Den behandling av personuppgifter som lärosätena kommer att utföra beträffande ärenden om betald polisutbildning skiljer sig inte från den behandling som lärosätena redan utför för att uppfylla sin uppgiftsskyldighet till CSN avseende ärenden om studiestöd. Det är samma uppgifter från lärosätena som behövs för att CSN ska kunna pröva rätten till studiestöd som för att CSN ska kunna pröva rätten till nedsättning i ärenden om betald polisutbildning.

Mot den bakgrunden bedömer utredningen att lärosätenas behandling av personuppgifter avseende ärenden om betald polisutbildning är förenlig med befintlig dataskyddsreglering.

CSN:s möjlighet att lämna ut uppgifter elektroniskt

Som framgår ovan finns det en särskild bestämmelse i studiestödsdataförordningen om när CSN får lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst (15 §). Av den bestämmelsen framgår bland annat att CSN får lämna ut uppgifter elektroniskt till Polismyndigheten när det gäller uppgifter som krävs dels för att CSN ska kunna göra anmälningar enligt bidragsbrottslagen (2007:612), dels för Polismyndighetens handläggning av sådana anmälningar. För att CSN även ska kunna lämna ut uppgifter elektroniskt till Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen för handläggning av ärenden om betald polisutbildning bör det göras en justering i studiestödsdataförordningen som möjliggör detta.

Det finns i samma bestämmelse redan en möjlighet för CSN att lämna ut uppgifter elektroniskt till allmän förvaltningsdomstol avseende uppgifter som krävs för prövning av överklagade beslut som CSN har fattat.

Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens möjligheter att lämna ut uppgifter elektroniskt

Om en myndighet ska eller får lämna ut uppgifter är det normalt upp till myndigheten att avgöra på vilket sätt det ska göras.⁶⁹ Det finns inte några särskilda bestämmelser om elektroniskt utlämnande som reglerar när Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen får lämna ut uppgifter elektroniskt från sina personaladministrativa verksamheter eller utbildningsverksamheter. Det finnas alltså inga hinder för dem att lämna ut uppgifter elektroniskt. Den personuppgiftsansvarige är dock skyldig att säkerställa en lämplig säkerhetsnivå i förhållande till de risker som en sådan digital hantering kan medföra (jämför artikel 5.1 f och artikel 32 i dataskyddsförordningen).

5.7.3 Förslag till ändrade bestämmelser om behandling av personuppgifter i betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95)

I betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95) föreslår 2024 års studiestödsdatautredning bland annat ändrade ändamålsbestämmelser och ändrade bestämmelser om elektroniskt utlämnande.

Studiestödsdatautredningens förslag om ändrade ändamålsbestämmelser innebär kortfattat att det ska införas en bred primär ändamålsbestämmelse som föreskriver att CSN ska få behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att utföra myndighetens stödverksamhet. Den föreslagna primära ändamålsbestämmelsen är avsedd att omfatta dels samtliga de ändamål som anges i dagens primära ändamålsbestämmelser som relaterar till ärendehandläggning, eller förberedelse av ärendehandläggning, dels personuppgiftsbehandling som uppkommer i CSN:s stödverksamhet oavsett om den har koppling till ärendehandläggning eller så kallat faktiskt handlande.⁷⁰

De ändrade bestämmelserna om elektroniskt utlämnande innebär att elektroniskt utlämnande av personuppgifter ska vara tillåtet om det inte är olämpligt. Förslaget innebär en utvidgad möjlighet att

⁶⁹ Se till exempel prop. 2000/01:33, s. 112.

⁷⁰ SOU 2024:95, s. 233 ff.

lämna ut personuppgifter elektroniskt jämfört med dagens reglering som endast medger elektroniskt utlämnande av vissa angivna personuppgifter till ett antal angivna myndigheter och andra organ. Förslaget innebär vidare att det ska göras en lämplighetsbedömning av ett utlämnande av personuppgifter, där en noggrann avvägning mellan de skäl som talar för en sådan åtkomst och integritetsskäl som talar mot denna har genomförts. Bedömningen av om ett utlämnande är olämpligt ska ske genom en helhetsbedömning bland annat med beaktande av bestämmelser om sekretess, vad syftet med utlämnandet är, vem mottagaren är, vilka uppgifter det rör sig om samt om nödvändiga säkerhetsåtgärder är vidtagna.⁷¹

Utredningens bedömning är att om förslaget genomförs kommer CSN ha möjlighet att behandla uppgifter i ärenden om betald polisutbildning som en del av myndighetens stödverksamhet på samma sätt som enligt befintlig reglering. CSN bör även – efter en lämplighetsbedömning och vidtagna säkerhetsåtgärder – kunna lämna ut uppgifter elektroniskt med stöd av de föreslagna ändrade bestämmelserna om elektroniskt utlämnande på motsvarande sätt som utredningen föreslår att CSN ska få göra enligt avsnitt 5.7.2.

5.8 Sekretesslagstiftningen behöver kompletteras

Förslag: Sekretess ska gälla hos CSN i stödverksamhet och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Vidare ska sekretess gälla hos CSN i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning, för uppgift om en enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men.

Sekretessen ska även gälla beslut i ärenden om studiestöd för grundutbildning till polisman och i ärenden om avbetalning eller avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

Bedömning: Sekretesstiden på femtio år bedöms tillräcklig för stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman.

⁷¹ Ibid., s. 336 ff.

Sekretesskyddet hos Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och lärosäten för uppgifter i ärenden om betald polisutbildning bedöms tillräckligt.

Skälen för förslaget och bedömningen

Offentlighet och sekretess

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten och massmedierna ska ha insyn i statens och kommunernas verksamhet. Denna princip kommer till uttryck i grundlag, bland annat genom bestämmelserna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF) om var och ens rätt att ta del av allmänna handlingar. Enligt 2 kap. 2 § TF får rätten att ta del av allmänna handlingar begränsas endast om det krävs med hänsyn till vissa angivna intressen, till exempel skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. En sådan begränsning ska enligt 2 kap. 2 § andra stycket TF anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lagen är OSL.

Sekretess mellan myndigheter

Av 8 kap. 1 § OSL framgår att en uppgift för vilken sekretess gäller inte får röjas för enskilda eller för andra myndigheter, om inte annat anges i OSL eller i lag eller förordning som OSL hänvisar till. Det innebär att sekretessbelagda uppgifter som huvudregel varken får lämnas till fysiska eller juridiska personer eller till andra svenska myndigheter. Sekretess hindrar dock inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet om det finns en uppgiftsskyldighet som följer av en lag eller en förordning (10 kap. 28 § OSL). Sekretess hindrar inte heller att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet (10 kap. 2 § OSL), eller om uppgiften behövs där för omprövning eller överprövning av beslut eller åtgärd av den myndighet hos vilken uppgiften förekommer (10 kap. 16 § OSL). Vidare finns en så kallad general-klausul som medger att sekretessbelagda uppgifter kan lämnas till en myndighet i sådana fall då det är uppenbart att intresset av att

uppgifterna lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda (10 kap. 27 § OSL). Viss sekretess har dock undantagits från generalklausulens tillämpningsområde, till exempel hälso- och sjukvårdssekretess.

När det gäller domstolar överförs i regel den sekretess som gäller vid en myndighet när sekretessreglerade uppgifter lämnas från myndigheten till en domstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet (43 kap. 2 § OSL).

Tillämpliga bestämmelser om sekretess i CSN:s verksamhet

I ärenden om studiestöd och i ärenden hos CSN om körkortslån samt lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar gäller enligt 28 kap. 9 § OSL sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. I andra ärenden än sådana om studiestöd under sjukdom gäller sekretessen inte beslut i ärendet. För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år. Sekretessens räckvidd är begränsad till att endast gälla för uppgifter som hanteras i ärenden hos myndigheten. När det gäller ärenden om studiestöd gäller sekretessen inte bara uppgifter som finns hos CSN, utan sekretessen omfattar även uppgifter som finns hos andra myndigheter, till exempel ÖKS.

Förutom den särskilda sekretessbestämmelsen som gäller ärenden om studiestöd och vissa lån tillämpar CSN de generella bestämmelserna om sekretess som gäller för alla myndigheter, till exempel bestämmelserna i 21 kap. OSL om sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga förhållanden oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Bestämmelser som kan aktualiseras i det kapitlet avseende studerande är bland annat bestämmelser om sekretess för uppgifter om adress och telefon för förföljda personer (3 §), uppgifter om bostad för personer som har skyddad folkbokföring (3 a §) samt bestämmelser om sekretess för personuppgifter om det kan antas att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med dataskyddsregleringen (7 §).

Vidare kan bestämmelser i 15 kap. OSL om sekretess till skydd för allmänna intressen aktualiseras hos CSN. Det gäller exempelvis försvarssekretess enligt 15 kap. 2 § OSL. Enligt den bestämmelsen

gäller sekretess för uppgift som rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år, om inte regeringen meddelat föreskrifter om att sekretessen ska gälla under längre tid.

Ytterligare bestämmelser kan bli aktuella att tillämpa i CSN:s verksamhet, men de bestämmelser som nämns ovan är de som bedöms ha störst betydelse för frågor om betald polisutbildning.

Uppgifter som CSN behöver få del av i ärenden om betald polisutbildning

När CSN behandlar uppgifter om avbetalning eller avskrivning av studielån för polisutbildningen enligt förslagen i denna promemoria kommer uppgifterna att behandlas för att bedöma frågor om nedsättning, för att beräkna ersättningsberättigade belopp, för att betala kompensation samt för att antingen lämna ut uppgifter om ersättningsberättigade belopp till Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen vid alternativet med avbetalning eller för att besluta om avskrivning av studielån vid alternativet med avskrivning.

Vid hantering av frågor om betald polisutbildning hos CSN kommer det att förekomma uppgifter som rör såväl personliga som ekonomiska förhållanden. Uppgifterna kommer att komma dels från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och från lärosäten, dels från låntagarna själva.

Från Polismyndigheten kommer det att vara fråga om uppgifter om namn, adress, personnummer, uppgifter om studierna som har betydelse för rätten till nedsättning (uppgift om aspirantutbildning) samt uppgifter som behövs för fastställande av ramtid (datum för genomgången grundutbildning till polisman). Vidare kommer det, från både Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, att handla om uppgifter om tjänstgöringstid och identitet som har betydelse för beräkning av ersättningsberättigade belopp.

Från lärosätena kommer det att vara fråga om uppgifter om studierna som har betydelse för rätten till nedsättning (till exempel uppgift om påbörjade studier, studieavbrott och avskiljande) och uppgifter om identitet. Lärosätena lämnar dock dessa uppgifter till CSN redan idag, eftersom sådana uppgifter har betydelse för rätten till studiemedel.

Från låntagarna kommer det att vara fråga om uppgifter om namn, adress och personnummer främst i situationer när en låntagare begär upphävd nedsättning. Sådana uppgifter kan även lämnas i överklaganden tillsammans med ytterligare personuppgifter med avseende på det överklagade beslutet. Låntagarna lämnar redan idag uppgifter om personliga och ekonomiska förhållanden i samband med ärenden om beviljning av studiemedel och återbetalning av lån. En typ av uppgifter om personliga förhållanden som kan förekomma i sådana ärenden är uppgifter om låntagarens hälsa.

Sekretesskyddet hos CSN och andra myndigheter behöver kompletteras

De uppgifter om polisstuderande och polisanställda som CSN kommer att få del av från Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen omfattas av ett relativt starkt sekretesskydd hos dessa myndigheter, där uppgifterna skyddas med både rakt och omvänt skaderekvisit (se nedan).

Vissa av de uppgifter som lärosätena lämnar till CSN idag för CSN:s hantering av ärenden om studiestöd har från och med den 2 juli 2025 fått ett starkare sekretesskydd med omvänt skaderekvisit hos lärosätena genom bestämmelsen i 23 kap. 5 a § OSL. Enligt bestämmelsen gäller sekretess i utbildningsverksamhet vid universitet och högskolor som avser grundutbildning till polisman för uppgift om en enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men (omvänt skaderekvisit). För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år. Bestämmelsen innehåller inte någon begränsning till att enbart omfatta uppgifter som inte ingår i beslut.

I förarbetena till den nya bestämmelsen motiverades lagändringen med att polisanställda är en yrkesgrupp som löper en förhöjd risk att utsättas för våld eller lida annat allvarligt men.⁷² Det uttalades även att det finns omständigheter som talar för att polisstudenter är föremål för intresse från illvilliga aktörer, till exempel genom att kriminella nätverk försöker kartlägga dessa

⁷² Prop. 2024/25:141, s. 92 ff.

personer. Vidare anfördes att det, för att polisstudenter – i likhet med polisanställda – ska kunna ges erforderligt skydd, behöver gå att förhindra att uppgifter om polisstudenternas personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer lämnas ut. Regeringen framhöll att en utökad sekretess, utöver att skydda uppgifter om polisstudenter som i sig bedöms vara en särskilt utsatt och skyddsvärd grupp, kan förhindra att uppgifter om blivande polisanställda lämnas ut innan de anställs och att syftet med den personaladministrativa sekretessen enligt 39 kap. 3 § OSL kringgås. Regeringen ansåg, i ljuset av den utveckling som har skett inom den organiserade brottsligheten, att den befintliga regleringen framstod som otillräcklig. I avvägningen mellan sekretessintresset och det motstående intresset av insyn gavs det förstnämnda intresset därför större tyngd.

Uppgifter om tidpunkter för påbörjad utbildning, studieuppehåll, studieavbrott och avskiljande är däremot normalt offentliga. Det innebär att lärosätena behöver lämna uppgifter till CSN som dels är offentliga, dels omfattas av sekretess.

Med dagens reglering om sekretess för uppgifter i CSN:s och ÖKS:s verksamheter innebär detta sammantaget att vissa uppgifter som lämnas från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och lärosätena kommer ha ett lägre sekretessskydd när de förekommer i CSN:s och ÖKS:s verksamheter, vid tillämpning av den befintliga bestämmelsen om sekretess i ärenden om studiestöd (sekretessskydd med rakt skaderekvisit), jämfört med när de förekommer i Polismyndighetens, Säkerhetspolisens respektive lärosätenas verksamheter. I CSN:s remissvar över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1) framförde CSN att – om avsikten var att det ska finnas ett starkare skydd för polisstudenters personnummer och födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer – det kan finnas skäl att även göra förändringar i den bestämmelse som reglerar sekretessen i ärenden om studiestöd för att säkerställa att ett sådant starkare skydd även gäller för dessa uppgifter hos CSN. CSN framhöll även att beslut om studiestöd är offentliga och att det av dem bland annat framgår vilken utbildning som stöd har beviljats för, det vill säga om en studerande går på polisprogrammet på en viss skola. Regeringen ansåg att det inom ramen för det lagstiftningsärendet inte var möjligt att omhänderta frågor som

väckts av CSN, men anförde att det framöver kan finnas skäl att återkomma till frågan om att överväga att utvidga sekretesskyddet för polisstudenter ytterligare.

Utredningen instämmer i bedömningen att det finns skäl att göra förändringar i den bestämmelse som reglerar sekretessen i ärenden om studiestöd för att säkerställa att ett sådant starkare skydd även gäller för dessa uppgifter hos CSN. Utredningen föreslår därför att sekretesskyddet för polisstudenter utökas på motsvarande sätt som har gjorts för utbildningsverksamhet vid universitet och högskolor samt att det utsträcks till att omfatta uppgifter om polisanställda som CSN kommer att behöva behandla med anledning av förslagen om betald polisutbildning. För att åstadkomma ett sådant skydd föreslår utredningen – i linje med förslaget i betänkandet Modernt dataskydd vid CSN⁷³ (se nedan) – att 28 kap. 9 § OSL justeras till att gälla 'stödverksamhet' hos CSN i stället för att räkna upp olika ärendetyper. Enligt den nuvarande lydelsen gäller bestämmelserna i 28 kap. 9 § OSL bland annat för ärenden om studiestöd. Vissa uppgifter som behöver behandlas med anledning av förslagen i denna promemoria kommer därmed klart att omfattas av den bestämmelsen. Det gäller uppgifter som behövs för prövning av rätten till nedsättning av årsbelopp hänförligt till studielån för polisutbildningen. Sådana ärenden bedöms utgöra ärenden om studiestöd. När det gäller ärenden om avbetalning respektive avskrivning av studielån för polisutbildningen enligt utredningens förslag till ny förordning gör utredningen däremot bedömningen att de inte lika självklart kan sägas utgöra ärenden om studiestöd och inrymmas i tillämpningen av 28 kap. 9 § OSL. Genom att ändra bestämmelsen till att gälla stödverksamhet hos CSN bedömer utredningen att ärenden om avbetalning respektive avskrivning av studielån kommer omfattas på motsvarande sätt som utredningen bedömer att dataskyddsregleringen för studiestödsverksamhet är tillämplig för sådana ärenden (jämför avsnitt 5.7.1). Bestämmelsen kommer därmed att träffa alla typer av ärenden hos CSN som avser stöd, det vill säga ärenden om beviljning och återkrav av olika studiestöd, ärenden om återbetalning av studielån, liksom ärenden om avbetalning eller avskrivning av studielån enligt förslagen i promemorian. Även ärenden avseende körkortslån och hemutrustningslån omfattas.

⁷³ SOU 2024:95.

Motsvarande skydd föreslås gälla i ärende om studiestöd hos andra myndigheter, till exempel när det förekommer i ett överklagandeärende hos ÖKS. Den nämnden har inte någon egen sekretessbestämmelse på samma sätt som domstolar har.

En utvidgning av sekretessparagrafens tillämpning till stödverksamhet hos CSN medför också att sekretessen kommer att skydda uppgifter utanför ärendehandläggningen. CSN behandlar exempelvis uppgifter för att förbereda handläggningen av ärenden och för att utveckla och testa funktionalitet samt utföra dataanalyser, uppföljning och planering. Förslaget att ändra sekretessens räckvidd på detta sätt är i linje med det förslag som 2024 års studiestödsdatautredning har lämnat i betänkandet *Modernt dataskydd* (se nedan).⁷⁴

För att polisstudenters och polisanställdas personnummer och födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer ska få ett lika starkt skydd hos CSN och andra myndigheter som hos lärosätena och hos Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen föreslår utredningen att sekretessbestämmelserna kompletteras med en motsvarande bestämmelse med omvänt skaderekvisit som den som gäller för lärosätena. Sekretesskyddet föreslås gälla hos CSN i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning.

Utredningen föreslår vidare att sekretesskyddet även ska gälla beslut i ärenden om studiestöd för grundutbildning till polisman och i ärenden om avbetalning eller avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman. På så sätt kan exempelvis personnummer, födelsedatum, bostadsadress och uppgift om vid vilket lärosäte som studiestöd har beviljats för skyddas även när de förekommer i beslut. Med ärenden om studiestöd för grundutbildning till polisman avses även ärenden om omställningsstudiestöd liksom olika typer av återbetalningsärenden avseende sådan utbildning.

Sekretesstiden på femtio år som gäller för ärenden om studiestöd bedöms tillräcklig även för ärenden om betald polisutbildning.

Ett alternativ till att föreslå ett utökat sekretesskydd för stödverksamhet och ärenden om studiestöd hade varit att begränsa sekretesskyddet till denna reform, det vill säga till ärenden om betald

⁷⁴ SOU 2024:95, s. 390 f.

polisutbildning. Utredningen bedömer dock att det i detta sammanhang – när sekretesskyddet för polisstudenter och polisanställda ändå övervägs – är lämpligt att utvidga sekretesskyddet för polisstudenter i all stödverksamhet och för beslut i ärenden om studiestöd på motsvarande sätt som det har utvidgats i lärosätenas utbildningsverksamhet.

Sekretesskyddet för uppgifter i ärenden om betald polisutbildning hos Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bedöms vara tillräckligt

Enligt 18 kap. 1 § andra stycket 2 OSL gäller sekretess till skydd för allmänna intressen för uppgift som hänför sig till Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens verksamheter för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Uppgifter som enligt praxis har sekretessbelagts med stöd av den aktuella bestämmelsen är bland annat uppgifter om organisationsfrågor, arbetsrutiner, utnyttjande av lokaler, tjänstgöringslistor samt personuppgifter rörande anställda. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år. Enligt uppgift från Polismyndigheten tillämpas den bestämmelsen även avseende uppgifter om polisstudenter.

Eftersom Polismyndigheten och Säkerhetspolisen är en del av totalförsvaret kan även bestämmelserna om försvarssekretess skydda nämnda uppgifter. Av 15 kap. 2 § OSL framgår att sekretess gäller för uppgift som rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år, om inte regeringen meddelat föreskrifter om att sekretessen ska gälla under längre tid. Skyddsändamålet för den bestämmelsen är också allmänna intressen.

För polisanställda gäller sekretess även enligt 39 kap. OSL. Enligt 39 kap. 3 § andra stycket OSL och 9 b § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641, OSF) gäller sekretess i personaladministrativ verksamhet hos en myndighet där personalen särskilt kan riskera att utsättas för våld eller lida annat allvarligt men – däribland Polismyndigheten och Säkerhetspolisen – för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller också enligt 39 kap. 3 § tredje stycket OSL för uppgift om en enskilds bostadsadress, privata telefonnummer och andra jämförbara uppgifter avseende personalen, uppgift i form av fotografisk bild som utgör underlag för tjänstekort eller för intern presentation av myndighetens personal samt uppgift om närstående till personalen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men. Vidare gäller sekretess enligt 39 kap. 3 § fjärde stycket OSL och 10 § OSF i personaladministrativ verksamhet hos Polismyndigheten och Säkerhetspolisen för uppgift om personnummer och födelsedatum, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen enligt 39 kap. 3 § OSL och enligt föreskrifterna som meddelats med stöd av den bestämmelsen i högst femtio år.

Förutom de särskilda sekretessbestämmelserna som gäller för polisverksamheten och för polisanställda tillämpar Polismyndigheten och Säkerhetspolisen de generella bestämmelserna om sekretess som gäller för alla myndigheter, till exempel bestämmelserna i 21 kap. OSL om sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga förhållanden oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Bestämmelser som kan aktualiseras i det kapitlet är bland annat bestämmelser om sekretess för uppgifter om enskilds hälsa och sexualliv (1 §), uppgifter om adress och telefon för förföljda personer (3 §), uppgifter om bostad för personer som har skyddad folkbokföring (3 a §) samt bestämmelser som sekretess för personuppgifter om det kan antas att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med dataskyddsregleringen (7 §).

När Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen behandlar uppgifter för att beräkna tjänstgöringstid och – vid alternativet med avbetalning – för att betala av en anställds studielån för polisutbildningen, gör utredningen bedömningen att uppgifterna kommer att omfattas av samma sekretessbestämmelser som idag gäller för andra uppgifter om anställda och polisstudenter hos Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen. Det är i huvudsak fråga om samma kategorier av uppgifter som behöver behandlas med anledning av förslagen i denna promemoria som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen redan behandlar i sina personaladministrativa verksamheter, det vill säga uppgifter om tjänstgöring och olika skäl

till frånvaro från tjänstgöring som polisman. Tillkommande uppgifter avser uppgifter från CSN om ersättningsbart belopp vid alternativet med avbetalning. De uppgifter som CSN kommer att lämna kommer även att innefatta uppgifter som utredningen föreslår ska bli sekretessreglerade hos CSN, exempelvis uppgifter om enskilds personnummer (se ovan). När de uppgifterna förekommer i Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens verksamheter omfattas de, enligt utredningens bedömning, av samtliga bestämmelser som redogörs för ovan.

Ytterligare tillkommande uppgifter är de uppgifter om tjänstgöringstid som Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen får från varandra när en polisman byter arbetsgivare inom ramtiden. När sådana uppgifter lämnas över till den anställande myndigheten bedömer utredningen att de kommer att omfattas av samma sekretesskydd hos den myndighet som tar emot uppgifter som hos den myndighet som lämnar ut uppgifter, eftersom det är fråga om uppgifter som avser anställda och före detta anställda hos respektive myndighet. Det befintliga sekretesskyddet hos Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen bedöms därmed vara tillräckligt.

Sekretesskyddet för uppgifter om polisstudenter hos lärosäten bedöms vara tillräckligt

I lärosätenas verksamhet gäller sekretess för uppgifter om studenter främst genom bestämmelserna i 23 kap. 5–6 §§ OSL. Sekretess gäller enligt 23 kap. 5 § OSL för vissa uppgifter om en enskilds personliga förhållanden hos psykolog, kurator eller hos studie- och yrkesvägledningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Vidare gäller sekretess enligt samma bestämmelse för uppgift om en enskilds identitet, adress och andra liknande uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Ovan framgår att en ny bestämmelse – 23 kap. 5 a § OSL – nyligen har trätt i kraft och skälen för den bestämmelsen. Enligt bestämmelsen gäller sekretess i utbildningsverksamhet vid universitet och högskolor som avser grundutbildning till polisman för uppgift om en enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress

och privata telefonnummer, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Vidare gäller sekretess enligt 23 kap. 6 § OSL i ärende om avskiljande av studerande från högskoleutbildning eller från polisprogrammet för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. Sekretessen enligt den bestämmelsen gäller inte beslut i ärende. Sekretesstiden är även för den bestämmelsen högst femtio år.

Liksom CSN och övriga myndigheter tillämpar lärosätena de generella bestämmelserna om sekretess som gäller för alla myndigheter, till exempel bestämmelserna i 21 kap. OSL om sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga förhållanden oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer (se ovan). Även bestämmelsen om försvarssekretess (15 kap. 2 § OSL) kan aktualiseras hos lärosätena.

Utifrån förslagen i denna promemoria kommer lärosätena inte att behöva behandla några andra uppgifter om polisstudenter än de som redan behandlas idag.

Mot denna bakgrund bedömer utredningen att det befintliga sekretessskyddet för polisstudenter hos lärosätena är tillräckligt.

Förslag till ändrade bestämmelser om sekretess i betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95)

I betänkandet Modernt dataskydd vid CSN (SOU 2024:95) föreslår 2024 års studiestödsdatautredning ändrade bestämmelser om sekretess i syfte att utöka sekretessens räckvidd till att gälla i all stödverksamhet och inte enbart i ärendehandläggningen.⁷⁵ Enligt förslaget ska sekretess enligt 28 kap. 9 § OSL gälla hos CSN i stödverksamhet, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Motsvarande sekretess ska gälla i ärende om studiestöd hos andra myndigheter. Studiestödsdatautredningen föreslår inte några ändringar i fråga om att sekretess inte ska gälla beslut i ärendet, förutom i ärenden om studiestöd

⁷⁵ SOU 2024:95, s. 33 f., 389 ff. och 461 ff.

under sjukdom, eller i fråga om sekretesstidens längd på femtio år. Enligt förslaget ska med stöd avses dels studiestöd, dels andra stöd till enskilda som enligt lag eller förordning ska hanteras av CSN, till exempel körkortslån och hemutrustningslån. Ändringsförslaget innebär vidare det inte endast är uppgifter som förekommer i ett ärende som omfattas av sekretess, utan även uppgifter som förekommer utanför ärendehandläggningen eller innan det skapats ett ärende.

Studiestödsdatautredningen föreslår därutöver att 17 kap. 1 a § OSL angående sekretess för dataanalyser och urval i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga uppgifter i folkbokföringsverksamheten ska ändras och även omfatta CSN:s stödverksamhet. Förslaget motiveras med att de riskfaktorer, metoder eller urvalsmodeller som CSN utvecklar för ändamålet kan komma att utnyttjas för att undvika ytterligare kontroll eller på ett sådant sätt att fel inte skulle fångas upp med hjälp av verktygen.

Vidare föreslås en ny bestämmelse – en ny 28 kap. 9 a § – enligt vilken det ska gälla sekretess vid dataanalyser och urval hos CSN i stödverksamhet, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Sekretesstiden föreslås även här vara femtio år. Bestämmelsen innebär att det kommer råda absolut sekretess för samtliga uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden vid dataanalyser och urval, men om det konstateras att uppgifterna förekommer i en handling i ett ärende ska handlingen kunna lämnas ut efter sekretessprövning. Förslaget motiveras med att den föreslagna ändringen i 17 kap. 1 a § OSL inte bedöms ha tillräcklig räckvidd, eftersom CSN:s dataanalyser och urval inte nödvändigtvis behöver syfta till att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar. Bedömningen är att det finns ett behov av att göra sådana dataanalyser och urval för att brett kunna förebygga, förhindra och upptäcka fel i verksamheten.

Om förslagen genomförs är utredningens bedömning att de uppgifter i ärenden om betald polisutbildning som CSN kommer att hantera skulle kunna anses vara en del av CSN:s stödverksamhet och därmed omfattas av de föreslagna ändringarna i 28 kap. 9 § OSL (jämför bedömningen avseende CSN:s behandling av personuppgifter i avsnitt 5.7.1). För att uppnå motsvarande skydd som föreslås i avsnittet ovan (*Sekretesskyddet hos CSN behöver*

kompletteras) bedömer utredningen att den föreslagna 28 kap. 9 § OSL behöver kompletteras med beaktande av utredningens förslag.

5.9 Skattefri avbetalning, avskrivning och kompensation

Förslag: En förmån i form av avbetalning eller avskrivning av studielån ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst.

Ersättning i form av kompensation ska inte heller tas upp i inkomstslaget tjänst.

Bedömning: Belopp som avbetalas, avskrivs eller betalas ut som kompensation ska inte vara pensionsgrundande.

Skälen för förslaget och bedömningen: Av utredningens uppdragsbeskrivning framgår att en enskild som har finansierat sina studier vid polisutbildningen med studiemedel ska få full kostnadstäckning för sina studielån utan att belopp som avbetalas eller avskrivs beskattas. För att en inkomst ska vara skattepliktig krävs att inkomsten kan hänföras till något av inkomstslagen i inkomstskattelagen och att en skattepliktsbestämmelse anger att inkomsten är skattepliktig i aktuellt inkomstslag. Vidare krävs att inkomsten inte omfattas av någon bestämmelse om skattefrihet. Frågan är således på vilket sätt belopp som avbetalas, avskrivs eller betalas ut som kompensation är att bedöma i nu aktuella avseenden.

I inkomstskattelagen anges tre inkomstslag: tjänst, näringsverksamhet och kapital. De grundläggande bestämmelserna för inkomstslaget tjänst finns i 10 kap. inkomstskattelagen. Enligt 10 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen räknas till inkomstslaget tjänst inkomster och utgifter på grund av tjänst till den del de inte ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital. Enligt andra stycket i samma bestämmelse avses med tjänst bland annat anställning. Den möjlighet att få studielån vid polisutbildningen ersatta som nu föreslås förutsätter tjänstgöring vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, varför kort kan nämnas att gränsdragningar mot inkomstslagen näringsverksamhet och kapital inte aktualiseras.

Inkomstslaget tjänst fick sin nuvarande utformning genom 1990 års skattereform. Ett av huvudsyftena med reformen var att skapa en

neutral beskattning av arbetsinkomster. Detta innebär att skattesystemet i princip ska vara utformat så att alla typer av ersättningar för arbetsinsatser beskattas likformigt utan undantag och undervärdering.⁷⁶ Det fanns vidare skäl att ge inkomstslaget tjänst en sådan utformning att det i högre grad än vad som var fallet kunde fungera som en allmän uppsamlingsplats för vissa inkomster. Det är naturligt att i inkomstslaget beskatta alla ersättningar som någon får på grund av egen prestation eller verksamhet och som inte är att hänföra till inkomst av kapital eller näringsverksamhet.⁷⁷

Rätten att få polisutbildningen betald förutsätter som utgångspunkt att låntagaren tjänstgör som polisman i viss omfattning. Mot bakgrund av att tillämpningsområdet för inkomstslaget tjänst är vidsträckt och med beaktande av att den möjlighet att få studielån ersatta som nu föreslås – oavsett om lånen ska avbetalas av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen eller avskrivnas av CSN – utgör en form av förmån för en viss arbetsprestation, får förmånen anses vara att hänföra till inkomstslaget tjänst.

Vad som ska tas upp i inkomstslaget tjänst regleras i 11 kap. inkomstskattelagen. Enligt 11 kap. 1 § inkomstskattelagen ska löner, arvoden, kostnadsersättningar, pensioner, förmåner och alla andra inkomster som erhålls på grund av tjänst tas upp som intäkt, om inte något annat anges i 8, 11 eller 11 a kap. Huvudregeln är alltså att om en arbetstagare får en ersättning eller förmån på grund av anställning ska ersättningen eller förmånen tas upp som intäkt av tjänst.

Det är tydligt att en avbetalning från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till CSN för en låntagares studielån medför att en skattepliktig förmån uppkommer för arbetstagaren. Men även en avskrivning av CSN av en låntagares studielån får anses medföra att en skattepliktig förmån uppkommer för arbetstagaren. I båda fallen är det fråga om att arbetstagaren belönas för en arbetsprestation. Det bedöms vara av underordnad betydelse, såvitt gäller avbetalning, att Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens betalning görs till CSN och inte till arbetstagaren eller, såvitt gäller avskrivning, att skuldförhållandet som regleras är mellan CSN och arbetstagaren och inte mellan Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen och arbetstagaren.

⁷⁶ Prop. 1989/90:110, s. 304 f.

⁷⁷ Prop. 1989/90:110, s. 308.

För att belopp som avbetalas eller avskrivs inte ska beskattas krävs således att förmånen omfattas av en bestämmelse om skattefrihet. Varken i 11 kap. inkomstskattelagen eller i lagen i övrigt finns någon bestämmelse som kan tillämpas på den nu aktuella förmånen. En sådan bestämmelse behöver således införas. I 11 kap. 34 § inkomstskattelagen anges att studiestöd enligt studiestödslagen inte ska tas upp. I bestämmelsen regleras även huruvida vissa andra typer av studierelaterade ersättningar ska tas upp eller inte. Där regleras emellertid inga förmåner. En bestämmelse om skattefrihet för nu aktuell förmån bör lämpligen införas i anslutning till 11 kap. 34 § inkomstskattelagen, men i en ny paragraf.

Sammanfattningsvis ska studielån som avbetalas av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen eller avskrivs av CSN inte medföra några beskattningskonsekvenser för låntagaren. En bestämmelse om skattefrihet i inkomstslaget tjänst bör införas i inkomstskattelagen enligt vilken en förmån i form av avbetalning alternativt avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman inte ska tas upp.

En låntagare har i vissa fall rätt till kompensation (se avsnitt 5.5). Sådan ersättning ska inte heller medföra några beskattningskonsekvenser för låntagaren. Eftersom rätten till kompensation inte är beroende av viss tjänstgöring kan det diskuteras om ersättning i form av kompensation bör regleras i inkomstslaget tjänst. Ersättningen skulle möjligen i stället kunna göras skattefri genom en ny bestämmelse om skattefrihet i 8 kap. inkomstskattelagen. Kompensationen får dock anses vara av samma beskaffenhet som de ersättningar i samband med studier som regleras i 11 kap. 34 § inkomstskattelagen. För en sammanhållen reglering bedömer utredningen att det är lämpligast att den bestämmelse om skattefrihet som nu föreslås i 11 kap. inkomstskattelagen även bör omfatta ersättning i form av kompensation. Föreskrifterna om kompensation ska dock gälla endast under en tidsbegränsad period (se avsnitt 8).

Vad gäller frågan om belopp som avbetalas, avskrivs eller betalas ut som kompensation bör vara pensionsgrundande är det en grundläggande princip inom pensionssystemet att det finns en tydlig koppling mellan förvärvsarbete och pension. Rätt till ersättning inom reformen om betald polisutbildning förutsätter visserligen

förvärvsarbete i form av tjänstgöring som polisman. Samtidigt aktualiseras rätten till ersättning först när en låntagare får lön som redan ger pensionsrätt. Eftersom en person som omfattas av reformen inte kommer att gå miste om några pensionsavsättningar, bör enligt utredningens mening belopp som avbetalas, avskrivs eller betalas ut som kompensation inte vara pensionsgrundande.

5.10 EU-rättsliga överväganden

Bedömning: De förslag som lämnas i promemorian är förenliga med EU-rätten.

Skälen för bedömningen

EU-rätten och studiestödet

En grundläggande princip inom EU-rätten är likabehandlingsprincipen. I artikel 18 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget eller FEUF) anges att inom fördragens tillämpningsområde och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i fördragen, ska all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden. Artikeln täcker enligt sin ordalydelse endast diskriminering på grund av nationalitet. EU-domstolen har emellertid vidgat tolkningen av artikeln till en allmän likabehandlingsprincip, vilket innebär att likabehandlingsprincipen inte bara förbjuder direkt diskriminering utan även indirekt diskriminering.⁷⁸ En diskriminerande behandling är endast tillåten om den kan motiveras på objektiva grunder. Diskrimineringen kan alltså vara tillåten om den är grundad på objektiva hänsyn som är oberoende av de berörda personernas nationalitet och som står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas.⁷⁹

EUF-fördraget förbjuder nationella bestämmelser som hindrar de fyra friheterna; fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital. Sådana bestämmelser kan emellertid vara tillåtna om de är motiverade antingen genom fördragsfästa undantag såsom hänsyn

⁷⁸ Målen C-152/73, Sotgiu och C-279/93, Schumacher.

⁷⁹ Målen C-274/96, Bickel och Franz, C-224/98, D'Hoop och C-148/02, Garcio Avello.

till allmän ordning, säkerhet eller hälsa, eller av tvingande hänsyn till allmänintresset. Förutom att de nationella bestämmelserna ska vara motiverade av tvingande hänsyn till allmänintresset för att vara tillåtna, ska de tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt, vara ägnade att säkerställa förverkligandet av den målsättning som eftersträvas genom dem och inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå denna målsättning.⁸⁰

På studiestödsområdet har framför allt principen om fri rörlighet för personer och principen om fri rörlighet för tjänster betydelse, liksom likabehandlingsprincipen som har beskrivits ovan.

Den rättsliga utvecklingen har gått alltmer mot en koppling mellan personers fria rörlighet inom EU och begreppet unionsmedborgare. Den fria rörligheten för personer har främst avsett arbetstagare. I artikel 45 i FEUF anges att fri rörlighet för arbetstagare ska säkerställas inom unionen och av artikeln framgår vidare vad den fria rörligheten närmare innebär och innefattar. Bestämmelserna i artikeln ska dock inte tillämpas på anställning i offentlig tjänst. Vidare gäller att varje person som är medborgare i en medlemsstat är unionsmedborgare. I artikel 20 i FEUF anges att unionsmedborgarna ska ha de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i fördragen. De ska bland annat ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. I artikel 21 i FEUF anges att varje unionsmedborgare ska ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i fördragen och i bestämmelserna om genomförande av fördragen.

Den fria rörligheten för tjänster innebär en rätt för tjänsteutövare att tillhandahålla tjänster inom unionen. Även rätten att ta emot tjänster är en del av den fria rörligheten för tjänster. I artikel 56 i FEUF anges att inom ramen för nedanstående bestämmelser ska inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom unionen förbjudas beträffande medborgare i medlemsstater som har etablerat sig i en annan medlemsstat än mottagaren av tjänsten. Som tjänster i fördragets mening ska anses prestationer som normalt utförs mot ersättning och som inte faller under bestämmelserna om fri rörlighet för varor, kapital eller personer (artikel 57 i FEUF). Enligt EU-domstolens praxis är utbildning som huvudsakligen finansieras av privata medel tjänster i fördragets mening. Utbildning som ges av

⁸⁰ Målen C-120/78, Rewe-Zentrale AG (Cassis de Dijon) och C-55/94, Gebhard.

utbildningsanordnare som ingår i ett nationellt utbildningssystem och som huvudsakligen finansieras av offentliga medel är däremot inte en tjänst.⁸¹ Av EU-domstolens praxis framgår vidare att det inte är nödvändigt att känna till om de skolor som är belägna i den medlemsstat där mottagaren av tjänsten har sitt hemvist tillhandahåller tjänster i fördragets mening eller inte, för att kunna avgöra om artikel 56 i FEUF är tillämplig. Det enda relevanta är att privatskolan i en annan medlemsstat kan anses tillhandahålla tjänster mot ersättning.⁸² Det innebär att principen om fri rörlighet för tjänster blir tillämplig så fort det finns någon medlemsstat som tillhandahåller utbildning som utgör tjänster och oberoende av om det i Sverige går att få studiemedel för sådana tjänster.

EU-rätten och betald polisutbildning

De förslag som lämnas i promemorian innebär i korthet att personer som har tagit studielån för polisutbildningen och som har tjänstgjort som polisman vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under en viss tid, ska ha rätt att få sina studielån antingen avbetalade eller avskrivna. Det är Polismyndigheten och Säkerhetspolisen som ansvarar för utbildningen till polisman. Utbildningen bedrivs endast vid vissa beslutade universitet och högskolor i Sverige samt vid Polismyndigheten och Säkerhetspolisen (1–3 §§ förordningen om utbildning till polisman). Inte bara utbildningen till polisman utan även arbetet som polisman sker företrädesvis i Sverige. En polisman är tjänsteman vid Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen, om regeringen inte föreskriver något annat (4 § polislagen). Det kan vidare noteras att bara svenska medborgare får ha en anställning som polisman (5 § lagen [1994:260] om offentlig anställning). Polismyndigheten ställer även som krav för att antas till polisprogrammet att sökanden måste vara svensk medborgare vid ansökningstillfället. Även om rätten till avbetalning eller avskrivning alltså förutsätter studier och arbete företrädesvis i Sverige kan förslagen om avbetalning och avskrivning i sig inte anses i praktiken avhålla någon från att utnyttja sin rätt att fritt röra sig inom unionen i syfte att studera eller arbeta i en annan medlemsstat. De förslag som

⁸¹ Målen C-263/86, Humbel och Edel, C-109/92, Wirth och C-76/05, Schwarz och Gootjes-Schwarz.

⁸² Målen C-372/04, Watts och C-76/05, Schwarz och Gootjes-Schwarz.

lämnas i promemorian bedöms således vara förenliga med EU-rätten.

6 En marginell påverkan på räntepåslaget kan inte uteslutas

Bedömning: För att garantera att räntepåslaget för övriga låntagare inte påverkas av förslaget om en betald polisutbildning hade studielån för polisutbildningen behövt administreras som en ny lånetyp. Vid såväl alternativet med avbetalning som avskrivning görs ändå bedömningen att räntepåslaget inte kommer att påverkas.

6.1 Inledning

Alla studielån som har tagits efter 1988 löper med samma ränta. I räntan ingår ett räntepåslag, som har samma storlek för alla lån även om prognosen för framtida kreditförluster kan skilja sig åt mellan olika grupper av låntagare. Räntemodellen utgår från att låntagarna finansierar samtliga framtida kreditförluster kollektivt genom ett enhetligt räntepåslag.

Enligt CSN innebär alla förändringar inom studiestödet som medför en förändrad kreditrisk en påverkan på räntepåslaget. Även volymförändringar till grupper av låntagare påverkar räntepåslaget beroende på om gruppens kreditrisk är högre eller lägre än genomsnittet. Det är rimligt att anta att låntagare som har genomgått polisutbildningen har en lägre kreditrisk än genomsnittet, med hänsyn till att polisutbildningen leder till arbete och att låntagarna i hög utsträckning kan antas bosätta sig i Sverige. En betald polisutbildning kan därmed leda till ett lägre räntepåslag.

Enligt utredningens uppdragsbeskrivning ska utredningen analysera hur de olika ersättningsalternativen påverkar räntemodellen (se avsnitt 4.2.5). Utgångspunkten för utredningen

har varit att övriga låntagare inte ska finansiera den betalda polisutbildningen genom en högre ränta. För att undvika detta ska utredaren lämna förslag på annan finansiering.

Det skulle kunna uppfattas som orättvist och skada förtroendet för staten och studielånesystemet om samtliga låntagare ska bära avbetalnings- eller avskrivningskostnader för enskilda yrkesgrupper. För att vara helt säker på att räntepåslaget för övriga låntagare inte påverkas av förslaget om en betald polisutbildning hade studielån för polisutbildningen enligt CSN dock behövt administreras som en ny lånetyp – annuitetslån till poliser – som inte ingår i räntemodellen. Studielån för polisutbildningen skulle alltså behöva ha en egen finansieringsmodell för de som uppfyller villkoren för en betald polisutbildning, samt ett eget räntepåslag för att finansiera framtida avskrivningar för de lån som inte avbetalas eller avskrivs med statliga medel eller återbetalas av låntagaren själv. Det skulle kräva stora resurser och bli kostsamt för CSN att utveckla och administrera ett nytt sådant lånesystem, och en separat räntemodell, avsett endast för studielån som lämnats för studier vid polisutbildningen.

En problematik som utredningen har tagit hänsyn till har varit att CSN inte har möjlighet att skilja ut studielån som tagits för polisutbildningen från övriga studielån som tagits inom samma lånesystem. Utredningen har prioriterat att lämna förslag som inte kräver ett införande av ett nytt lånesystem (se avsnitt 5.3.4). Enligt CSN blir dock konsekvensen av att fortsatt administrera studielån för polisutbildningen som ett annuitetslån, och som därmed även ingår i räntemodellen och har samma räntepåslag som övriga lån, att det inte helt kan garanteras att räntepåslaget för övriga låntagare inte påverkas. Samtidigt görs bedömningen att det inte kommer att bli fråga om en särskilt stor påverkan på räntepåslaget, under förutsättning att avbetalningar alternativt avskrivningar finansieras med statliga medel (se nedan).

Utredningen har framfört önskemål om beräkningar från CSN rörande räntepåslaget med anledning av förslaget om betald polisutbildning. CSN har framhållit att den typen av beräkningar är mycket svåra att göra och att det därför inte varit möjligt för myndigheten att presentera några sådana beräkningar. Nedan följer därför konsekvenserna av de olika ersättningsalternativen för räntemodellen på en mer övergripande nivå.

6.2 Konsekvenser för räntepåslaget

De avbetalningar eller avskrivningar som görs av studielån för polisutbildningen bör finansieras med statliga medel (anslag, se avsnitt 9). Kostnaden för avbetalningar alternativt avskrivningar bör bli densamma oavsett vilket av alternativen som väljs.

Med hänsyn till att avbetalningar alternativt avskrivningar ska finansieras med anslag har CSN bedömt att reformen om betald polisutbildning troligtvis inte kommer att drabba övriga låntagare negativt. Enligt CSN innebär finansiering med anslag dock att såväl en positiv som negativ inverkan på räntepåslaget för samtliga studenter teoretiskt kan förekomma, men att den blir ytterst marginell. Kreditförlusterna för studielån vid polisutbildningen kan nämligen antas bli lägre vid statlig ersättning, samtidigt som en kortare löptid för studielånen kan generera lägre avsättningar för kreditförluster än vad övriga studielån gör.

6.2.1 Kreditförlusterna kan antas bli lägre om staten avbetalar eller avskriver lån

När studielån för polisutbildningen avbetalas alternativt avskrivs med statliga medel kan kreditförlusterna för lånen antas bli lägre. Det följer av att statens betalningsvilja och betalningsförmåga är bättre och mer stabil än den genomsnittliga låntagarens. Vissa kreditförluster för studielån för polisutbildningen kan dock ändå uppkomma eftersom avbetalning eller avskrivning bör ske endast under vissa förutsättningar. De lån som inte uppfyller villkoren för att bli avbetalade eller avskrivna genom anslag kan komma att avskrivas (på grund av andra skäl) och finansieras genom uttag ur kreditreserven precis som vanliga studielån, om låntagaren inte fullgör återbetalningen. Därtill kan det på sedvanligt sätt uppstå avskrivningar av studielån för polisutbildningen innan lånet ersatts med statliga medel, exempelvis om låntagaren avlider eller har rätt till avskrivning av andra skäl (sjukdom, synnerliga skäl etcetera).

6.2.2 Studielån för polisutbildningen kan bidra med lägre avsättningar för kreditförluster

Det är inte systemmässigt möjligt att ha ett annat räntepåslag för studielån för polisutbildningen än vad som gäller andra utbildningar, när studielån för polisutbildningen inte blir en egen lånetyp. Även om procentsatsen för räntepåslaget således är densamma för samtliga studielån, kan studielån för polisutbildningen komma att generera ett lägre inbetalt räntepåslag (för kreditförluster) över tid eftersom löptiden för de lånen blir kortare. Eftersom lånen för polisutbildningen ofta kommer att vara helt avbetalade eller avskrivna efter cirka åtta år, kommer CSN totalt sett att få ett lägre räntepåslag från studielån för polisutbildningen än för övriga studielån. CSN har beräknat att det totala räntepåslaget från ett genomsnittligt studielån för polisutbildningen, där lånet avbetalas alternativt avskrivs av staten under åtta år, kommer att motsvara ungefär hälften av räntepåslaget från ett studielån som återbetalas enligt vanliga återbetalningsregler.

6.2.3 Konsekvenser för räntemodellen vid avbetalning

Det spelar ingen roll för flödena i räntemodellen att avbetalningar kommer från Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen i stället för låntagaren. Inbetalning av kapital och kapitaliserad ränta finansierar amortering av studielån i Riksgälden och inbetalning av räntepåslag sätts av till kreditreserven. För lån som avbetalas med anslag kommer det inte heller uppstå någon kreditförlust (inget uttag ur kreditreserven). Det innebär att övriga studielåntagare inte finansierar den betalda polisutbildningen genom sitt räntepåslag. För studielån för polisutbildningen, som inte avbetalas med anslag, kan avskrivningar (det vill säga kreditförluster) som finansieras via kreditreserven (räntepåslaget) dock uppstå längre fram i tiden. Enligt CSN är det inte möjligt att konstatera om dessa avskrivningar exakt kommer att motsvara avsatt räntepåslag från studielån som har tagits för polisutbildningen. Enligt CSN är det dock rimligt att anta att alternativet med avbetalning inte kommer att påverka räntepåslaget. Utredningen finner inte skäl att ifrågasätta CSN:s bedömning och instämmer därmed i myndighetens bedömning att

räntepåslaget, vid alternativet med avbetalning, inte kommer att påverkas.

6.2.4 Konsekvenser för räntemodellen vid avskrivning

För studielån som skrivs av uppstår en kreditförlust. Vid avskrivning av studielån gör CSN uttag ur kreditreserven för att finansiera amortering av lån för studielån i Riksgälden. Det sker maskinellt för samtliga avskrivningar och kommer att göras även för avskrivningar av annuitetslån som tagits för polisutbildningen. I detta skede har samtliga studielåntagare finansierat avskrivningen av studielån för polisutbildningen genom inbetalningar av räntepåslag till kreditreserven. För att inte övriga låntagare ska påverkas negativt behöver uttaget ur kreditreserven återställas genom att CSN gör en insättning i kreditreserven med motsvarande belopp. Dessa insättningar behöver enligt CSN finansieras genom anslagsmedel, med ändamålet att täcka årets avskrivna belopp inom reformen för en betald polisutbildning. För att CSN ska veta vilket belopp som ska sättas in i kreditreserven krävs att det utvecklas en ny egen avskrivningsorsak för studielån vid polisutbildningen.

För studielån för polisutbildningen, som inte avskrivs med anslag, kan avskrivningar som finansieras via kreditreserven uppstå längre fram i tiden. Enligt CSN är det inte möjligt att konstatera om dessa avskrivningar exakt kommer att motsvara avsatt räntepåslag från studielån som har tagits för polisutbildningen. I och med att anslaget ska täcka avskrivna belopp inom reformen för en betald polisutbildning har CSN dock gjort bedömningen att det inte uppstår någon påverkan på räntepåslaget för låntagarna till följd av avskrivningen. Utredningen finner inte skäl att ifrågasätta CSN:s bedömning och instämmer därmed i myndighetens bedömning att räntepåslaget, vid alternativet med avskrivning, inte kommer att påverkas.

6.3 Alternativ till redovisningsmässig hantering

CSN har till utredningen presenterat att ett alternativ till den redovisningsmässiga hanteringen som följer av avsnitt 6.2.3 och 6.2.4 skulle kunna vara att CSN följer redovisningsmodellen för

garantimyndigheter, när det finns beslut om att staten ska finansiera garantiavgifter. En sådan hantering skulle dock inte inverka på de bedömningar som gjorts om konsekvenserna för räntepåslaget.

7 Avskrivning bör väljas

7.1 Inledning

Enligt utredningens uppdragsbeskrivning ska utredningen analysera de för- och nackdelar som finns med båda ersättningsalternativen. Utredningen har dock kunnat konstatera att alternativen med avbetalning och avskrivning inte är fristående från varandra på så sätt att ersättningsförfarandet inom respektive alternativ skulle se helt olika ut. I stället har utredningen bedömt att båda sätten att göra polisutbildningen betald kräver CSN:s, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens delaktighet samt att ersättningsförfarandet bör vara i princip detsamma för båda alternativen. På grund av detta finns det inte några tydliga för- eller nackdelar kopplade till endast ett av alternativen. I stället kan en fördel för det ena alternativet ses som en nackdel för det andra alternativet, och vice versa. Vissa för- och nackdelar med respektive alternativ kan dock lyftas fram.

Utredningen har vidare att ta ställning till vilket av alternativen som bör väljas. Berörda myndigheter har vid sina kostnadsberäkningar bedömt att kostnaden i stort sett blir densamma oavsett om polisutbildningen blir betald genom avbetalade eller avskrivna studielån (se avsnitt 9.5–9.7). Någon aspekt kring finansiella konsekvenser gör sig därför inte gällande i frågan om vilket alternativ som bör väljas. Vidare bedöms räntepåslaget inte påverkas mer av det ena än det andra alternativet (se avsnitt 6.2). Utredningens bedömning i fråga om vilket alternativ som bör väljas blir i stället beroende av vilka fördelar som väger tyngst i förhållande till själva tillvägagångssättet inom respektive ersättningsalternativ.

I följande avsnitt redovisas utredningens synpunkter och förslag i dessa avseenden.

7.2 Faktorer som inverkar på valet av ersättningslösning

7.2.1 Avbetalning harmoniserar med återbetalning av studielån

Utgångspunkten i studiestödssystemet är att studielån ska återbetalas av låntagaren. Vid alternativet med avbetalning föreslår utredningen att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen får i uppgift att göra inbetalningar till CSN för låntagarens räkning. Polismyndighetens respektive Säkerhetspolisens inbetalningar kan således betraktas som en form av återbetalning av låntagarens studielån, låt vara att återbetalningsskyldigheten alltså fullgörs av någon annan än låntagaren själv. Alternativet med avbetalning harmoniserar således mer med att studielån ska återbetalas än vad alternativet med avskrivning gör. Samtidigt skiljer sig ersättningsförfarandet vid alternativet med avbetalning i väsentliga avseenden från återbetalning av studielån enligt 4 kap. studiestödslagen, bland annat vad gäller inom vilken tid som studielån ska betalas tillbaka. Det talar för att eventuella likheter mellan avbetalning och återbetalning inte bör tillmätas avgörande betydelse vid valet av ersättningslösning.

7.2.2 Avskrivning är ett befintligt institut

Det alternativ till återbetalning som studiestödssystemet erbjuder för att minska en låntagares studieskuld är avskrivning. Befintliga bestämmelser om avskrivning i studiestödslagen motiveras i huvudsak av olika typer av sociala hänsyn för låntagaren, vilket i viss mån talar mot att välja avskrivning som ersättningslösning för att göra polisutbildningen betald. Det finns dock inget som hindrar att avskrivning kan användas även för andra syften än vad som är fallet enligt nuvarande bestämmelser. Härvid noteras att det tidigare fanns en möjlighet till avskrivning av studielån för behörighetsgivande studier. Enligt utredningen talar omständigheten att avskrivning av studielån är ett befintligt institut för att välja avskrivning framför avbetalning som ersättningslösning.

7.2.3 Avskrivning innebär färre moment än avbetalning

Om polisutbildningen blir betald genom att studielån skrivs av i stället för att betalas av slutförs varje ersättningsomgång hos CSN. Avskrivningsalternativet innebär att CSN prövar frågan om avskrivning efter att myndigheten har fått information från Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen om uppnådd tjänstgöringstid. Vid alternativet med avbetalning behöver CSN i stället beräkna beloppet som ska betalas av och informera Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen om beloppet, vilka i sin tur har i uppgift att göra inbetalningar till CSN för låntagarens räkning. Avskrivningsalternativet innebär således färre moment än avbetalningsalternativet, vilket borde medföra mindre administration för samtliga myndigheter. Vidare innebär avskrivningsalternativet färre informationsutbyten mellan CSN och Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Vid avskrivningsalternativet finns det sannolikt inte heller behov för CSN att registrera vid vilken myndighet som låntagaren är anställd. Med hänsyn till att uppgifter om polisstuderande och polisanställda är särskilt skyddsvärda, bedömer utredningen att ett så begränsat informationsutbyte som möjligt är till gagn för att skydda uppgifter om polisstuderande och polisanställda.

Med avskrivning som ersättningslösning kan även interndebiteringar mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen undvikas när en låntagare under ett tjänstgöringsår har tjänstgjort för båda myndigheterna.

7.2.4 Det är CSN:s uppgift att administrera studiestöd och vissa andra stöd till enskilda

Det är CSN:s uppgift att administrera studiestöd och andra stöd till enskilda som enligt lag eller förordning ska hanteras av myndigheten. De förslag som nu lämnas syftar visserligen till att öka polistätheten och minska brottsligheten och kräver även Polismyndighetens och Säkerhetspolisens delaktighet. De ersättningslösningar som utredningen lämnar förslag om har dock en tydlig koppling till CSN:s stödverksamhet. Det ligger därför nära till hands att låta CSN administrera reformen i så stor utsträckning som möjligt och begränsa Polismyndighetens och Säkerhetspolisens

ansvar till att beräkna låntagarnas tjänstgöringstid. Detta talar också för att välja avskrivning som ersättningslösning.

7.3 Utredningen bedömer att alternativet med avskrivning bör väljas

Bedömning: Avskrivning av studielån bör väljas som ersättningslösning.

Skälen för bedömningen: Enligt utredningens bedömning finns det inte något tungt bärande argument som medför att det ena eller andra ersättningsalternativet bör väljas. De faktorer som redovisats ovan talar dock företrädesvis för att avskrivningsalternativet bör väljas. Utredningen bedömer därför att avskrivning bör väljas som ersättningslösning. Utredningen fäster vid sin bedömning särskild vikt vid att avskrivningsalternativet, genom att det innehåller färre moment än alternativet med avbetalning, får anses mer effektivt än avbetalningsalternativet.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Bestämmelser som är hänförliga till reformen om betald polisutbildning och följdändringar i andra författningar ska träda i kraft den 1 januari 2027. Vissa av bestämmelserna ska dock tillämpas i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

Bestämmelserna om kompensation ska gälla under en tidsbegränsad period. Till följd av detta ska bestämmelser om ändringar i förordningen om avbetalning alternativt avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman träda i kraft den 1 januari 2028. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för tid före ikraftträdandet. Vidare ska bestämmelser i studiestödsförordningen upphöra att gälla vid utgången av 2027. Upphävda bestämmelser ska dock fortfarande gälla för inbetalningar som har skett före den 1 januari 2027. Därtill ska bestämmelser om ändringar i inkomstskattelagen träda i kraft den 1 januari 2029. Upphävda bestämmelser ska dock fortfarande gälla för beskattningsåret 2027.

Skälen för förslaget

Ikraftträdande bör ske den 1 januari 2027

I utredningens uppdragsbeskrivning anges att uppdraget omfattar studielån som har lämnats från och med höstterminen 2024. Det innebär att de bestämmelser som föreslås behöver tillämpas retroaktivt. Vidare föreslås att låntagare i vissa fall ska kompenseras för inbetalningar som gjorts före reglernas ikraftträdande (se avsnitt 5.5). Det är därför angeläget att det föreslagna regelverket träder i

kraft så snart som möjligt. Samtidigt är det viktigt att regelverket inte införs innan nödvändigt förberedelsearbete har kunnat utföras.

I avsnitt 9 redogörs mer ingående för konsekvenserna av de förslag som nu lämnas. CSN, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen kommer behöva tid för att förbereda införandet av reformen genom att exempelvis ta fram handläggningsrutiner, utbilda handläggare och utveckla systemstöd för administration. Myndigheterna kommer även behöva göra nödvändiga tekniska förändringar för det informationsutbyte som kommer krävas. Som utredningen har behandlat i avsnitt 5 är polisanställda en särskilt utsatt och skyddsvärd grupp, varför det är av vikt att ett säkert informationsutbyte kan garanteras. Åtgärder kopplade till säkerhetsskydd kan därför även behöva vidtas. Det bör därmed finnas viss tidsrymd mellan det att författningsförslagen beslutas till dess att bestämmelserna träder i kraft. Tidpunkten för ikraftträdande är också beroende av den tid som krävs för beredningsarbete i Regeringskansliet och för riksdagsbehandling. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att bestämmelserna och följdändringar i andra författningar ska träda i kraft den 1 januari 2027.

Uppgift om tillämpning före ikraftträdandet

Förslagen ska tillämpas retroaktivt på studielån som har lämnats till studerande som studerar vid polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024. Utredningen föreslår därför att bestämmelserna som är hänförliga till reformen om betald polisutbildning ska tillämpas i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

Bestämmelser om ändringar i föreslagna bestämmelser bör träda i kraft den 1 januari 2028 respektive 1 januari 2029

Med hänsyn till att CSN ska pröva frågor om och betala kompensation när reglerna träder i kraft finns det anledning att utgå från att samtliga berörda låntagare har kompenserats vid utgången av år 2027.

Bestämmelser om ändringar i förordningen om avbetalning alternativt avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2028. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för tid före ikraftträdandet. Det innebär att de upphävda bestämmelserna ska tillämpas även om beslut om kompensation överklagas och prövas efter den 31 december 2027.

Vidare ska bestämmelser i studiestödsförordningen upphöra att gälla vid utgången av år 2027. Upphävda bestämmelser ska dock fortfarande gälla för inbetalningar som har skett före den 1 januari 2027.

Med hänsyn till att besked om slutlig skatt för inkomståret 2027 lämnas först under år 2028 föreslår utredningen att bestämmelser om ändringar i inkomstskattelagen ska träda i kraft den 1 januari 2029. Upphävda bestämmelser ska dock fortfarande gälla för beskattningsåret 2027. Det innebär att de upphävda bestämmelserna ska tillämpas även om beskedet överklagas och prövas efter den 31 december 2028.

9 Förslagens konsekvenser

9.1 Inledning

Utredningen ska, i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar, analysera och redovisa konsekvenserna av de förslag som lämnas. Det är särskilt de administrativa, samhällsekonomiska, arbetsrättsliga och skatterättsliga konsekvenserna av förslagen som ska redovisas. Vidare ska kostnaderna för studielån, tillägglån och merkostnadslån specificeras var för sig. Om förslagen medför kostnadsökningar för staten, kommuner eller regioner, ska utredaren, i enlighet med kommittéförordningen (1998:1474), föreslå en finansiering.

Den analys som utredningen har gjort i samband med sina överväganden i förening med de konsekvenser som redovisas i detta avsnitt uppfyller enligt utredningens bedömning kraven på vad en konsekvensutredning ska innehålla.

9.2 Medel som har avsatts för reformen

I budgetpropositionen för 2025 fortsatte regeringen omläggningen av kriminalpolitiken och satsade särskilt på det brottsförebyggande arbetet och fortsatta förstärkningar av bland annat Polismyndigheten. Regeringen aviserade då att den avsåg lämna ett förslag som innebär att de som studerar vid polisutbildningen höstterminen 2024 eller senare, under vissa förutsättningar och villkor, kommer få sina studielån återbetalda eller avskrivna. Med hänsyn till förslaget anförde regeringen att Polismyndighetens anslag 2029 beräknas öka med 100 miljoner kronor. Regeringen anförde även att förslaget innebär ett behov av att stegvis öka

anslaget under åren som följer därefter fram till 2033, till den permanenta nivån 500 miljoner kronor.⁸³

I budgetpropositionen för 2026 anförde regeringen att det behövs fler poliser och en ökad polisiär närvaro i hela landet för att trycka tillbaka brottsligheten. Regeringen har satsat stora resurser på polistillväxten, med målet att polistätheten minst ska motsvara genomsnittet i EU. Satsningarna innebär att Polismyndighetens anslag föreslås öka markant 2026 och 2027. Regeringen uttalade att de medel som satts av bland annat för aviseringen om en betald polisutbildning väntas bidra till att öka attraktiviteten till polisyrket och ge incitament för fler att söka till och genomföra polisutbildningen.⁸⁴

För att administrera kommande förslag om avskrivning eller avbetalning av studielån för studerande på polisutbildningen föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2026 att CSN:s anslag ökas med 3 miljoner kronor 2026. Vidare föreslog regeringen att anslaget för 2027 beräknas öka med 2,5 miljoner kronor och för 2028 med 5 miljoner kronor.⁸⁵

9.3 Antaganden och grunder för kostnadsberäkningarna

9.3.1 1 000 låntagare per termin

Uppdraget syftar till att öka antalet poliser som bidrar till att Polismyndigheten fortsätter växa mot målet att polistätheten minst ska motsvara genomsnittet i EU. Av Polismyndighetens redovisning av regeringsuppdraget "Underlag för ökad polistäthet" framgår att de som idag passerar urvalsprocessen till polisutbildningen är färre än vad som behövs för att fylla tillgängliga utbildningsplatser. Det leder till tomma platser och att kompetensförsörjningen till bland annat yttre tjänst inte volymmässigt motsvarar dagens och framtidens behov över hela landet.⁸⁶ Polismyndigheten har samtidigt rapporterat att intresset för polisyrket ökar och att rekordmånga

⁸³ Prop. 2024/25:1, s. 13 och prop. 2024/25:1 Utgiftsområde 4 s. 66.

⁸⁴ Prop. 2025/26:1 Utgiftsområde 4, s. 68.

⁸⁵ Prop. 2025/26:1 Utgiftsområde 15, s. 72 f.

⁸⁶ Polismyndigheten, Underlag för ökad polistäthet, dnr: A725.011/2022, s. 25.

antogs till polisutbildningen höstterminen 2025.⁸⁷ Under höstterminen 2025 är 1 006 personer i utbildning efter reservhantering, vilket utgör 91,5 procent av de 1 100 utbildningsplatser som eftersträvas att fylla. Av tabellen nedan framgår antalet utbildningsplatser samt hur många som gick polisutbildningen efter reservhantering de senaste fem åren.⁸⁸

Tabell 9.1 Antal utbildningsplatser och antal i utbildning

Utbildningsstart	I utbildning efter reservhantering	Antal utbildningsplatser	%
HT-2025	1 006	1 056	95.3
VT-2025	752	792	94.9
HT-2024	860	888	96.8
VT-2024	609	726	83.9
HT-2023	852	959	88.8
VT-2023	725	856	84.7
HT-2022	840	928	90.5
VT-2022	566	903	62.7
HT-2021	913	1 020	89.5
VT-2021	688	1 020	67.5

Källa: Plikt- och provningsverket.

Polismyndigheten beslutade 2012 att Plikt- och provningsverket skulle ta över ansvaret för antagningsprocessen till polisutbildningen. Beslutet verkställdes den 1 augusti 2014. I regleringsbrevet för budgetåret 2025 avseende Polismyndigheten anges att Plikt- och provningsverket har i uppdrag att genomföra upp till 8 800 provningar i syfte att kunna fylla 1 100 utbildningsplatser till polisutbildningen per termin tills annat anges.⁸⁹ Polismyndigheten bedömde 2023 att antalet studerande per termin skulle kunna öka till 1 200–1 400 från vårterminen 2026 om polisutbildningen blir betald och om flera vägar ut i grundutbildningen till polisman utvecklas.⁹⁰

Polismyndigheten har i september 2025 inom regeringsuppdraget ”Förutsättningarna för att utöka antalet platser vid polisutbildningen” redovisat att befintliga lärosäten kan utöka

⁸⁷ Polismyndigheten, <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/nationell/2025/september/rekordmanga-antagna-till-hostens-polisutbildning/> (2025-09-16).

⁸⁸ Reservhanteringen pågår två veckor efter att terminen har startat.

⁸⁹ Justitiedepartementet, Regeringsbeslut I:35, 2025-06-19, Ju2025/01348.

⁹⁰ Polismyndigheten, Underlag för ökad polistäthet, dnr: A725.011/2022, s. 47 f.

utbildningsvolymen något. Polismyndigheten har vidare bedömt att det finns goda förutsättningar för att etablera polisutbildningen vid ytterligare ett lärosäte.⁹¹ I budgetpropositionen för 2026 tillförde regeringen medel så att polisutbildningen kan etableras vid ytterligare ett lärosäte från och med vårterminen 2027.⁹² Regeringen har den 18 september 2025 fattat beslut om att etablera polisutbildningen även vid Uppsala universitet (U2025/01793). Beslutet syftar till att skapa förutsättningar för att fler poliser ska kunna utbildas.

De förslag som nu lämnas ger ekonomiska incitament för fler att söka till och genomföra polisutbildningen och därefter tjänstgöra som polisman. Detta ökar i sin tur behovet av utbildningsplatser. Polismyndigheten bedömde i augusti 2025 att nettoökningen av antalet poliser behöver öka från cirka 1 000 poliser per år till 1 300 poliser per år, för att till utgången av 2034 nå målet om en polistäthet som motsvarar genomsnittet i EU. Polismyndigheten anförde att antalet utbildningsplatser per termin därför bör vara cirka 1 400.⁹³

Utifrån de förslag som nu presenteras är det rimligt att anta att utbildningsplatserna vid både befintliga lärosäten och det nya lärosätet fylls. Med hänsyn till att regeringen har fattat beslut om ett tillkommande lärosäte kommer antalet utbildningsplatser på polisutbildningen att utökas. Vid kostnadsberäkningarna av de förslag som nu lämnas finns det därmed anledning att beakta att fler än idag kan komma att utbilda sig till polisman i framtiden. Samtidigt bör det beaktas att samtliga studerande inte genomgår hela utbildningen. Enligt uppgift från Polismyndigheten har den genomsnittliga genomströmningen på polisutbildningen varit 89,5 procent under de senaste fyra åren. Möjligen kan antalet som avbryter utbildningen eller avslutar efterföljande tjänstgöring som polisman bli fler om studierna påbörjas på grund av att utbildningen är betald i stället för att den enskilde genuint vill arbeta som polis. Den genomsnittliga genomströmningen kan dock även bli högre med hänsyn till de ekonomiska incitamenten att utbilda sig till och tjänstgöra som polisman. Därtill är utbildningsplatserna vid den funktionsinriktade respektive verksamhetsintegrerade polisutbildningen inte

⁹¹ Polismyndigheten, Förutsättningarna för att utöka antalet platser vid polisutbildningen, dnr A255.333/2025.

⁹² Prop. 2025/26:1 Utgiftsområde 4, s. 59 och 68.

⁹³ Polismyndigheten, Förutsättningarna för att utöka antalet platser vid polisutbildningen, dnr A255.333/2025, s. 15.

studiestödsberättigande. Antalet låntagare som kommer att omfattas av reformen kommer således bero på flera olika faktorer. I avsaknad av relevant statistik får beräkningarna bygga på grova antaganden baserade på arbetet om polistillväxt som bedrivs och som redovisats ovan. Utredningen har vid sina beräkningar därför utgått från att cirka 2 000 låntagare kommer att omfattas av reformen om betald polisutbildning årligen. Det innebär att reformen kommer att omfatta cirka 1 000 låntagare per termin.⁹⁴

9.3.2 265 000 kronor som genomsnittligt studielån

Det är troligt att en betald polisutbildning som omfattar hela det lånade beloppet såväl som ränta kan ge incitament för låntagare att ta mer i studielån än vad låntagaren annars hade gjort. Genom de förslag som nu presenteras kan lånebenägenheten på så vis antas öka.

Tabellen nedan redovisar antalet personer som fick studiemedel för studier på polisprogrammet första halvåret 2023 till och med första halvåret 2025.⁹⁵ Av tabellen framgår genomsnittliga belopp för studiebidrag, studielån, tillägglån och merkostnadslån under samma period.

⁹⁴ Även Polismyndigheten har i sina kostnadsberäkningar till utredningen utgått från att myndigheten behöver beräkna tjänstgöringstid för cirka 1 000 polismän per termin.

⁹⁵ Motsvarande siffror finns ännu inte tillgängliga för andra halvåret 2025.

Tabell 9.2 Studiemedel för studier på polisprogrammet

Tidsperiod	Personer med studiebidrag	Personer med studielån	Andel (%) med studielån	Personer med merkostnadslån	Personer med tilläggs lån	Genomsnittligt utbetalt grundlån	Genomsnittligt utbetalt lån totalt (inkl. merkostnadslån / tilläggs lån)
Halvår 1 2025	2 861	2 782	97.2	307	995	45 657	54 859 (1 098 / 8 105)
Halvår 2 2024	2 801	2 670	95.3	294	955	44 534	53 294 (985 / 7 775)
Halvår 1 2024	2 734	2 509	91.8	275	944	44 514	53 741 (958 / 8 269)
Halvår 2 2023	2 654	2 452	92.4	295	943	40 966	49 686 (1 022 / 7 698)
Halvår 1 2023	2 772	2 553	92.1	300	1 073	40 300	49 536 (949 / 8 288)

Källa: CSN.

Storleken på beloppet som utredningen lägger till grund för sina beräkningar utgår från ett genomsnittligt utbetalt studielån per studerande om cirka 225 000 kronor, varav 188 000 kronor i grundlån, 33 000 kronor i tillägglån samt 4 000 kronor i merkostnadslån. Med ränta inkluderad beräknas genomsnittligt utbetalt studielån per studerande till 265 000 kronor. Samtliga belopp baseras på beräkningar från CSN i förhållande till förväntade lånebelopp för 2025 och 2026 och utifrån följande antaganden:

- Lånebenägenheten för grundlån ökar till 100 procent.
- Lånevolymen för tillägglån och merkostnadslån är på samma nivå som idag eftersom samtliga låntagare inte har rätt till den typen av lån.

9.4 Kostnad för avbetalning alternativt avskrivning

Statens kostnad för avbetalning eller avskrivning av studielån blir densamma oavsett vilket av ersättningsalternativen som väljs. Kostnaden kommer börja uppstå under sommaren 2028 eftersom det är först då som de första låntagarna kommer att ha kvalificerat sig till sin första ersättningsomgång. Kostnaden kommer därefter att öka successivt fram till och med år 2034 för att sedan vara permanent. Detta förklaras av att antalet låntagare som har rätt till avbetalning alternativt avskrivning under 2028–2034 kommer att bli fler för varje år i takt med att låntagarna kvalificerar sig för att få studielånen ersatta. Vidare kommer andelen av låntagarnas studielån som omfattas av reformen som regel att bli högre. Exempelvis kan en låntagare som får ersättning under sommaren 2028 antas ha studielån som endast till 25 procent kan ersättas inom reformen eftersom låntagaren studerade tre av fyra studiestödsberättigande terminer före höstterminen 2024.

Följande tabell redovisar antalet låntagare som kan kvalificera sig för ersättning från och med 2028 fram till dess att antalet låntagare förväntas vara permanent. De som kan kvalificera sig för avbetalning alternativt avskrivning under 2028 är de som studerade sista terminen på polisprogrammet höstterminen 2024, och som fullgjorde aspirantutbildningen under vårterminen 2025, och så vidare. I tabellen redovisas även låntagarnas andelar av studielån som

kan antas omfattas av reformen. Utredningen utgår vid beräkningen från att låntagarna har tagit eller tar studielån för samtliga studiestödsberättigande terminer på polisutbildningen.

Tabell 9.3 Antal låntagare och dess andelar av studielån som omfattas av reformen från och med 2028

Andel lån	Låntagare								
25 %	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000			
50 %		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000		
75 %		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000		
100 %			2 000	4 000	6 000	8 000	10 000	12 000	
Summa	1 000	3 000	5 000	7 000	9 000	11 000	12 000	12 000	12 000
År	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Perm.

Som redovisats i avsnitt 9.3.2 beräknar utredningen att ett genomsnittligt studielån kommer uppgå till 265 000 kronor inklusive ränta. Med hänsyn till att studielån föreslås ersättas med en sjättedel av det lånade beloppet vid varje ersättningsomgång kan följande genomsnittliga belopp således komma att ersättas.

Tabell 9.4 Genomsnittligt belopp per ersättningsomgång

Andel av studielån	Genomsnittligt studielån	Genomsnittligt belopp per ersättningsomgång
25 procent	66 250 kronor	11 042 kronor
50 procent	132 500 kronor	22 083 kronor
75 procent	198 750 kronor	33 125 kronor
100 procent	265 000 kronor	44 167 kronor

Samtliga låntagare kommer dock troligtvis inte att få rätt till en fullt betald utbildning. Vissa kan nämligen antas ha annan sysselsättning än att tjänstgöra som polisman under hela ramtiden. Enligt statistik från Polismyndigheten hade 10,7 procent av de som började tjänstgöra som polisman under 2015–2017 slutat inom åtta år från genomgången utbildning. Av dessa återvände 23,2 procent till myndigheten inom en genomsnittlig tid om 2,3 år. Vidare framgår av statistik från Polismyndigheten att 20,2 procent har haft en deltidstjänst under sina första åtta år i tjänst. För dessa har sysselsättningsgraden eller frånvarogrunden inte preciserats, varför det inte heller är möjligt att dra några slutsatser om hur många av dem som skulle kunna kvalificera sig för att få polisutbildningen betald.

Det kan dock antas att reformen om betald polisutbildning kan bidra till att fler polismän stannar kvar i polisyrket längre tid än vad de annars hade gjort. Utredningen bedömer att det därför inte blir rättvisande att göra antaganden om hur stor andel av låntagarna som inte kommer att kvalificera sig för en fullt betald polisutbildning med statistik från tiden före reformens ikraftträdande. Det får anses rimligt att ett eventuellt bortfall av låntagare som inte tjänstgör som polisman under hela ramtiden inte får genomslag vid beräkningen av hur stor kostnaden kan tänkas bli. Tvärtom kommer troligtvis antalet låntagare som omfattas av reformen öka med tiden till fler än 1 000 låntagare per termin.

Enligt utredningens beräkningar kan kostnaden för avbetalningar alternativt avskrivningar successivt öka enligt följande tabell (baserad på antagandet om 1 000 låntagare per termin och 265 000 kronor i genomsnittligt studielån varje år).

Tabell 9.5 Kostnad för avbetalning eller avskrivning (tusental kronor)¹

Andel av studielån	Kostnad (tkr)								
25 procent	11 042	11 042	11 042	11 042	11 042	11 042			
50 procent		22 083	22 083	22 083	22 083	22 083	22 083		
75 procent		33 125	33 125	33 125	33 125	33 125	33 125		
100 procent			88 334	176 668	265 002	353 336	441 670	530 004	530 004
Summa	11 042	66 250	154 584	242 918	331 252	419 586	496 878	530 004	530 004
År	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Perm.

¹ Beräkningen är baserad på ett antagande om 1 000 låntagare per termin och 265 000 kronor i genomsnittligt studielån varje år.

Av beräknad kostnad för respektive år utgörs denna av

- 84,91 procent studielån (grundlån),
- 12,45 procent tilläggs lån,
- 1,51 procent merkostnadslån, och
- 1,98 procent ränta.

9.5 Konsekvenser för CSN

CSN:s roll i administrationen av en betald polisutbildning framgår av avsnitt 5.4.1. Enligt utredningens beräkningar kan antalet låntagare som kommer att omfattas av systemet i CSN:s hantering uppgå till cirka 12 000 från och med 2034. Antalet låntagare som beräknas omfattas av systemet kommer att uppgå till cirka 1 000 år 2028 och sedan öka med cirka 2 000 låntagare per år fram till 2034, när systemet är i full kapacitet. Utredningen bedömer att konsekvenserna för CSN blir likvärdiga oavsett om alternativet med avbetalning eller alternativet med avskrivning väljs, även om alternativet med avskrivning kan antas medföra ett antal färre administrativa moment för myndigheten. CSN har också bedömt att kostnaderna blir desamma oavsett ersättningslösning.

En betald polisutbildning medför behov av utveckling av informationsutbyte med Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Vidare krävs att CSN anordnar och upprätthåller en säker hantering av uppgifterna som lämnas om polisstudenter och polisanställda. För att åstadkomma en säker informationshantering kan CSN exempelvis behöva genomföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd samt en riskanalys för att bedöma eventuella behov av säkerhetsskyddsåtgärder, såsom säkerhetsklassning av personal och andra säkerhetshöjande åtgärder. En särskild gallringsutredning avseende de aktuella uppgifterna kan också behöva genomföras.

CSN har beräknat den totala kostnaden för systemutveckling till cirka 95 miljoner kronor. Genom systemstödet har CSN bedömt att myndigheten kan hantera 70 procent av ärendemängden maskinellt. Därutöver tillkommer en initial kostnad för infrastruktur med 1,5 miljoner kronor samt kostnader för utbildning och

informationsinsatser med 1 miljon kronor. En årlig avskrivningskostnad för immateriella tillgångar har beräknats till cirka 7 miljoner kronor under en avskrivningstid på tio år.

CSN har beräknat att kostnaderna för utveckling och administration kommer uppgå till cirka 18,1 miljoner kronor 2026 och till cirka 30,9 miljoner kronor 2027. Åren därefter beräknas kostnaderna förändras av volymförändringar och öka stegvis till och med 2036, varefter kostnaderna beräknas att uppgå till en permanent nivå på 45 miljoner kronor årligen. I tabellen nedan framgår kostnaderna från och med 2026 till och med 2037 när kostnaden förväntas bli permanent.

Tabell 9.6 CSN:s kostnadsberäkning (miljoner kronor)

2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
18,1	30,9	24,0	26,7	31,4	34,6	38,2	41,8	45,1	45,0	44,8	45,0	45,0

Tabellvärdena inkluderar utvecklingskostnad, räntekostnad och kostnad för administration. CSN har dock framhållit att beräkningarna är mycket osäkra, exempelvis beroende på att CSN:s system idag inte är anpassade för att hantera delvis avskrivning och nedsättning avseende lån för en viss utbildning. CSN har bedömt att även införandetiden och eventuella tillkommande säkerhetskrav från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen avseende informationsutbytet kan komma att påverka kostnaderna. CSN har vidare uppgett att myndigheten har för avsikt att påbörja utvecklingsarbete under fjärde kvartalet 2025 för att hinna genomföra nödvändig utveckling till det föreslagna ikraftträdandet 2027.

CSN har vid kontakter med utredningen framfört att myndigheten behöver tillföras ytterligare medel utöver de medel som har beräknats i budgetpropositionen för 2026 (se avsnitt 9.2). CSN har även framfört att låneramen behöver utökas med det totala anskaffningsvärdet för systemutvecklingen, med beaktande av den avskrivning som sker av de immateriella tillgångarna.

I avsnitt 9.16.1 redogörs för utredningens bedömning i fråga om finansiering av CSN:s kostnader.

9.6 Konsekvenser för Polismyndigheten

Det regelverk som föreslås i denna promemoria kan ge Polismyndigheten förbättrade förutsättningar att åstadkomma en ökad polistäthet som motsvarar genomsnittet inom EU. Givet de utmaningar som har funnits kring att fylla utbildningsplatserna är reformen om betald polisutbildning väsentlig för att öka rekryteringsbasen och därmed attrahera och kunna anta fler till polisutbildningen. Förslagen kan således bidra till dels att fler söker sig till polisutbildningen, dels att fler tjänstgör som polismän och stannar kvar i polisyrket. Antalet poliser vid Polismyndigheten kan därmed komma att öka genom de förslag som nu lämnas.

Den administrativa roll som Polismyndigheten föreslås få inom reformen framgår av avsnitt 5.4.1. Polismyndigheten ska pröva frågor om beräkning av tjänstgöringstid för sina anställda. Vid alternativet med avbetalning ska Polismyndigheten även ansvara för avbetalning av studielån. Polismyndigheten har beskrivit att särskilt uppgiften att beräkna tjänstgöringstid kommer kräva utveckling av systemstöd och behov av resurser. Den uppgiften föreslås Polismyndigheten få såväl vid alternativet med avbetalning som vid alternativet med avskrivning. Utredningen bedömer därför att kostnaderna för Polismyndigheten blir likvärdiga oavsett ersättningslösning.

Polismyndigheten har uppskattat sina utvecklingskostnader till 1 miljon kronor första året och resurskostnader till 4 miljoner kronor per år. Resurskostnaderna avser fem årsarbetskrafter avseende lönehandläggning, support och systemförvaltning. Polismyndigheten har samtidigt framhållit att det är fråga om grova uppskattningar, särskilt vad gäller utvecklingskostnaden för systemstödet. Vid sina beräkningar har Polismyndigheten utgått från att myndigheten kommer att behöva beräkna tjänstgöringstid för cirka 16 000 polismän, vilket enligt utredningens bedömning framstår som ett väl avvägt antal när systemet är i full kapacitet. Antalet anställda som Polismyndigheten behöver beräkna tjänstgöringstid för kommer vara knappt 1 000 från och med 2025, för att därefter öka med cirka 2 000 per år under åtta års tid, när antalet väntas bli permanent.

I avsnitt 9.16.2 redogörs för utredningens bedömning i fråga om finansiering av Polismyndighetens kostnader.

9.7 Konsekvenser för Säkerhetspolisen

Det kan antas att reformen om betald polisutbildning kommer medföra att Polismyndigheten kommer växa genom att antalet poliser förväntas öka. Vad gäller polistillväxten bedöms förslagen inte få samma konsekvenser för Säkerhetspolisen. Däremot har förslagen utformats så att Säkerhetspolisens möjligheter att tillgodose sitt kompetensförsörjningsbehov av polismän från Polismyndigheten inte påverkas negativt.

Den administrativa roll som Säkerhetspolisen föreslås få inom reformen framgår av avsnitt 5.4.1. På motsvarande sätt som föreslås gälla för Polismyndigheten ska Säkerhetspolisen pröva frågor om beräkning av tjänstgöringstid för sina anställda och, vid alternativet med avbetalning, ansvara för avbetalning av studielån. I likhet med vad Polismyndigheten har beskrivit bedömer utredningen att särskilt uppgiften att beräkna tjänstgöringstid kommer vara den mest kostnadskrävande för Säkerhetspolisen. Eftersom Säkerhetspolisen föreslås få den uppgiften såväl vid alternativet med avbetalning som vid alternativet med avskrivning bedöms vidare kostnaderna för Säkerhetspolisen bli likvärdiga oavsett ersättningslösning.

Säkerhetspolisen har uppskattat sina kostnader med anledning av förslagen till cirka 3–4 miljoner kronor. Kostnaderna avser bland annat uppbyggnad av kontrollsystem och lönehantering, framtagande av modul för kvalifikation för avbetalning alternativt avskrivning, administrativ hantering samt samverkan med Polismyndigheten och CSN. Säkerhetspolisen har beskrivit att de initiala kostnaderna bör vara högre i och med systemutveckling och implementering men att de sedan sjunker, i takt med att hanteringen av ärendena blir mer rutinmässiga och att kompetensen på området ökar.

I avsnitt 9.16.3 redogörs för utredningens bedömning i fråga om finansiering av Säkerhetspolisens kostnader.

9.8 Konsekvenser för Skatteverket

De förslag som lämnas innebär att belopp som motsvarar avbetalningar alternativt avskrivningar eller kompensation inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Skatteverket kan till följd av detta behöva ändra i sitt informationsmaterial. Dessa förändringar

kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader bör kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

9.9 Konsekvenser för domstolar

Reformen om betald polisutbildning syftar till att öka attraktiviteten till polisutbildningen och polisyrket. På längre sikt kan detta få positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet och ge minskad brottslighet. Som en konsekvens av minskad brottslighet kan målinflödet till allmänna domstolar bli mindre. Samtidigt finns det anledning att utgå från att ökad polistäthet på kort sikt leder till att fler brott upptäcks och utreds. Detta kan leda till att fler ärenden går till åtal och i stället ökar målinflödet till de allmänna domstolarna. De förslag som nu lämnas föranleder dock inte någon konkret kostnadsökning för de allmänna domstolarna som medför att finansiering behöver föreslås.

Enligt förslagen ska en del av CSN:s, Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beslut kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andelen beslut som överklagas bedöms dock bli marginell. Prövningstillstånd ska gälla i kammarrätten, varför kammarrätterna som utgångspunkt bara kommer pröva ett mindre antal mål i sak. Sammantaget bedömer utredningen att kostnaderna för att hantera mål om betald polisutbildning bör kunna rymmas inom befintlig anslagsram för förvaltningsdomstolarna.

9.10 Konsekvenser för övriga myndigheter

9.10.1 Plikt- och prövningsverket

Sedan 2014 har Plikt- och prövningsverket det övergripande ansvaret för antagningsprocessen till polisutbildningen. Plikt- och prövningsverket ska enligt regleringsbrevet för 2025 ha kapacitet att genomföra upp till 8 800 prövningar för Polismyndighetens behov, i syfte att fylla 1 100 utbildningsplatser per termin.

Reformen medför att antalet ansökningar kan förväntas bli fler och att utbildningsplatserna kan fyllas. Prövningskapaciteten hos Plikt- och prövningsverket har över tid varit överdimensionerad och

under 2023 och 2024 nyttjades endast cirka 65 procent av provningsplatserna.⁹⁶ Det finns därför anledning att utgå från att den nuvarande provningskapaciteten kan bestå och att det inte krävs några nya medel till Plikt- och Provningsverket.

9.10.2 Lärosäten

Reformen kan antas få effekt på polisutbildningens attraktivitet genom att utbildningsplatserna vid de fem befintliga lärosätena och det tillkommande lärosätet fylls. Lärosätena kommer få full ersättning från staten för varje student och befintlig kapacitet kan nyttjas bättre. Enligt utredningens bedömning innebär förslagen inte någon ökad kostnad för lärosätena.

9.10.3 Åklagarmyndigheten

I enlighet med vad som anförts i avsnitt 9.9 kan reformen om betald polisutbildning på längre sikt få positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet och ge minskad brottslighet. Som en konsekvens av minskad brottslighet kan inflödet av ärenden till Åklagarmyndigheten bli mindre. På kort sikt kan presenterade förslag dock leda till att fler brott upptäcks och på så vis ge en ökad arbetsbelastning för Åklagarmyndigheten, som behöver utreda fler ärenden och väcka åtal i högre utsträckning. Inflödet av ärenden till Åklagarmyndigheten kan därmed förväntas öka under den närmaste tiden efter reformens ikraftträdande. De förslag som nu lämnas föranleder dock inte någon konkret kostnadsökning för Åklagarmyndigheten varför förslagens konsekvenser bör kunna hanteras inom befintlig anslagsram.

9.11 Konsekvenser för kommuner

Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen. Inte heller i övrigt bedöms förslagen medföra några direkta konsekvenser för kommunerna.

⁹⁶ Riksrevisionen, Antagningen till polisutbildningen, RiR 2025:13, dnr 2024/0411, s. 6.

9.12 Konsekvenser för enskilda

Förslagen om avbetalning eller avskrivning av studielån innebär ingen plånbokseffekt för framtida polisstudenter, utan studiemedel kvarstår som sätt att finansiera studietiden.

Rätten för en låntagare att få studielån hänförliga till polisutbildningen ersatta föreslås bero på hur länge låntagaren har tjänstgjort som polisman. En låntagare som har tjänstgjort som polisman kortare tid än tre år kommer inte få sina studielån ersatta utan kommer själv behöva återbetala sina studielån. En låntagare som har tjänstgjort som polisman i åtta år kommer få sina studielån helt ersatta. En låntagare som har tjänstgjort som polisman längre tid än tre år men kortare tid än åtta år kommer få sina studielån delvis ersatta, men kommer själv behöva återbetala kvarvarande studielån. Låntagare som har tagit studielån även för andra studier än polisutbildningen, eller för delar av polisutbildningen som inte omfattas av reformen, kommer alltså behöva återbetala sådana studielån enligt nuvarande bestämmelser i studiestödslagen.

De förslag som lämnas innebär att belopp som motsvarar avbetalningar alternativt avskrivningar inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Belopp som avbetalas eller avskrivs kommer således inte medföra några beskattningseksekvenser för låntagarna.

9.13 Konsekvenser för jämställdheten

Förslagen kommer att ge förbättrade ekonomiska möjligheter för både kvinnor och män att studera polisutbildningen. Enligt statistik från Plikt- och Prövningsverket var andelen män som antogs till polisutbildningen 62,7 procent under perioden vårterminen 2020–höstterminen 2025.⁹⁷ Det är därmed fler män än kvinnor som antas till polisutbildningen och möjligheten att få en betald polisutbildning förväntas således gynna fler män än kvinnor.

Förslagen väntas inte ha någon påverkan på könsfördelningen av antagna till polisutbildningen. Ur ett jämställdhetsperspektiv bedöms förslaget därför inte påverka de skillnader som redan i dag finns i andelen antagna kvinnor respektive män.

⁹⁷ Uppgifterna har lämnats av Plikt- och prövningsverket.

9.14 Konsekvenser för utrikes föddas etablering

Statistik visar att andelen utrikes födda som antogs till polisutbildningen under perioden vårterminen 2020–höstterminen 2025 var 8,9 procent.⁹⁸

Statistik visar vidare att lånebenägenheten bland utrikes födda är lägre än bland inrikes födda. Av CSN:s officiella statistik avseende nyttjande av studiestöd framgår att lånebenägenheten för högskolestuderande med studiemedel under det andra kalenderhalvåret 2024 bland utrikes födda var 68,3 procent, medan motsvarande siffra bland inrikes födda var 82,9 procent.⁹⁹

Enligt en äldre rapport från CSN avseende lånebenägenhet för samtliga studiemedelstagare under 2014 var lånebenägenheten bland utrikes födda 50,3 procent, medan den var 74,2 procent bland inrikes födda med två inrikes födda föräldrar, 72,3 procent bland inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder samt 55,1 procent bland inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. En del av skillnaden mellan inrikes och utrikes födda antogs bero på att studierna bedrevs på delvis olika utbildningsnivåer. Utrikes födda studerar i större utsträckning på grundskolenivå än inrikes födda. Skillnaderna i lånebenägenhet kvarstod dock till stor del även vid en jämförelse mellan studerande på samma utbildningsnivå. Enligt rapporten var det oklart vilka orsakerna var till att lånebenägenheten skiljer sig åt mellan utrikes och inrikes födda. En möjlighet är att det finns kulturella skillnader i synen på låntagande i allmänhet och låntagande för studier i synnerhet.¹⁰⁰

Utredningen bedömer att förslaget om betald polisutbildning kommer att ge förbättrade ekonomiska möjligheter för utrikes födda att studera polisutbildningen. Det kan antas att lånebenägenheten bland utrikes födda som studerar polisutbildningen kommer att öka när det finns möjligheter att få lånet avbetalat eller avskrivet. Detta skulle kunna leda till att fler utrikes födda söker till och antas till polisutbildningen. Det kan även antas att möjligheten att genomföra utbildningen ökar genom de

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Beräkningen har gjorts genom att dividera andelen studerande med lån med andelen studerande med studiemedel, det vill säga 43 procent dividerat med 63 procent för utrikes födda och 58 procent dividerat med 70 procent för inrikes födda.

¹⁰⁰ CSN, Lånebenägenheten bland studerande med studiemedel, rapport 2017:4.

förbättrade ekonomiska förutsättningarna. Förslaget bedöms därmed ha en positiv effekt för utrikes föddas etablering.

9.15 Övriga konsekvenser

9.15.1 Konsekvenser för brottsligheten

Reformen om betald polisutbildning syftar till att öka polistätheten. Fler poliser kan innebära snabbare insatser och leda till bättre förebyggande arbete. Fler synliga poliser kan förväntas avskräcka enskilda från att begå brott samt öka medborgarnas tillit, trygghet och förtroende för samhället. En växande poliskår ger vidare förutsättningar för att bekämpa den organiserade brottsligheten. Lämnade förslag kan således få mycket positiva effekter för att trycka tillbaka brottsligheten i samhället.

9.15.2 Konsekvenser för klimatet och miljön

Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för klimatet och miljön.

9.15.3 EU-rättsliga konsekvenser

Förslagen bedöms vara förenliga med EU-rätten.

9.15.4 Arbetsrättsliga konsekvenser

Utredningen bedömer att arbetsrättsliga konsekvenser främst skulle ha aktualiserats om polisutbildningen i stället gjordes betald genom att en studerande skulle ha anställts när utbildningen påbörjades och fick lön under utbildningstiden. Förslaget att utbildningen ska bli betald genom avskrivning eller avbetalning av studielån medför inte några arbetsrättsliga konsekvenser. Eftersom förslagen som lämnas har utformats med beaktande av lagstiftning som ger arbetstagare rätt att arbeta deltid eller som exempelvis ger rätt till föräldraledighet eller ställer krav på totalförsvarspflicht, bedöms förslagen inte medföra några arbetsrättsliga konsekvenser heller i övrigt.

9.15.5 Skatterättsliga konsekvenser

De förslag som lämnas innebär att förmåner i form av avbetalningar alternativt avskrivningar och ersättningar i form av kompensation inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Förslagen medför således inte några skatterättsliga konsekvenser.

9.15.6 Samhällsekonomiska konsekvenser

Förslagen innebär att staten går miste om återbetalningar av studielån från tusentals låntagare som i stället behöver täckas genom omprioriteringar i statens finanser. Incitamentsstrukturen i förslagen innehåller såväl ett perspektiv om att attrahera som att behålla eftersom låntagare får rätt till ersättning genom att tjänstgöra som polisman efter genomgången utbildning. Det finns således en koppling mellan vad de statliga medlen bekostar och nyttan som uppstår när Polismyndigheten och Säkerhetspolisen behåller anställda. Detta kan ge en mer stabil och erfaren polisstyrka. En ökad polistäthet kan även leda till ökad trygghet och minskad brottslighet, vilket på längre sikt kan stärka ekonomin.

En stor del av kostnaderna kan antas vara så kallade dödviktskostnader, det vill säga kostnader som uppstår för individer som skulle studerat polisutbildningen även utan löfte om ersätta studielån. Vidare kan reformen om betald polisutbildning troligtvis få spridningseffekter genom att motsvarande önskemål om avsteg inom studiestödssystemet framförs även för andra låntagare.

9.16 Finansiering

9.16.1 Finansiering av CSN:s kostnader

Bedömning: Förslagen innebär ökade kostnader för CSN. Ökade kostnader finansieras genom medel som tillfördes i budgetpropositionen för 2026. CSN:s ytterligare beräknade kostnader för förberedelser, systemutveckling och administration samt kostnader för avskrivningar av studielån och betalningar av kompensation under 2026–2028 bör kunna finansieras inom CSN:s befintliga anslagsram. Om alternativet

med avskrivning väljs bör CSN tillföras medel för avskrivningar från och med 2029 med en stegvis ökning till och med 2034, när kostnaden förväntas blir permanent.

Skälen för bedömningen: I avsnitt 9.5 redogör utredningen för CSN:s kostnadsberäkningar för att kunna genomföra utredningens förslag. Av avsnitt 9.2 framgår vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2026 har föreslagit att CSN:s anslag ska öka med 3 miljoner kronor för 2026. Vidare anförde regeringen att anslaget för 2027 beräknas öka med 2,5 miljoner kronor och att anslaget för 2028 beräknas öka med 5 miljoner kronor.¹⁰¹ Utredningen bedömer att det är viktigt att CSN tillförs de medel som krävs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter inom reformen om betald polisutbildning. Utredningen bedömer att CSN:s kostnadsberäkningar framstår som motiverade, men med hänsyn till den osäkerhet som CSN har lyft i fråga om beräkningarna kan det antas att beloppen har beräknats med en viss överskjutande säkerhetsmarginal. Det kan dock konstateras att regeringen i budgetpropositionen 2026 ökade CSN:s anslag med anledning av de förslag som lämnas i denna promemoria. De ökade kostnaderna bör således kunna finansieras genom medlen som tillfördes i budgetpropositionen för 2026. CSN:s ytterligare beräknade kostnader för förberedelser, systemutveckling och administration samt kostnader för avskrivningar av studielån och kompensationsbetalningar under 2026–2028 bör kunna finansieras inom CSN:s befintliga anslagsram.

I avsnitt 7 har utredningen bedömt att avskrivning av studielån bör väljas som ersättningslösning. Om så sker bedömer utredningen att CSN bör tilldelas medel motsvarande kostnaden för avskrivningar. Medel för avskrivningar bör således tillföras CSN successivt enligt tabell 9.5 från och med 2029 med en stegvis ökning till och med 2034, när kostnaden förväntas blir permanent. Med hänsyn till att flera olika faktorer kan komma att påverka kostnaden för avskrivningar kan beräknade belopp endast utgöra riktmärke för hur mycket medel som bör tilldelas.

¹⁰¹ Prop. 2025/26:1 Utgiftsområde 4, s. 72 f.

9.16.2 Finansiering av Polismyndighetens kostnader

Bedömning: Polismyndighetens kostnader för förberedelse, systemutveckling och administration av betald polisutbildning bör rymmas inom befintlig anslagsram. Om alternativet med avbetalning väljs bör medel tillföras för avbetalningar från och med 2029 med en stegvis ökning till och med 2034, när kostnaden förväntas blir permanent. Kostnaden för avbetalningar av studielån under 2028 bör kunna finansieras inom Polismyndighetens befintliga anslagsram.

Skälen för bedömningen: I avsnitt 9.6 redogör utredningen för Polismyndighetens kostnadsberäkningar för att kunna genomföra utredningens förslag. Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 beräknat anslagsnivån för Polismyndigheten under 2026–2028. Enligt vad som har redovisats i avsnitt 9.2 anförde regeringen i budgetpropositionen att den satsat stora resurser på polistillväxten som innebär att Polismyndighetens anslag ökar markant 2026 och 2027.

Polismyndighetens uppskattade kostnader för förberedelser, systemutveckling och administration uppgår till förhållandevis begränsade belopp. Eftersom Polismyndigheten har aviserats medel för polistillväxten bedömer utredningen att myndighetens kostnader från och med 2026 bör rymmas inom befintlig anslagsram. Den bedömningen gör utredningen oavsett vilket av ersättningsalternativen som väljs.

Polismyndigheten har vidare aviserats medel för avbetalningar alternativt avskrivningar från och med 2029. Om alternativet med avbetalning väljs bedömer utredningen att Polismyndigheten bör tilldelas medel enligt tabell 9.5 från och med 2029, med en stegvis ökning till och med 2034 när kostnaden förväntas blir permanent. Från beräknad kostnad bör det dock göras avdrag med den andel av kostnaden som avser avbetalningar som Säkerhetspolisen har att ansvara för. Med hänsyn till att flera olika faktorer kan komma att påverka kostnaden för avbetalningarna kan beräknade belopp endast utgöra riktmärke för hur mycket medel som bör tilldelas Polismyndigheten.

Eftersom regeringen redan har tillfört Polismyndigheten medel i budgetpropositionen 2026 för 2026–2028 bör beräknad kostnad för

avbetalningar av studielån under 2028 (se tabell 9.5) kunna finansieras inom Polismyndighetens befintliga anslagsram.

9.16.3 Finansiering av Säkerhetspolisens kostnader

Bedömning: Säkerhetspolisens kostnader för förberedelse, systemutveckling och administration av betald polisutbildning bör rymmas inom befintlig anslagsram. Om alternativet med avbetalning väljs bör medel tillföras för avbetalningar från och med 2029 med en stegvis ökning till och med 2034, när kostnaden förväntas bli permanent. Kostnaden för avbetalningar av studielån under 2028 bör kunna finansieras inom Säkerhetspolisens befintliga anslagsram.

Skälen för bedömningen: I avsnitt 9.7 redogör utredningen för Säkerhetspolisens kostnadsberäkningar för att kunna genomföra utredningens förslag.

Det är betydligt färre anställda hos Säkerhetspolisen som kommer att omfattas av förslagen som nu presenteras än hos Polismyndigheten. Säkerhetspolisens uppskattade kostnader för förberedelse, systemutveckling och administration uppgår vidare till förhållandevis begränsade belopp. Sammantaget bedömer utredningen att Säkerhetspolisens kostnader från och med 2026 bör rymmas inom befintlig anslagsram oavsett vilket av ersättningsalternativen som väljs.

Säkerhetspolisen har inte aviserats medel för avbetalningar alternativt avskrivningar. Om alternativet med avbetalning väljs bedömer utredningen att Säkerhetspolisen bör tilldelas medel enligt tabell 9.5 från och med 2029, med en stegvis ökning till och med 2034 när kostnaden förväntas bli permanent. Från beräknad kostnad bör det dock göras avdrag med den andel av kostnaden som avser avbetalningar som Polismyndigheten har att ansvara för. Även i förhållande till Säkerhetspolisen kan beräknade belopp endast utgöra riktmärke för hur mycket medel som bör tilldelas eftersom flera olika faktorer kan komma att påverka kostnaden för avbetalningarna.

Eftersom regeringen redan har tillfört Säkerhetspolisen medel i budgetpropositionen 2026 för 2026–2028 bör beräknad kostnad för

avbetalningar av studielån under 2028 (se tabell 9.5) kunna finansieras inom Säkerhetspolisens befintliga anslagsram.

10 Författningskommentar

10.1 Avbetalning av studielån

10.1.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman ska inte heller tas upp.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om skattefrihet i inkomstlaget tjänst. Den skattefrihet som regleras avser förmån i form av avbetalning som görs eller ersättning i form av kompensation som lämnas med stöd av förordningen (2026:000) om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

Av *första stycket* följer att en förmån i form av avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman inte ska tas upp.

Av *andra stycket* följer att ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman inte heller ska tas upp.

Ikraftträdandebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Bestämmelserna anger tidpunkten för ikraftträdande. Övervägandena finns i avsnitt 8.

10.1.2 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skattefrihet i inkomstlaget tjänst. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

Ändringen i paragrafen innebär att andra stycket tas bort och är en följd av att bestämmelserna om kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman har upphört att gälla.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2029.
2. Upphävda bestämmelser i 11 kap. 34 a § andra stycket gäller dock fortfarande för beskattningsåret 2027.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

I *punkt 1* anges tidpunkten för ikraftträdande.

I *punkt 2* anges att upphävda bestämmelser i 11 kap. 34 a § andra stycket fortfarande ska gälla för beskattningsåret 2027.

10.1.3 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

4 kap.

6 §

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3 *eller* 4, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

En ny återbetalningstid får bestämmas efter ansökan av låntagaren, om inte regeringen föreskriver något annat.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ny återbetalningstid får bestämmas. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.9.

I *första stycket* görs ett tillägg med anledning av de nya bestämmelserna om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman. Det innebär att en ny återbetalningstid får bestämmas även när en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp med stöd av den nya bestämmelsen i 13 § 3.

12 §

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 a §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 *eller* 3 får dock ske utan ansökan av låntagaren.

Paragrafen reglerar, med hänvisning till efterföljande paragrafer, när årsbeloppet får sättas ned och när nedsättning får ske utan ansökan av låntagaren. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.6.

Tillägget i *första meningen* är en följdändring med anledning av införandet av den nya bestämmelsen om upphävd nedsättning, se 18 a §. I *andra meningen* görs ett tillägg som innebär att nedsättning av årsbelopp, som sker med stöd av bestämmelserna om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman, får ske utan ansökan av låntagaren.

13 §

Årsbeloppet får sättas ned

1. om låntagaren tar emot studiehjälp, studiemedel, eller studiestartsstöd,

2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer,

3. *under tid låntagaren är antagen till grundutbildningen till polisman och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman, eller*

4. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

Paragrafen reglerar när årsbeloppet får sättas ned. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.6.

Ändringen i *tredje punkten* innebär att årsbeloppet får sättas ned under tid en låntagare är antagen till grundutbildningen till polisman

och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman. Rätten till nedsättning gäller således även om låntagaren är frånvarande från utbildningen på grund av exempelvis studieuppehåll eller avstängning. Med genomgången grundutbildning avses att låntagaren har klarat av samtliga examinerande moment vid polisprogrammet och efterföljande aspirantutbildning med godkänt resultat.

Fjärde punkten är ny och motsvarar innehållet i den tidigare tredje punkten.

13 a §

Nedsättning enligt 13 § 3 får ske med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som omfattas av rätt till avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att årsbeloppet får sättas ned med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som omfattas av rätt till avbetalning enligt förordningen (2026:000) om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.6.

Bestämmelserna innebär att hela årsbeloppet får sättas ned för en låntagare som endast har studielån som omfattas av förordningen om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman. För en låntagare som även har andra studielån i samma lånesystem – till exempel studielån för polisutbildning som inte omfattas av förordningen eller studielån för andra studier – innebär bestämmelserna att årsbeloppet får sättas ned med den andel av årsbeloppet som motsvaras av studielån för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024, medan resterande andel av årsbeloppet hanteras enligt ordinarie regler i studiestödslagen.

18 a §

Ett beslut om nedsättning enligt 13 § 3 får upphävas om låntagaren begär det.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att ett beslut om nedsättning av årsbeloppet under utbildningstiden och ramtiden får upphävas om låntagaren begär det. Det innebär att årsbeloppet ska

återbetalas enligt ordinarie regler i studiestödslagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.7.

Ikraftträdandebestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
2. Lagen tillämpas dock i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

I *punkt 1* anges tidpunkten för ikraftträdande.

I *punkt 2* anges att lagen ska tillämpas i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

10.1.4 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

28 kap.

Studiestöd *m.m.*

9 §

Sekretess gäller hos Centrala studiestödsnämnden i stödverksamhet och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Vidare gäller sekretess hos Centrala studiestödsnämnden i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning, för en enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men.

Sekretessen gäller inte beslut i ärendet, förutom i ärenden om

- 1. studiestöd under sjukdom,*
- 2. studiestöd för grundutbildning till polisman, och*
- 3. avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.*

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden inom stödverksamhet hos CSN och i ärende om studiestöd hos andra myndigheter, till exempel ÖKS. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Ändringen i *första stycket* innebär att sekretess gäller hos CSN i stödverksamhet för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Med stödverksamhet avses dels studiestöd, dels andra stöd till enskilda som enligt lag eller förordning ska hanteras av myndigheten, till exempel körkortslån och hemutrustningslån. Med begreppet stöd avses även avbetalning av studielån som regleras i förordningen (2026:000) om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.¹⁰² Ändringen till stödverksamhet innebär att det inte endast är uppgifter som förekommer i ett ärende som omfattas av sekretess, utan även uppgifter som förekommer utanför ärendehandläggningen eller innan ett ärende har inletts. Sekretess gäller fortsatt med rakt skaderekvisit, det vill säga med presumtion för att uppgifterna är offentliga. Sekretess i ärende om studiestöd gäller även hos andra myndigheter.

¹⁰² Jämför 1 § förordningen med instruktion för Centrala studiestödsnämnden.

Enligt *andra stycket*, som är nytt, gäller sekretess för uppgifter om enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer när uppgiften förekommer dels hos CSN i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman, dels hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning. Bestämmelsen har ett omvänt skaderekvisit vilket innebär att en uppgift ska hemlighållas om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. Bestämmelsen innebär ett förstärkt skydd för denna typ av uppgifter (jämför första stycket).

Paragrafens *tredje stycke* – det tidigare andra stycket – ändras så att sekretessen enligt första och andra styckena – utöver beslut i ärende om studiestöd under sjukdom – även gäller beslut i ärende om studiestöd för grundutbildning till polisman och ärende om avbetalning av studielån för grundutbildning till polisman.

För uppgift i en allmän handling gäller, enligt *fjärde stycket*, sekretessen i högst femtio år.

Ikraftträdandebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Bestämmelserna anger tidpunkten för ikraftträdande. Övervägandena finns i avsnitt 8.

10.2 Avskrivning av studielån

10.2.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman ska inte heller tas upp.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om skattefrihet i inkomstslaget tjänst. Den skattefrihet som regleras avser förmån i form av avskrivning som görs eller ersättning i form av kompensation som lämnas med stöd av förordningen (2026:000) om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

Av *första stycket* följer att en förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman inte ska tas upp.

Av *andra stycket* följer att ersättning i form av kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman inte heller ska tas upp.

Ikraftträdandebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Bestämmelserna anger tidpunkten för ikraftträdande. Övervägandena finns i avsnitt 8.

10.2.2 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

34 a §

Förmån i form av avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman ska inte tas upp.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skattefrihet i inkomstslaget tjänst. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

Ändringen i paragrafen innebär att andra stycket tas bort och är en följd av att bestämmelserna om kompensation till låntagare som har tagit studielån för grundutbildning till polisman har upphört att gälla.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2029.

2. Upphävda bestämmelser i 11 kap. 34 a § andra stycket gäller dock fortfarande för beskattningsåret 2027.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

I *punkt 1* anges tidpunkten för ikraftträdande.

I *punkt 2* anges att upphävda bestämmelser i 11 kap. 34 a § andra stycket fortfarande ska gälla för beskattningsåret 2027.

10.2.3 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

4 kap.

6 §

Om en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp enligt 13 § 3 *eller* 4, 14 eller 15 § får en ny återbetalningstid bestämmas. Därvid tillämpas bestämmelserna i 4 §. Detsamma gäller om en låntagare har sammanlagda lån enligt 5 §, dock endast om nya lån uppgår till minst 50 procent av prisbasbeloppet.

En ny återbetalningstid får bestämmas efter ansökan av låntagaren, om inte regeringen föreskriver något annat.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ny återbetalningstid får bestämmas. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.9.

I *första stycket* görs ett tillägg med anledning av de nya bestämmelserna om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman. Det innebär att en ny återbetalningstid får bestämmas även när en låntagare under minst tre år har beviljats nedsättning av årsbelopp med stöd av den nya bestämmelsen i 13 § 3.

12 §

Efter ansökan av låntagaren får årsbeloppet sättas ned enligt bestämmelserna i 13–18 a §§. Nedsättning med stöd av 13 § 1 *eller* 3 får dock ske utan ansökan av låntagaren.

Paragrafen reglerar, med hänvisning till efterföljande paragrafer, när årsbeloppet får sättas ned och när nedsättning får ske utan ansökan av låntagaren. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.6.

Tillägget i *första meningen* är en följdändring med anledning av införandet av den nya bestämmelsen om upphävd nedsättning, se 18 a §. I *andra meningen* görs ett tillägg som innebär att nedsättning av årsbelopp, som sker med stöd av bestämmelserna om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman, får ske utan ansökan av låntagaren.

13 §

Årsbeloppet får sättas ned

1. om låntagaren tar emot studiehjälp, studiemedel, eller studiestartsstöd,
2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer,
3. *under tid låntagaren är antagen till grundutbildningen till polisman och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman, eller*
4. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

Paragrafen reglerar när årsbeloppet får sättas ned. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.6.

Ändringen i *tredje punkten* innebär att årsbeloppet får sättas ned under tid en låntagare är antagen till grundutbildningen till polisman och under åtta år från och med dagen efter att låntagaren har genomgått grundutbildningen till polisman. Rätten till nedsättning gäller således även om låntagaren är frånvarande från utbildningen på grund av exempelvis studieuppehåll eller avstängning. Med genomgången grundutbildning avses att låntagaren har klarat av samtliga examinerande moment vid polisprogrammet och efterföljande aspirantutbildning med godkänt resultat.

Fjärde punkten är ny och motsvarar innehållet i den tidigare tredje punkten.

13 a §

Nedsättning enligt 13 § 3 får ske med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som omfattas av rätt till avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att årsbeloppet får sättas ned med den andel av årsbeloppet som motsvarar studielån som omfattas av rätt till avskrivning enligt förordningen (2026:000) om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.6.

Bestämmelserna innebär att hela årsbeloppet får sättas ned för en låntagare som endast har studielån som omfattas av förordningen om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman. För en låntagare som även har andra studielån i samma lånesystem – till exempel studielån för polisutbildning som inte omfattas av förordningen eller studielån för andra studier – innebär bestämmelserna att årsbeloppet får sättas ned med den andel av årsbeloppet som motsvaras av studielån för polisutbildningen för tid från och med höstterminen 2024, medan resterande andel av årsbeloppet hanteras enligt ordinarie regler i studiestödslagen.

18 a §

Ett beslut om nedsättning enligt 13 § 3 får upphävas om låntagaren begär det.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att ett beslut om nedsättning av årsbeloppet under utbildningstiden och ramtiden får upphävas om låntagaren begär det. Det innebär att årsbeloppet ska återbetalas enligt ordinarie regler i studiestödslagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.7.

25 a §

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att studielån som har lämnats enligt 3 kap. får skrivas av för låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman.

Paragrafen, som är ny, innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen kan meddela föreskrifter om avskrivning av studielån med stöd av sin restkompetens. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Bestämmelsen tydliggör att regeringen kan meddela föreskrifter om avskrivning av studielån med stöd av sin restkompetens, trots att riksdagen har lagstiftat om avskrivning av studielån i studiestödslagen. Bestämmelsen tar endast sikte på studielån enligt

3 kap. studiestödslagen, vilket innebär att omställningsstudielån enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd inte omfattas. Vidare är bestämmelsen begränsad till låntagare som har genomgått grundutbildningen till polisman.

Ikraftträdandebestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
2. Lagen tillämpas dock i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

I *punkt 1* anges tidpunkten för ikraftträdande.

I *punkt 2* anges att lagen ska tillämpas i fråga om studielån som har lämnats för tid från och med den 1 augusti 2024.

10.2.4 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

28 kap.

Studiestöd *m.m.*

9 §

Sekretess gäller hos Centrala studiestödsnämnden i *stödverksamhet och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd*, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs.

Vidare gäller sekretess hos Centrala studiestödsnämnden i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman och hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning, för en enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men.

Sekretessen gäller inte beslut i ärendet, förutom i ärenden om

1. studiestöd under sjukdom,
2. studiestöd för grundutbildning till polisman, och
3. avskrivning av studielån som grundas på tjänstgöring som polisman.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden inom stödverksamhet hos

CSN och i ärende om studiestöd hos andra myndigheter, till exempel ÖKS. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Ändringen i *första stycket* innebär att sekretess gäller hos CSN i stödverksamhet för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Med stödverksamhet avses dels studiestöd, dels andra stöd till enskilda som enligt lag eller förordning ska hanteras av myndigheten, till exempel körkortslån och hemutrustningslån. Med begreppet stöd avses även avskrivning av studielån som grundas på tjänstgöring som polisman och som regleras i förordningen (2026:000) om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman.¹⁰³ Ändringen till stödverksamhet innebär att det inte endast är uppgifter som förekommer i ett ärende som omfattas av sekretess, utan även uppgifter som förekommer utanför ärendehandläggningen eller innan ett ärende har inletts. Sekretess gäller fortsatt med rakt skaderekvisit, det vill säga med presumption för att uppgifterna är offentliga. Sekretess i ärende om studiestöd gäller även hos andra myndigheter.

Enligt *andra stycket*, som är nytt, gäller sekretess för uppgifter om enskilds personnummer, födelsedatum, bostadsadress och privata telefonnummer när uppgiften förekommer dels hos CSN i stödverksamhet som avser grundutbildning till polisman, dels hos andra myndigheter i ärende om studiestöd som avser sådan grundutbildning. Bestämmelsen har ett omvänt skaderekvisit vilket innebär att en uppgift ska hemlighållas om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. Bestämmelsen innebär ett förstärkt skydd för denna typ av uppgifter (jämför första stycket).

Paragrafens *tredje stycke* – det tidigare andra stycket – ändras så att sekretessen enligt första och andra styckena – utöver beslut i ärende om studiestöd under sjukdom – även gäller beslut i ärende om studiestöd för grundutbildning till polisman och ärende om avskrivning av studielån som grundas på tjänstgöring som polisman. Den tredje punkten gäller enbart ärenden om avskrivning som sker enligt förordningen om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman. Ärenden om avskrivning av studielån för grundutbildning till polisman som grundas på andra skäl omfattas av den andra punkten.

¹⁰³ Jämför 1 § förordningen med instruktion för Centrala studiestödsnämnden.

För uppgift i en allmän handling gäller, enligt *fyärde stycket*, sekretessen i högst femtio år.

Ikraftträdandebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Bestämmelserna anger tidpunkten för ikraftträdande. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Uppdrag att lämna förslag om en betald polisutbildning (Ju 2025:C)

Uppdraget i korthet

En utredare ges i uppdrag att lämna förslag om en betald polisutbildning. Utredaren ska ta ställning till på vilket sätt de som studerat vid polisutbildningen ska få sin utbildning betald. Det ska ske antingen genom att den enskilde får sina studielån återbetalda eller att lånen skrivs av. Oavsett bedömning i sak ska utredaren lämna författningsförslag avseende båda alternativen.

Uppdraget ska redovisas senast den 16 oktober 2025.

Polisutbildningen och studiestödssystemet

Bestämmelser om polisutbildningen finns i förordningen (2014:1105) om utbildning till polisman. Det är Polismyndigheten som ansvarar för grundutbildningen. Grundutbildningen är fyra terminer och följs av en aspirantutbildning vid Polismyndigheten i sex månader. Utbildningen bedrivs som uppdragsutbildning, med undantag för den del som utgörs av aspirantutbildning. Uppdragsutbildningen bedrivs vid Högskolan i Borås, Linnéuniversitet (Växjö), Malmö universitet, Södertörns högskola (Stockholm) och Umeå universitet. Hela den del av polisutbildningen som bedrivs vid ett lärosäte är studiemedelsberättigad. Polisutbildningen kan också utföras som en så kallad funktionsinriktad polisutbildning (FPU). Endast viss utbildning inom FPU är studiemedelsberättigande.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har bland annat till uppgift att administrera studiestöd och andra stöd till enskilda som enligt lag

eller förordning ska hanteras av myndigheten. Myndigheten ska även säkerställa att de lån som myndigheten administrerar betalas tillbaka. Av studiestödslagen (1999:1395) framgår att det för närvarande finns fyra olika lånesystem. Lån som har tagits för studier som påbörjats efter den 30 juni 2001 är ett så kallat annuitetslån. Återbetalningstiden för ett sådant lån påbörjas det kalenderår som kommer tidigast sex månader efter det att låntagaren senast fick studiestöd enligt studiestödslagen. Återbetalning sker med ett årligt belopp (årsbelopp), som baseras på skuldens storlek, räntan för året, den återstående betalningstiden och ett uppräkningsstal på två procent per år. Återbetalningstiden är normalt 25 år eller det lägre antal år som återstår till utgången av det år då låntagaren fyller 64 år.

Behovet av en utredning

Organiserad brottslighet och annan grov brottslighet utgör ett allvarligt hot mot både enskilda och samhället i stort. För att med kraft trycka tillbaka brottsligheten och återupprätta tryggheten är det avgörande att Polismyndigheten får de förutsättningar som krävs för att stärka den brottsbekämpande förmågan. En central del i det arbetet är att öka antalet poliser och den lokala polisiära närvaron i hela landet. Regeringen arbetar aktivt med frågan om polistillväxt och har tillfört Polismyndigheten betydande resurser. I regeringsförklaringen för 2022 angavs att polisen ska växa mot målet att polistätheten minst ska motsvara genomsnittet i EU.

För att Polismyndigheten ska fortsätta växa mot målet behöver fler personer söka till och genomföra polisutbildningen. I budgetpropositionen för 2025 aviserade regeringen att ett förslag ska lämnas som innebär att de som studerar vid polisutbildningen höstterminen 2024 eller senare, under vissa förutsättningar och villkor, kommer få sina studielån återbetalda eller avskrivna. Av budgetpropositionen framgår också att återbetalning eller avskrivning bara kommer att kunna erhållas av personer som arbetar som poliser.

Uppdraget till utredaren

Uppdraget

Utredaren ska ta ställning till på vilket sätt de som studerat vid polisutbildningen under höstterminen 2024 eller senare ska få sin utbildning betald. Det ska ske antingen genom att den enskilde får sina studielån återbetalda eller att lånen skrivs av. Utredaren ska utreda och analysera för- och nackdelar med båda alternativen och ta ställning till vilket alternativ som bör väljas. Oavsett denna bedömning ska utredaren lämna författningsförslag avseende båda alternativen.

Med återbetalning av studielån avses i detta sammanhang att den enskilde får sina studielån återbetalda. Det skulle kunna vara Polismyndigheten som får i uppdrag att betala hela eller delar av studielånen för de som omfattas av förslagen. Med avskrivning avses att CSN skriver av hela eller delar av lånen för de som omfattas. En förutsättning för att ha rätt till återbetalning alternativt avskrivning av studielån ska vara att studierna har finansierats med studiemedel och att den enskilde har arbetat som polis i minst tre år efter avslutad utbildning. Återbetalning alternativt avskrivning ska ske under de följande fem åren därefter. För att ha rätt till återbetalning eller avskrivning under samtliga fem år krävs som utgångspunkt att den enskilde arbetar som polis under hela perioden, det vill säga i sammanlagt åtta år.

Eftersom återbetalning alternativt avskrivning enligt detta uppdrag ska ske successivt först efter att den enskilde har arbetat som polis i tre år kommer den enskilde i regel bli återbetalningsskyldig för en del av sina studielån innan tiden för kvalificering till återbetalning eller avskrivning enligt uppdraget har uppnåtts. Utredaren ska därför även ta ställning till hur de studielån som förfaller till betalning dessförinnan ska hanteras. Polisstuderande kan ha tagit studielån även för andra studier än polisutbildningen. CSN har i dagsläget inte möjlighet att skilja ut lån som tagits för polisutbildningen från övriga studielån. Utredaren ska därför ta ställning till hur enskilda, som kvalificerar sig för återbetalning eller avskrivning av studielån för polisutbildningen, ska återbetala eventuella studielån som lämnats för andra studier.

Vidare ska utredaren analysera om det finns behov av att föreslå särskilda bestämmelser för den som till exempel avbryter sina studier vid polisutbildningen, blir sjuk eller tar ut föräldraledighet under de första åren av sin anställning som polis eller avslutar sin anställning som polis innan den enskilde arbetat som polis i sammanlagt åtta år.

Uppdraget omfattar studielån, tilläggsloan och merkostnadsloan som lämnats enligt 3 kap. studiestödslagen från och med höstterminen 2024. Studielån som tagits tidigare än så omfattas alltså inte. Inte heller omställningsstudielån som lämnas enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd omfattas. De förslag som utredaren lämnar bör i den mån det är möjligt vara utformade på ett sätt som är anpassat till nuvarande bestämmelser om återbetalning och avskrivning inom studiestödssystemet.

Sedan den 1 januari 2023 gäller en ny modell för beräkning av ränta på studielån. Modellen innebär att räntan bestäms utifrån statens upplåningskostnad för studielånen, med ett visst påslag. Den nya räntemodellen innebär att låntagarna bekostar framtida kreditförluster genom en ökad kostnad för lånet. Utredaren ska analysera hur förslagen påverkar den nya räntemodellen. Utgångspunkten för lämnade förslag är att övriga låntagare inte ska finansiera den betalda polisutbildningen genom en högre ränta. För att undvika detta ska utredaren lämna förslag på annan finansiering.

Utredaren ska även redogöra för de eventuella beskattningskonsekvenser som en återbetalning eller avskrivning av studieskulder skulle få för den som har studerat vid polisutbildningen hösten 2024 eller senare. Inriktningen ska vara att den enskilde får full kostnadstäckning för sina studielån utan att detta beskattas. Utredaren ska därför vid behov lämna nödvändiga författningsförslag för regler om skattefri återbetalning eller avskrivning av den enskildes studielån.

Utredningsarbetet

Utredaren ska under arbetet ha en dialog med och inhämta upplysningar från Arbetsgivarverket, CSN, Polismyndigheten och Skatteverket. Vid behov ska utredaren hämta in synpunkter och upplysningar även från andra myndigheter och andra relevanta aktörer. Utredaren ska också hålla sig informerad om och beakta

relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och utredningsväsendet.

Utredaren ska i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar redovisa en konsekvensutredning för de förslag som lämnas. Utredaren ska särskilt redovisa förslagets administrativa, samhällsekonomiska, arbetsrättsliga och skatterättsliga konsekvenser. Utredaren ska också specificera kostnaderna för studielån, tillägglån och merkostnadslån var för sig. Om förslagen medför kostnadsökningar för staten, kommuner eller regioner, ska utredaren i enlighet med kommittéförordningen (1998:1474) föreslå en finansiering.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget ska redovisas senast den 16 oktober 2025.

Departementsserien 2025

Kronologisk förteckning

1. Hyra anstaltsplatser utomlands. Ju.
2. Moderna – en ny myndighet för modern konst, arkitektur och design. Ku.
3. Sveriges försvarsmateriieldirektör. En ny inriktning. Fö.
4. En ny lag om unga lagöverträdare. Ju.
5. Genomförande av direktivet om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten. Ju.
6. En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor. Fö.
7. Polisens användning av AI för ansiktsgenkänning i realtid. Ju.
8. Administrativa sanktioner i socialförsäkringen. S.
9. Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. U.
10. En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – slutredovisning. Fö.
11. En tydlig beslutsordning för deltagande i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar. Fö.
12. Nordisk verkställighet i brottmål. Ju.
13. Rätt att installera laddpunkt hemma. Ju.
14. Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden. Ju.
15. Nya regler om aktier på multilaterala handelsplattformar. Ju.
16. Några frågor om ersättning vid gemensamhetsinrättningar. Ju.
17. Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. S.
18. Nya regler om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd. Ju.
19. Slutredovisning av uppdraget om förstärkningsteam inom socialtjänsten. S.
20. Utökade befogenheter för civilanställda vid Polismyndigheten att utreda brott. Ju.
21. Förbättrade förutsättningar för operativt militärt samarbete. Fö.
22. Sweden's tenth national report under the Convention on Nuclear Safety. KN.
23. Spellagens tillämpningsområde. Fi.
24. Utdelningsbart överskott i inkomstpensionssystemet . S.
25. En betald polisutbildning. Ju.

Departementsserien 2025

Systematisk förteckning

Finansdepartementet

Spellagens tillämpningsområde. [23]

Försvarsdepartementet

Sveriges försvarsmaterieldirektör.

En ny inriktning. [3]

En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor. [6]

En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – slutredovisning. [10]

En tydlig beslutsordning för deltagande i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar. [11]

Förbättrade förutsättningar för operativt militärt samarbete. [21]

Justitiedepartementet

Hyra anstaltsplatser utomlands. [1]

En ny lag om unga lagöverträdare. [4]

Genomförande av direktivet om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten. [5]

Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid. [7]

Nordisk verkställighet i brottmål. [12]

Rätt att installera laddpunkt hemma. [13]

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden. [14]

Nya regler om aktier på multilaterala handelsplattformar. [15]

Några frågor om ersättning vid gemensamhetsinrättningar. [16]

Nya regler om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd. [18]

Utökade befogenheter för civilanställda vid Polismyndigheten att utreda brott. [20]

En betald polisutbildning. [25]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Sweden's tenth national report under the Convention on Nuclear Safety. [22]

Kulturdepartementet

Moderna – en ny myndighet för modern konst, arkitektur och design. [2]

Socialdepartementet

Administrativa sanktioner i socialförsäkringen. [8]

Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. [17]

Slutredovisning av uppdraget om förstärkningsteam inom socialtjänsten. [19]

Utdelningsbart överskott i inkomstpensionssystemet . [24]

Utbildningsdepartementet

Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. [9]